

ΜΕΡΟΣ Α :

**ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ**

**TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS: POLITICAL AND SOCIAL
DIMENSIONS**

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΜΠΟΤΣΗ: ΑΜ: 6207Μ020

ΑΘΗΝΑ 2010

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

ECOSOC: Economic and Social Council όργανο των Η.Ε. με στόχο τη διεθνή συνεργασία για τη δημιουργία προδιαγραφών και την επίλυση προβλημάτων σε οικονομικά και κοινωνικά θέματα.

ΙΟΜ: International Organization of Migration

ΔΟΜ: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

OSCE: The Organization for Security and Co-operation: στην Ευρώπη είναι εργαλείο για τη γρήγορη προειδοποίηση, την πρόληψη συμπλοκών, τη διαχείριση κρίσεων.

Π.Κ.: Ποινικός Κώδικας

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

ΣΜΝ: Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα

TIP: Trafficking in persons

THB: Trafficking in human beings

UNODC: United Nations Organization for Drugs and Crime: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών για τις εξαρτητικές ουσίες και το έγκλημα.

UNCHR: United Nations high commissioner for refugees Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING

Θύμα trafficking: οποιοδήποτε ενήλικο άτομο ηλικίας μεγαλύτερης των 18 ετών που έχει διακινηθεί σύμφωνα με τους όρους του πρωτοκόλλου του Παλέρμο.

Προστασία θύματος: περιλαμβάνει την υποστήριξη και τη βοήθεια στα θύματα trafficking.

Δεσμός χρέους: Η κατάσταση εκείνη που προκύπτει από την υποστήριξη από άτομο που προσφέρει τις προσωπικές του/της υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες ατόμου υπό τον έλεγχό του ως ασφαλιστική δικλείδα για ένα χρέος. Δεσμός χρέους θεωρείται εάν η αξία παροχής αυτών των υπηρεσιών δεν οδηγεί σε αποληρωμή χρέους ή επιμηκύνει το χρόνο ή τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών (E. Pearson in Antislavery International, 2002).

Χώρα προέλευσης: Η χώρα από την οποία προέρχεται το θύμα

Χώρα διέλευσης: Η χώρα από την οποία διέρχεται το θύμα

Χώρα προορισμού: Η χώρα για την οποία προορίζεται το θύμα

Recruitment/ στρατολόγηση/προσέλκυση: Ο όρος αναφέρεται στη διαδικασία εντοπισμού και προσέλκυσης θυμάτων.



1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρόλο που η κοινωνική επαγρύπνηση και το ενδιαφέρον για το trafficking, δεν υπήρξε ποτέ μεγαλύτερο μεταξύ των κυβερνήσεων, των διεθνών οργανισμών αλλά και των ΜΚΟ, οι γνώσεις μας γύρω από το trafficking παραμένουν περιορισμένες. Έχει μεσολαβήσει μια δεκαετία έρευνας, δράσεων κλπ., αλλά δεν έχουμε προχωρήσει πέραν της χαρτογράφησης, της νομικής παρέμβασης και της διαμόρφωσης πολιτικών.

Παρά τις εκκλήσεις του ΟΗΕ και της Ε.Ε., είναι σαφές πως οι χώρες δεν μπορούν να παράσχουν αξιόπιστα δεδομένα για τον αριθμό των περιστατικών ή τα χαρακτηριστικά των θυμάτων και των εκμεταλλευτών τους.

Η έλλειψη ερευνητικής βάσης αποτελεί μεγάλο πρόβλημα καθώς αναπτύσσονται γρήγορα πολιτικές, στενά συνδεδεμένες με τη μετανάστευση, την πορνεία, την οικονομική ύφεση και την εργασιακή εκμετάλλευση. Η έμφαση που δίνεται σήμερα σε ό,τι έχει γίνει γνωστό ως «evidence –based¹» πολιτική, καθιστά την ανάγκη για έρευνα πίο σημαντική. Οι κυβερνήσεις αλλά και διεθνείς οργανισμοί, ζητούν όλο και πίο πειστικά πληροφορίες οδηγώντας συχνά σε μελέτες γρήγορες και επιφανειακές.

Σήμερα η έμφαση της έρευνας για το trafficking εντοπίζεται στα κάτωθι:

- ♥ Εκτίμηση της έκτασης του προβλήματος
- ♥ Χαρτογράφηση διαδρομών και δικτύων μεταξύ χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού.
- ♥ Καταγραφή μεθόδων προσέλκυσης-στρατολόγησης
- ♥ Διερεύνηση των μεθόδων ελέγχου και των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- ♥ Αξιολόγηση και συστάσεις για αναδιαμόρφωση του νομικού πλαισίου
- ♥ Διερεύνηση του υγειονομικού προφίλ των θυμάτων
- ♥ Ανάπτυξη πολιτικών στήριξης/επανάταξης των θυμάτων

¹ Evidence-based: δυνατόν να αποδειχθεί

Μεγάλο μέρος των διαθέσιμων δεδομένων περιορίζεται στις επίσημες στατιστικές αναλύσεις και στη συλλογή στοιχείων από έρευνες, ερωτηματολόγια / μικρές συνεντεύξεις (surveys), που εφαρμόζονται σε θύματα trafficking που, ή έχουν ενταχθεί σε προγράμματα επαναπατριsmού, ή έχουν απελαθεί, ή βρίσκονται σε προγράμματα μαρτύρων. Οι εκτιμήσεις αυτές και οι υπάρχουσες στατιστικές θα παρουσιαστούν προκειμένου να διαμορφωθεί μια εικόνα του φαινομένου.

Η Ελλάδα σύμφωνα με υπάρχουσες μελέτες², είναι μια σημαντική χώρα διέλευσης και προορισμού του trafficking. Στόχος των δικτύων του εγκλήματος δεν είναι μόνο η σεξουαλική εκμετάλλευση αλλοδαπών γυναικών και παιδιών, αλλά και άλλες μορφές εκμετάλλευσης όπως οι ψεύτικοι γάμοι, η οικιακή αδήλωτη εργασία, καθώς και η εξαναγκαστική εργασία με συνθήκες σκλαβιάς.

2. ΠΑΡΟΥΣΑ ΜΕΛΕΤΗ

2.1. Γιατί το trafficking

Η επιλογή του θέματος του trafficking ανθρώπων (TIP) - ως θέμα μεταπτυχιακής εργασίας βασίστηκε αρχικά στην ύπαρξη και διάθεση εν τω βάθει συνεντεύξεων γυναικών-θυμάτων trafficking που δεν ανήκουν σε καμιά από τις κατηγορίες που προσφέρουν έως σήμερα δεδομένα, αλλά και στην ήδη υπάρχουσα εμπειρία πεδίου στον εντοπισμό και την αναγνώριση θυμάτων.

Η συνολική μελέτη του φαινομένου σε επίπεδο θεσμών, κράτους, δρόμου, ερευνητή και θύματος, παριστά μια σχετικά ολοκληρωμένη εικόνα που δεν περιορίζεται στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και στη συμμετοχή ασχολούμενων φορέων. Ενέχει και μεταφέρει επιπλέον την προσωπική εμπειρία και ενασχόληση στο σχετικά επικίνδυνο πεδίο του δρόμου.

2.2. Μεθοδολογία

Η προσέγγιση του θέματος τόσο βιβλιογραφικά όσο και σε επίπεδο πεδίου, στράφηκε στη διερεύνηση της υπάρχουσας έρευνας που αφορά κυρίως σε γυναίκες και παιδιά στις χώρες της Ευρώπης αλλά και διεθνώς με δεδομένη την ανυπαρξία βάσης δεδομένων για το θέμα. Αναζητήθηκαν επίσης, η νομοθεσία (διεθνής και ελληνική) οι διεθνείς και ευρωπαϊκές συνθήκες και αποφάσεις. Η βιβλιογραφική αναζήτηση ενέπλεξε τη

² Βλέπε : Γ. Λάζος, 1997, 1998b, 2001, Γ. Λαζαρίδης, 1998.-Α.Μαραγκόπουλος 1998a, 1998b.- Α. Παπαντωνίου και συν, 1998.- Ι. Ψημμένος, 1997, 1998a, 1998b.- Α.Τσιγκρης, 1998a,1998b.- Ν. Παρασκευόπουλος, 2000a, 2000b.-Επίσης IOM, *Trafficking in migrants*, Quarterly Buletting, different issues 1995-2001

διαδικτυακή αναζήτηση υλικού και αναφορών. Αναζητήθηκαν επίσης δημοσιεύσεις ΜΚΟ Ευρωπαϊκών χωρών που δουλεύουν στο χώρο του trafficking.

Το υλικό οργανώθηκε σε αντίστοιχες θεματικές που καλύπτουν όλη την εικόνα του φαινομένου με στόχο περισσότερο να ξεφύγει της επιτόπιας αποκλειστικά προσέγγισης και να δοθεί η διεθνής εικόνα του αφού η διεθνικότητα αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του. Στόχο αποτέλεσε ο συγκερασμός των αποτελεσμάτων της συστηματικής αναζήτησης θυμάτων trafficking και της σχέσης του υπάρχοντος ερευνητικού υλικού, με τη διεθνή πραγματικότητα.

Στη συνέχεια, το υπάρχον υλικό -οι συνεντεύξεις των γυναικών από την Αιθιοπία- που παραχωρήθηκε από τη ΜΚΟ ACT UP HELLAS, αποτέλεσα δουλειάς στο δρόμο (outreach/street work), που οδήγησε στον εντοπισμό και την αναγνώρισή τους, απομαγνητοφωνήθηκαν, καταγράφηκαν και αναλύθηκαν με στόχο την αναζήτηση των ήδη γνωστών χαρακτηριστικών του φαινομένου και τον εντοπισμό νέων.

Οι τεχνικές λήψης των συνεντεύξεων και η μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσής τους, περιγράφονται στο κεφάλαιο των συνεντεύξεων.

2.3. Προκλήσεις στη μελέτη του trafficking

Η ερευνητική δραστηριότητα στο αντικείμενο του trafficking έχει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον αλλά και αρκετές ιδιαιτερότητες. Λόγω της άμεσης σχέσης του φαινομένου με το οργανωμένο έγκλημα, η ποιοτική έρευνα μπορεί να είναι δύσκολη και επικίνδυνη.

Δύσκολη είναι και η προσπέλαση των θυμάτων καθώς ανακύπτουν ποικίλα εμπόδια στην προσέγγισή τους τόσο γλωσσικά και πολιτισμικά, όσο και λόγω της συνεχούς πίεσης των δικτύων εκμετάλλευσης αλλά και της ψυχολογικής και υγειονομικής τους κατάστασης.

2.4. Ασφάλεια των ερευνητών

Η κοινωνιολογική έρευνα σπάνια διατρέχει τους κινδύνους που υπάρχουν στην περίπτωση του trafficking. Η διάθεση των traffickers να καταφεύγουν στη βία προκειμένου να υπερασπίσουν το χώρο τους, δημιουργεί ένα επικίνδυνο περιβάλλον, κάτι που περιορίζει την παρεχόμενη πληροφορία.

Στην περίπτωση αυτής της έρευνας και με δεδομένο ότι οι συνεντεύξεις προέρχονται από θύματα που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια παρέμβασης δρόμου (streetwork-outreach) οι κίνδυνοι αφορούσαν τόσο στην ασφάλεια των εθελοντών και της ερευνητριας όσο και των θυμάτων.

3. ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ: ΟΡΙΣΜΟΙ –ΙΣΤΟΡΙΑ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

3.1. Ιστορία της διεθνούς νομοθεσίας που σχετίζεται με το trafficking.

Ιστορικά, πολλές διεθνείς συνθήκες απευθύνονται συχνά αποτυχημένα, στις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο του trafficking. Σ' αυτές περιλαμβάνεται η πρώτη Διεθνής Συνθήκη κατάργησης του εμπορίου λευκής σαρκός (1904) με στόχο την προστασία κυρίως των λευκών γυναικών αλλά όχι τη δίωξη των εκμεταλλευτών, που συνέχειά της υπήρξε η Διεθνής Συνθήκη κατάργησης της λευκής σκλαβιάς, το 1910. Η Συνθήκη των Η.Ε. (1921) επέβαλε τη δίωξη των ατόμων που διακινούσαν παιδιά και την προστασία γυναικών και παιδιών που μεταναστεύουν. Ακολούθησε σειρά συνθηκών αντίστοιχου περιεχομένου, όπως η Διεθνής Συνθήκη του ΟΗΕ για την εξάλειψη του trafficking ανθρώπων και της εκμετάλλευσης της εκπόρνευσης των άλλων (1949), η Διεθνής Συνθήκη πολιτικών δικαιωμάτων (1966), η Διεθνής συνθήκη για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα (1966), η Συνθήκη για την εξαφάνιση όλων των μορφών διάκρισης κατά των γυναικών (1979), η Συνθήκη κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών απάνθρωπης μεταχείρισης (1984), η Συνθήκη προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού (1989), η Συνθήκη κατά της σκλαβιάς (1926), η Συνθήκη προστασίας των δικαιωμάτων των μεταναστών και των οικογενειών τους (1990).

Η συνθήκη για την εξάλειψη της διακίνησης των προσώπων και της εκμετάλλευσης της εκπόρνευσης άλλων προσώπων (1949), συμπύκνωσε προηγούμενες συμβάσεις σχετικά με το trafficking και την εκμετάλλευση της πορνείας. Εν τούτοις, η συνθήκη δεν επικυρώθηκε από πολλά κράτη, ενώ της ασκήθηκε κριτική για την έλλειψη ορισμού του trafficking, την έλλειψη περιγραφής μηχανισμών ελέγχου καθώς και για το γεγονός ότι αντιμετωπίζει το trafficking μόνον ως τη διασυνοριακή μετακίνηση προσώπων με στόχο την πορνεία.³

Το κείμενο της ομάδας εργασίας του ΟΗΕ, του 1974, για τις Σύγχρονες μορφές δουλείας, δηλοί ότι το trafficking γυναικών και κοριτσιών παριστά και μια σύγχρονη μορφή δουλείας και διαφοροποιεί μεταξύ του trafficking στην πορνεία, στην εξαναγκαστική εργασία, στην οικιακή εργασία και τη μη αμοιβόμενη εργασία.

Τα κείμενα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εργασίας αναγνωρίζουν επίσης τη σχέση μεταξύ του trafficking γυναικών και της εργασιακής μετανάστευσης. Αναφορές της Interpol καλούν για το διαχωρισμό trafficking και πορνείας, ενώ τον Ιανουάριο του 1994, το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του ΟΗΕ ενέκρινε κείμενο για

³ UN Economic and social council, Integration of the human rights of women and the gender perspective: Report of the special rapporteur on violence against women, its cause and its consequences, Mrs Radhika Coomaraswamy, on trafficking in women, women's migration and violence against women, submitted in accordance with the Commission on human rights resolution 1997/44, E/CN.4/2000/68, Φεβρουάριος 2000

την κατάσταση των γυναικών που συνδέει το trafficking με το trafficking των οικιακών βοηθών, τον εξαναγκαστικό γάμο, την πλαστή υιοθεσία και την παράνομη εργασία.

Καθώς το φαινόμενο διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων κλιμακώθηκε στη δεκαετία του 1990, η έλλειψη σαφούς ορισμού του στη συνθήκη του 1949, ωδήγησε κυβερνήσεις και οργανισμούς να υιοθετήσουν δικούς τους ορισμούς. Η Ε.Ε. το 1996, επιχείρησε ορισμό του trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών, ενώ παρόμοια λειτούργησε και ο διεθνής οργανισμός μετανάστευσης το Μαΐο του 1999, με στόχο και την εκμετάλλευση εργασίας.

Ο διεθνής οργανισμός μετανάστευσης (IOM) επισημαίνει: «από την επικύρωση της συνθήκης του 1949, το μεταναστευτικό trafficking δεν κλιμακώθηκε απλώς, αλλά πήρε πολλές μορφές, όπως ο εξαναγκαστικός γάμος και η εξαναγκαστική εργασία. Ορίζουμε το trafficking γυναικών, ως την παράνομη μεταφορά μεταναστριών γυναικών και/ή το εμπόριό τους για οικονομικό ή άλλο προσωπικό κέρδος». Αυτή η προσέγγιση είναι η πλέον αποδεκτή και από τις ΜΚΟ.

3.2 Διεθνείς ορισμοί του trafficking & smuggling

Πρόσφατη προσπάθεια καθορισμού της έννοιας του trafficking –προοίμιο του οποίου υπήρξαν οι παραπάνω ορισμοί- έγινε στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών με τη σύμβαση κατά του Διεθνικού Οργανωμένου εγκλήματος που υπογράφηκε το Δεκέμβριο του 2000 στο Παλέρμο της Ιταλίας. Τη Σύμβαση συμπληρώνει το συνοδευτικό πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης Προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών .

Πρωτόκολλο του Παλέρμο- Ορισμός του trafficking

Άρθρο 3

«α) Η στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, απόκρυψη ή παραλαβή προσώπων με τη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας ή άλλης μορφής εξαναγκασμού, την απαγωγή, την εξαπάτηση, το δόλο, την κατάχρηση ισχύος ή της θέσης τρωτότητας, τη δοσοληψία πληρωμών ή πλεονεκτημάτων για την εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης προσώπου που έχει τον έλεγχο πάνω σε άλλο πρόσωπο, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η έννοια εκμετάλλευση περιλαμβάνει κατ'ελάχιστο την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλη μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, τη δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες της δουλείας, τη δέσμευση ή την αφαίρεση οργάνων.

β) Η συναίνεση του θύματος διακίνησης στη σχεδιαζόμενη εκμετάλλευσή του, όπως αυτή αναφέρεται στην υποπαράγραφο α) του παρόντος, δεν θα λαμβάνεται υπόψη, στην περίπτωση που συντρέχει μια από τις παραπάνω αναφερόμενες περιπτώσεις εκμετάλλευσης.

γ) Η στρατολόγηση, μεταφορά διακίνηση, παροχή στέγης ή η φιλοξενία παιδιού με σκοπό την εκμετάλλευσή του θα θεωρούνται ως διακίνηση ανθρώπων, ακόμη και στην περίπτωση που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί οι τρόποι εκμετάλλευσης που παρατίθενται στην παράγραφο α) του παρόντος.

δ) ως «Παιδί» θεωρείται κάθε άτομο ηλικίας μικρότερης των 18

EIKONA 1

Σύμφωνα με τη σύμβαση και το πρωτόκολλο, η έννοια trafficking ορίζεται ως: (βλέπε το πρωτόκολλο του Παλέρμο- EIKONA 1)

Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, το trafficking ανθρώπων μπορεί να ανιχνευθεί με την αναζήτηση της συνύπαρξης τριών παραγόντων (πίνακας 1): (1) την ενέργεια (τη στρατολόγηση, τη μεταφορά, τη μεταβίβαση, την παραλαβή προσώπων), (2) τα μέσα που χρησιμοποιούνται (με τη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας ή άλλης μορφής εξαναγκασμού) και (3) το σκοπό (με σκοπό την εκμετάλλευση). Επιπρόσθετα

το άρθρο 3γ του πρωτοκόλλου προσφέρει έναν ξεχωριστό ορισμό για το trafficking παιδιών που απαιτεί στοιχεία αλλά δεν απαιτεί –ώς προς τα μέσα- τη χρήση βίας ή απειλών, ή άλλη μορφή εξαναγκασμού προκειμένου να ταυτοποιηθεί.

Το trafficking ανθρώπων συχνά συγχέεται με το smuggling ανθρώπων, μια σχετικά διακριτή πρακτική.

Με τον όρο smuggling (πίνακας 1, σελ. 15), ορίζεται η παράνομη διακίνηση ενός ατόμου σε ένα κράτος του οποίου το άτομο δεν είναι υπήκοος ή μόνιμος κάτοικος, με στόχο την απόκτηση άμεσα ή έμμεσα, οικονομικού ή άλλου υλικού κέρδους, που όμως δεν συμπεριλαμβάνει την εκμετάλλευση (UNODC, UN.GIFT, 2009). Ο όρος απαντάται σε κείμενα τόσο των ΜΜΕ, όσο και σε επίπεδο κυβερνήσεων και πολλές φορές οδηγεί σε

σύγχυση. Η διαφορετική νοηματοδότηση δεν είναι ακόμη ξεκάθαρη στην κοινή γνώμη που ακόμη συγχέει την παράνομη μετανάστευση με το trafficking.

Σύγχυση υπάρχει συχνά και με δύο άλλες πρακτικές: τη δουλεία και την εξαναγκαστική εργασία. Οι όροι καθορίζονται από τη Συνθήκη κατά της Δουλείας⁴. Και οι δύο πρακτικές αναγράφονται στο πρωτόκολλο ως παραδείγματα εκμετάλλευσης, που αναφέρονται στην ακούσια μεταφορά ανθρώπων με τέτοιες συνθήκες που αναταποκρίνονται στο trafficking. Υπάρχει βέβαια σημαντική νομική αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των όρων «trafficking ανθρώπων» και «δουλεμπόριο», στη διεθνή νομοθεσία. Ο όρος αναφέρεται στο άρθρο 1(2) της Συνθήκης για τη Δουλεία η οποία δηλώνει:

«Το δουλεμπόριο περιλαμβάνει όλες τις πράξεις που εμπλέκονται στη σύλληψη, απόκτηση ή διάθεση ενός ατόμου με τελικό στόχο τη μετατροπή του/της σε δούλο/η., όλες τις πράξεις που εμπλέκονται στην απόκτηση ενός σκλάβου με στόχο την πώληση ή την ανταλλαγή του, όλες τις πράξεις διάθεσης μέσω πώλησης ή ανταλλαγής ενός σκλάβου που αποκτήθηκε με στόχο την πώληση ή ανταλλαγή του και εν γένει κάθε πράξη εμπορίου ή μεταφοράς σκλάβων».

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, και με την προϋπόθεση ότι η δουλεία υποχρεωτικά εμπλέκει τη χρήση απειλών, ή βίας, ή εξαναγκασμού στα θύματά της, ο όρος trafficking ανθρώπων περιλαμβάνει όλα τα βήματα του δουλεμπορίου. Ωστόσο οι δύο όροι δεν είναι όμοιοι. Το trafficking είναι έννοια ευρύτερη του δουλεμπορίου, με δεδομένο ότι το trafficking περιλαμβάνει και την ακούσια μεταφορά ατόμων με στόχους άλλους της δουλείας, όπως η σεξουαλική εκμετάλλευση και η εξαναγκαστική εργασία.

Η «πώληση» ανθρώπων από ευάλωτες ομάδες πληθυσμού –συχνότερα νέες γυναίκες και κορίτσια- σε συνθήκες σεξουαλικής και άλλης μορφής εκμετάλλευση, εκπροσωπεί μια πολύ γρήγορα αυξανόμενη εγκληματική «επιχειρηματικότητα» στην παγκόσμια οικονομία. Εκπροσωπεί επίσης μεγάλη πρόκληση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημόσια ασφάλεια και υγεία.

Το trafficking γυναικών προσέλκυσε διεθνώς το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Οι γυναίκες-θύματα τείνουν συνήθως να είναι παράνομες μετανάστριες που έχουν εμπλακεί στη βιομηχανία του σεξ ή άλλες παράνομες δραστηριότητες και επομένως δεν ζητούν συχνά βοήθεια από τις αρχές. Συχνά επίσης δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία για το trafficking ή όταν υπάρχει δεν καλύπτει όλες του τις μορφές.

Είναι σημαντικό, η νομοθεσία κάθε χώρας, η σχετική με την πάταξη της διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, να μην περιορίζεται στο διεθνές επίπεδο. Πολλά άτομα πέφτουν θύματα διακίνησης μέσα στην ίδια τους τη χώρα κυρίως από αγροτικές σε αστικές περιοχές. Πολύ συχνά τα κράτη χαρακτηρίζουν ως trafficking ανθρώπων μόνο τις

⁴ Article 1 (1): Slavery, Servitude, forced labour and similar institutions and practices convention (1926), 60 L.N.T.S. 253, τέθηκε σε ισχύ την 9^η Μαρτίου 1927

περιπτώσεις διεθνούς εμπορίας αφήνοντας έτσι απροστάτευτα εκατομμύρια θυμάτων που διακινούνται μέσα στα σύνορα της χώρας τους.

Το πρωτόκολλο των Η.Ε. για το trafficking είναι ένα σημαντικό εργαλείο που διευκολύνει τη διεθνή συνεργασία. Οι κυβερνήσεις που υπογράφουν και κυρώνουν το πρωτόκολλο, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να αναγνωρίσουν την εγκληματική φύση του trafficking και να βοηθήσουν τα θύματα. Εως το τέλος του 2006 είχαν υπογράψει το πρωτόκολλο 117 χώρες.

Η Ελλάδα κύρωσε πρόσφατα το πρωτόκολλο του Παλέρμο (16 Ιουνίου 2010) με την κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου εγκλήματος και των τριών πρωτοκόλλων της. Είναι εμφανής η συσχέτιση της κύρωσης με τη μάχη κατά της τρομοκρατίας αλλά και με την προσπάθεια διαχείρισης της παράνομης μετανάστευσης.

Πίνακας 1: Ορισμοί του trafficking και smuggling

	Trafficking (ενήλικες)	Trafficking (παιδιά)	Smuggling μεταναστών
Ηλικία	> 18 ετών	< 18 ετών	Άσχετο
Στοιχειοθετείται ύπαρξη πρόθεσης	Πρόθεση	Πρόθεση	Πρόθεση
Πρακτικά στοιχεία	Ενέργεια Μέσα Σκοπός: η εκμετάλλευση	Ενέργεια Σκοπός: η εκμετάλλευση	Ενέργεια: παράνομη είσοδος Σκοπός: για οικονομικά ή άλλα υλικά οφέλη
Συναίνεση του ατόμου που υφίσταται trafficking ή smuggling	Άσχετο όταν τα μέσα είναι καθορισμένα	Άσχετο. Τα μέσα δεν χρειάζεται να καθορισθούν	Το θύμα smuggling συναινεί
Διεθνικότητα	Δεν απαιτείται	Δεν απαιτείται	Απαιτείται
Εμπλοκή οργανωμένης εγκληματικής ομάδας	Δεν απαιτείται	Δεν απαιτείται	Δεν απαιτείται

3.3. Η παλαιότερη σχετική Ελληνική νομοθεσία

Στην Ελληνική νομοθεσία το φαινόμενο του trafficking διαχειρίζονταν τα άρθρα 348-351 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα (1992). Η νομοθεσία αφορά σε μια παρελθούσα εποχή όπου η αστυνομία και οι δικαστικές αρχές δεν μπορούν να επέμβουν *ex officio*, ειμή μόνον αφού έχουν απαγγελθεί κατηγορίες. Τα σχετικά άρθρα του ΕΠΚ είναι:

- ♥ Άρθρο 348: «Διευκόλυνση ακολασίας άλλων»
- ♥ Άρθρο 337: «Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας»
- ♥ Άρθρο 349: «Μαστροπεία»
- ♥ Άρθρο 350: «Εκμετάλλευση πόρνης»
- ♥ Άρθρο 351: «Σωματεμπορία»

Πιό ειδικά, το άρθρο 348, αναφέρεται σε εκείνους που διευκολύνουν τη σεξουαλική κακοποίηση, μια κατηγορία που επιφέρει φυλάκιση ενός έτους που μπορεί να φθάσει τα 5 χρόνια εαν έχουν χρησιμοποιηθεί μέσα εξαπάτησης.

Ο ιδιοκτήτης ξενοδοχείου που χρησιμοποιείται μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει διαπράξει το αδίκημα καθώς και μερίδα του τύπου που δημοσιεύει ροζ τηλέφωνα, προκαλώντας την κοινή γνώμη να προβεί σε αδικηματικές πράξεις. Σύμφωνα με το άρθρο 349, ο μαστροπός καταδικάζεται σε φυλάκιση από 9 μήνες έως 3 χρόνια.

Το άρθρο 351 αναφέρεται στο έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, που τιμωρείται με 1-3 χρόνια φυλάκισης που μπορεί να επεκταθεί έως τα 5 χρόνια για την κατηγορία εμπορίας γυναικών.

Όσον αφορά στο trafficking γυναικών με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση, ο/η προαγωγός μπορεί να είναι οποιουδήποτε φύλου, ενώ το θύμα οφείλει να είναι μια ενήλικη γυναίκα.

Ο νόμος 2374/1999 καθιστά περίπου ανέφικτη τη νόμιμη άσκηση του «αρχαιότερου επαγγέλματος» με τα πολλά προαπαιτούμενα. (απαιτείται απόσταση μεγαλύτερη της ακτίνας των 200μ από πάρκα, πλατείες, παιδικές-χαρές, ναούς, σχολεία δημόσιας ή ιδιωτικής εκπαίδευσης, & ευαγή ιδρύματα για την άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας των οίκων ανοχής), ενώ ο υποχρεωτικός υγειονομικός έλεγχος εκδιδομένων προσώπων και η υποχρέωσή τους σε αγαμία, αποτελεί παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο νόμος επιβάλλει 2 χρόνια φυλάκισης στα άτομα που ασκούν πορνεία χωρίς σχετική άδεια.

Σύμφωνα ακόμη με τον πρόσφατο νόμο περί παράνομης εισόδου αλλοδαπών 2710/2001 ΦΕΚ 91/309, έως την απέλασή τους, οι αλλοδαποί κρατούνται σε ειδικές εγκαταστάσεις. Τροποποίηση του νόμου βελτίωσε τη διαδικασία απέλασης των αλλοδαπών γυναικών, θυμάτων εξαναγκαστικής πορνείας. Στην περίπτωση που η γυναίκα κατήγγειλε τον προαγωγό της, η απέλαση αναστέλλεται και παρέχεται άδεια παραμονής.

3.3.1. Ελληνική νομοθεσία για το trafficking

Η Ελλάδα, όπως έχει αναφερθεί ήδη έχει υπογράψει διεθνείς συνθήκες για το θέμα του trafficking. Για τη νομοθετική αντιμετώπιση του θέματος στη χώρα, υπήρξε ακόμη σημαντική πίεση τόσο από ΜΚΟ, όσο και από διεθνείς παράγοντες, όπως οι ΗΠΑ.

Τον Οκτώβριο του 2002 ψηφίστηκε στη Βουλή το σχέδιο νόμου που αφορούσε στην εμπορία ανθρώπων και τέθηκε σε ισχύ στις 15 Οκτωβρίου του 2002 (νόμος 3064). Ο νόμος εντάχθηκε καθυστερημένα στο νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας, με δεδομένη τόσο την έκταση του φαινομένου όσο και τις ισχυρές αντιδράσεις φεμινιστικών οργανώσεων και κινημάτων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Φιλοδοξία των νομοθετών είναι να καλύψουν όλες τις μορφές του σύγχρονου δουλεμπορίου και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αναδιαμορφώνοντας ορισμένες από τις υπάρχουσες διατάξεις και εισάγοντας νέες.

Ο Νόμος 3064/2002 αφορά στην «καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών» και περιλαμβάνει 14 άρθρα.

Ο νόμος τροποποίησε τις ήδη υπάρχουσες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, ενώ άλλες δεν τις μετέβαλε. Η σωματεμπορία εντάσσεται πλέον στον κατάλογο του οργανωμένου εγκλήματος, γεγονός που εξασφαλίζει την προστασία των μαρτύρων, την επιβολή κυρώσεων κατά νομικών προσώπων που κερδοσκοπούν και τη διενέργεια ειδικών νομοθετικών πράξεων, όπως αυτές προβλέπονται από το νόμο για την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα.

Η σωματεμπορία προστίθεται στον κατάλογο των εγκλημάτων που περιλαμβάνονται στο νόμο για το ξέπλυμα χρήματος, επιβάλλονται αυστηρότερες ποινές στους δράστες εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ζωής, που αξιολογούνται ως αξιόποινες πράξεις σε βαθμό κακουργήματος, εισάγονται διατάξεις για την παιδική πορνογραφία, ενώ άντρες και γυναίκες προστατεύονται ισότιμα από τις διατάξεις.

Το μέρος που αφορά την αρωγή των θυμάτων αναφέρεται στην κοινωνική και τη νομική τους υποστήριξη, την ένταξη των ανηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης, τον εθελοντικό επαναπατρισμό των θυμάτων και την εξασφάλιση της παραμονής των αλλοδαπών μέχρι τη διενέργεια των δικών. Ο νόμος αντιμετωπίζει την εγκληματική μορφή του trafficking, παραβλέποντας το ρόλο των ΜΚΟ στην αναγνώριση αλλά και στην αρωγή των θυμάτων, και τις αντιμετωπίζει μόνον ως δυνητικούς μάρτυρες.

Στην πρόσφατη κύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και των πρωτοκόλλων της, ο νομοθέτης προχώρησε σε τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα στην προσπάθεια να περιγράψει το trafficking (διακίνηση και εμπορία ιστών και οργάνων, εκμετάλλευση εργασίας ή επαιτείας –τροποποίηση παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 323^A του Π.Κ.) αλλά και να προτείνει ποινική αντιμετώπιση.

Τροποποιήθηκε επίσης ο τίτλος του προεδρικού διατάγματος 233/2003 για την προστασία και την αρωγή των θυμάτων. Νεωτερισμό στη νομοθεσία αποτελεί η παράγραφος 1 του άρθρου 1 του Π.Δ. που δίνει τη δυνατότητα προστασίας και αρωγής στα θύματα ανεξάρτητα αν το θύμα συνενεργάζεται ή όχι με τις διωκτικές αρχές.

Είναι εντυπωσιακό ότι προκειμένου να ενταχθεί και το trafficking τροποποιήθηκε και ο τίτλος του νόμου αλλά εν μέρει και ο νόμος 3386/2005 για τη μετανάστευση που τώρα αντιστοιχεί στο «είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια. Προστασία θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών».

Ο χαρακτηρισμός του θύματος εμπορίας ανθρώπων αποδίδεται με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα πρωτοδικών. Νέο στοιχείο αποτελεί η απαίτηση έγγραφης γνωμοδότησης από επιστήμονες με ειδικότητα ψυχιάτρου, ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού που μπορεί πλέον του να ανήκει σε κρατικές δομές να προέρχεται και από ΜΚΟ ή από το ΔΟΜ (Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης).

Ο νομοθέτης στην Ελλάδα έχει αποφύγει την τιμωρία όλης της αλυσίδας της εκμετάλλευσης δηλαδή, από το πρώτο άτομο που προσέγγισε το θύμα μέχρι τον τελευταίο «χρήστη»/ «αποδέκτη» του θύματος. Αντίθετα σύμφωνα με το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών, πρέπει να τιμωρούνται όλοι οι μετέχοντες στο σύστημα διακίνησης και εμπορίας μέχρι και τον τελευταίο «χρήστη»/ «αποδέκτη» του θύματος.

4. HUMAN TRAFFICKING-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ: ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Εως σήμερα η πληροφορία για τη συνολική εικόνα του trafficking είναι πολύ περιορισμένη. Ενα μεγάλο κενό εκπροσωπεί ο τομέας συλλογής στοιχείων. Παρά τη συνεχώς διογκούμενη βιβλιογραφία για το trafficking, πολύ λίγες μελέτες βασίζονται σε εκτεταμένη έρευνα πεδίου ενώ οι αριθμοί των ανθρώπων-θυμάτων trafficking παραμένουν αμφισβητήσιμοι.

Οι παράγοντες διαμόρφωσης πολιτικών που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση του φαινομένου βρίσκονται στην αναζήτηση καλύτερης πληροφορίας. Ωστόσο είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό γιατί η συλλογή αξιόπιστων στοιχείων αποδεικνύεται τόσο δύσκολη.

Ενα από τα πιο βασικά ζητήματα για τη συλλογή στοιχείων είναι το πως ορίζει το φαινόμενο κάθε χώρα. Πρακτικά ο διεθνής ορισμός του trafficking είναι πολύ πρόσφατος (μόλις το 2000 όπως έχει ήδη περιγραφεί). Εως τα μέσα του 90 εθεωρείτο μια μορφή παράνομης μετανάστευσης ή/και παράνομης πορνείας.

Βασικά προβλήματα προέκυπταν και προκύπτουν και για τον καθορισμό της έννοιας του

trafficker σε σχέση με τον smuggler. Σύμφωνα με τον ορισμό του Πρωτοκόλλου του Παλέρμο, ο trafficker δεν εμπλέκεται μόνο στην παράνομη διακίνηση αλλά και στην εκμετάλλευση. Και πάλι οι γραμμές μεταξύ των δύο αδικημάτων συχνά δεν είναι τόσο σαφείς αφού τα θύματα μπορεί να έχουν κακοποιηθεί και υπάρξει αντικείμενα εκμετάλλευσης και κατά τη διακίνησή τους.

Με δεδομένα τα παραπάνω, καθώς και, τον πρόσφατο ορισμό του trafficking, γίνεται κατανοητό πόσο επαμφοτερίζοντα είναι τα στοιχεία που παραθέτουν οι χώρες ως δεδομένα για το trafficking. Στην πραγματικότητα, πολλές χώρες αναμειγνύουν τα δεδομένα για το trafficking με δεδομένα του smuggling, της παράνομης μετανάστευσης και της παράνομης μεταναστευτικής πορνείας. Αυτό αναδεικνύει ότι οι αριθμοί που δηλώνονται πρακτικά εκπροσωπούν κάτι περισσότερο από εκτιμήσεις. Ακόμη περαιτέρω, τα διαθέσιμα στοιχεία αφορούν κυρίως γυναίκες και παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Σε διεθνές επίπεδο, ο πιο συχνά χρησιμοποιούμενος, είναι ο εκτιμώμενος αριθμός γυναικών και παιδιών που διακινούνται ως θύματα trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Το 1997 οι ΗΠΑ εκτίμησαν, χωρίς σαφείς εξηγήσεις αυτό τον αριθμό στο ύψος των 700.000 – 2 εκατομμυρίων γυναικών και παιδιών ανά έτος. Οι αριθμοί θεωρούνται υποεκτιμημένοι αφού συνήθως δεν αναφέρονται στο «εσωτερικό» trafficking και δεν έχουν λάβει υπόψη τους το trafficking ανδρών.

Χωρίς επίσης να είναι σαφές πως έγινε ο υπολογισμός και αυτού του αριθμού, η Ε.Ε. ανέφερε ότι ο εκτιμώμενος αριθμός γυναικών και παιδιών, θυμάτων trafficking ανά έτος στη Δ. Ευρώπη, είναι 120.000. Το 2000, η Europol, σε αναφορά της σχολιάζει ότι παρόλο που ο ακριβής αριθμός των θυμάτων trafficking στην Ε.Ε. είναι άγνωστος, (Europol, 2001) αυτό που είναι σαφές είναι ότι στην πραγματικότητα, ο αριθμός των θυμάτων είναι πολύ υψηλότερος εκείνου των επίσημων στατιστικών.

Στις χώρες προέλευσης των θυμάτων είναι ακόμη πιο δύσκολο να αποκτήσει κανείς δεδομένα. Ωστόσο υπάρχουν οι ενδείξεις ενός συνεχώς αυξανόμενου προβλήματος.

Παρόλο που τα στοιχεία αναφέρονται κυρίως σε γυναίκες και παιδιά, τα τελευταία 10 χρόνια έχουν ήδη αναφερθεί ως θύματα trafficking 2.000 αγόρια από το Μπαγκλαντές στον Περσικό Κόλπο για να εργασθούν ως αναβάτες καμήλας.

Φαίνεται ότι η πλειοψηφία των θυμάτων παραμένει στη σκιά λόγω των πολλών προβλημάτων, νομικών και προσωπικών που εμποδίζουν τη διαλεύκανση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας, ενώ αρκετές χώρες θεωρούν τα δεδομένα για το trafficking θέμα υψηλής ασφάλειας και δεν τα δηλώνουν.

Το trafficking, έχει ανέβει ψηλά στην πολιτική ατζέντα κυρίως από τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. Τον Οκτώβριο του 2001, το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ δημιούργησε το γραφείο αντιμετώπισης και ελέγχου του trafficking και το 2002, το τμήμα δημοσίευσε τη δεύτερη αναφορά του αξιολογώντας τις προσπάθειες 89 χωρών να αντιμετωπίσουν το trafficking. Η

ετήσια έκδοση αυτής της αναφοράς αποτελεί σημαντική προσπάθεια στο χώρο μελέτης και αντιμετώπισης του trafficking.

Εμφανής είναι η ανάγκη ενός καλύτερου συντονισμού για τα υπάρχοντα δεδομένα. Ωστόσο ο μηχανισμός που θα μπορέσει να συντονίσει και να προτυποποιήσει τα ποικίλα συστήματα συλλογής δεδομένων και τους διάφορους δείκτες, απουσιάζει. Πολλά περισσότερα είναι αναγκαία για να βελτιωθεί η συγκρισιμότητα των υπάρχοντων στατιστικών δεδομένων από μια ποικιλία πηγών.

Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ εκτιμά πως περίπου 600.000-800.000 άτομα είναι θύματα trafficking ετησίως στα διεθνή σύνορα. Από αυτά 80% είναι γυναίκες και κορίτσια και περίπου 50% είναι νεαρά άτομα. (US Department, trafficking in persons report, 2010).

Αντίστοιχες είναι οι εκτιμήσεις του UNODC:

Τα θύματα υπολογίζονται σε:

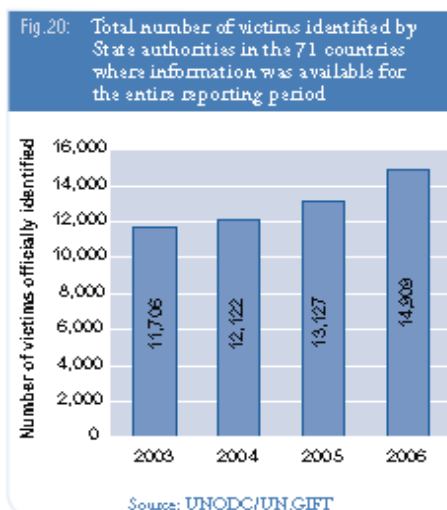
- ♥ 1.4 εκατομμύρια στην Ασία και τον Ειρηνικό
- ♥ 270 χιλιάδες στις Βιομηχανικές χώρες της Δύσης
- ♥ 250 χιλιάδες στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική
- ♥ 230 χιλιάδες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική
- ♥ 130 χιλιάδες στην Υποσαχάρια Αφρική

Στην πλειοψηφία τους είναι ηλικίας 18- 24 ετών ενώ περίπου 1.2 εκατομμύρια παιδιά πέφτουν θύματα trafficking ετησίως.

Για τη διεθνή αναφορά του UNODC για το 2009,

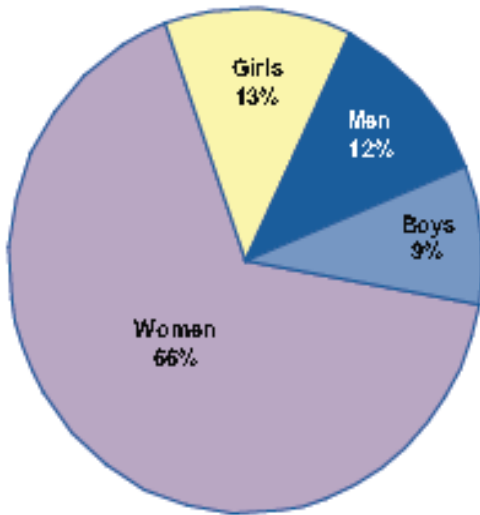
111 χώρες πρόσφεραν δεδομένα για τον αριθμό των θυμάτων που επισήμως εντοπίστηκαν το 2006. Ανάλυση ήταν εφικτή, για τα έτη 2003-2006 σε ένα μικρότερο δείγμα 71 χωρών. (εικόνα 20, UNODC, 2009)

Λιγότερες χώρες ήταν ικανές να προσφέρουν δεδομένα για το προφίλ των θυμάτων. Οπου συλλέχθηκαν, είναι εμφανές ότι είναι κυρίως γυναίκες και παιδιά. (εικόνα 21, UNODC, 2009) Η εικόνα 22 της ίδιας αναφοράς αναδεικνύει το προφίλ των θυμάτων που επισήμως εντοπίστηκαν από τις αρχές κατά την περίοδο αναφοράς.



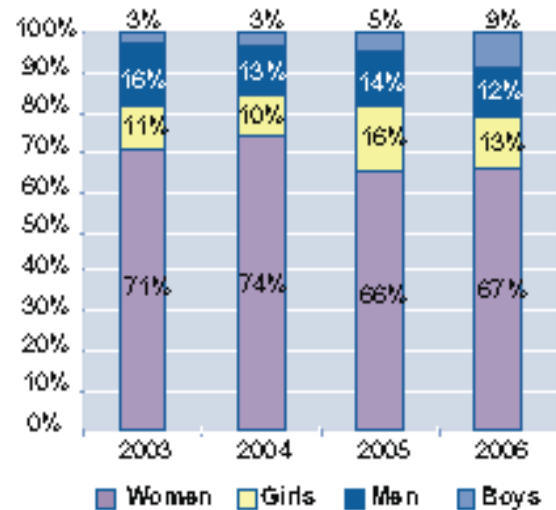
Το προφίλ, δεν φαίνεται να ποικίλει πολύ. Σημειωτέον η αναλογία των ανηλίκων σχετικά με το συνολικό αριθμό των θυμάτων που εντοπίστηκαν, αυξήθηκε από το 15% στο 22% στην περίοδο αναφοράς (χάρτης 11, UNODC, 2009).

Fig.21: Profile of victims identified by State authorities in 61 countries where information was collected, aggregated for 2006



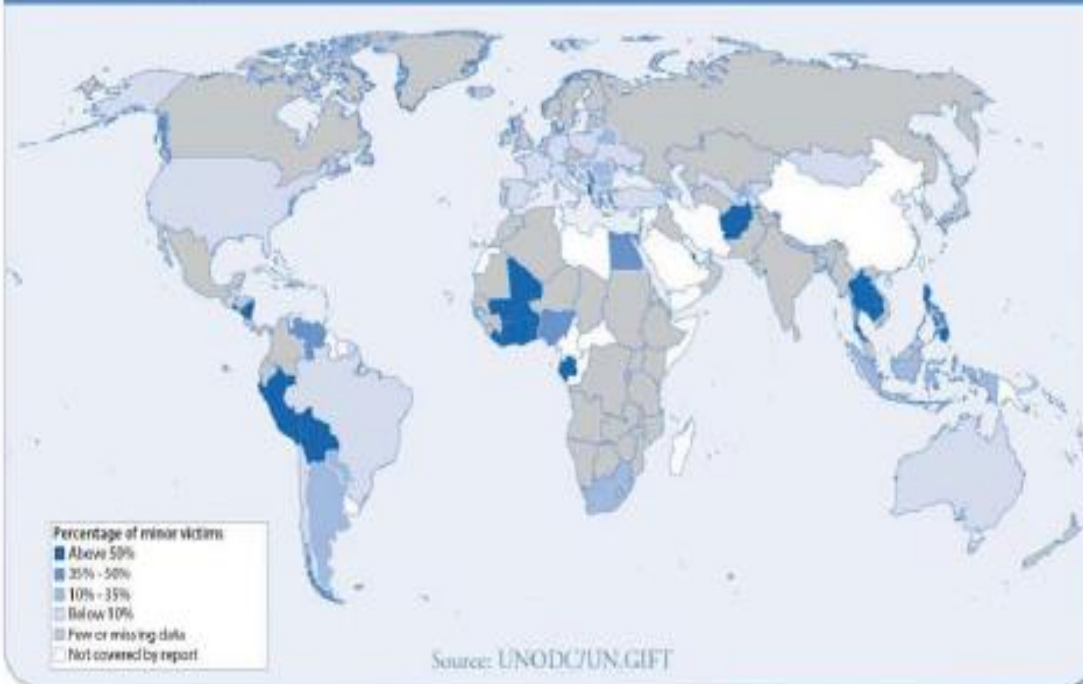
Source: UNODC/UN.GIFT

Fig. 22: Profile of victims identified by State authorities where information was collected, aggregated for the years under analysis



Source: UNODC/UN.GIFT

Map 11: Percentage of minors in the total number of victims identified (2003-2007)



Ο χάρτης αναφέρεται στην αναλογία των θυμάτων ηλικίας μικρότερης των 18 ετών σε σχέση με το συνολικό αριθμό επισήμως εντοπισμένων θυμάτων.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση ήταν η πιο κοινή μορφή trafficking για την οποία υπάρχουν δεδομένα, αλλά όπως αποδεικνύεται δεν είναι η μόνη. Το εργασιακό trafficking και άλλες μορφές εκμετάλλευσης έχουν επίσης εντοπισθεί τόσο από τα κράτη όσο και από ΜΚΟ καθώς και από διεθνείς οργανισμούς.

Τα συνολικά δεδομένα που παρατίθενται κρύβουν τις εθνικές και περιφερειακές διαφορές. Το εργασιακό trafficking αφορά σημαντικό μέρος των δεδομένων από τη Δ. Αφρική, ενώ σε μερικές χώρες είναι οι μόνες περιπτώσεις που έχουν εντοπιστεί από τις αρχές.

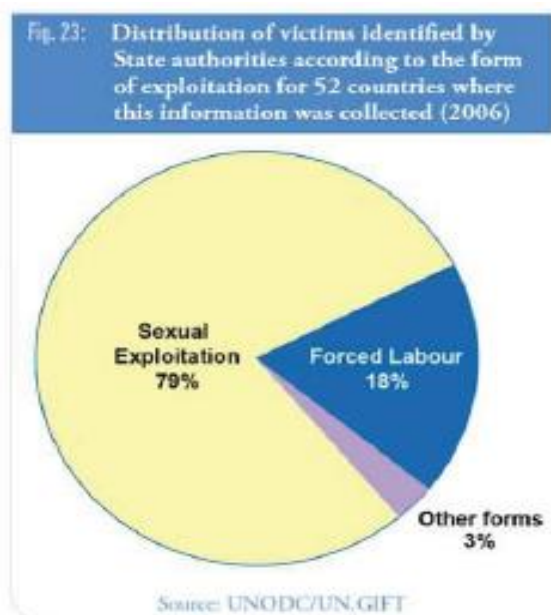
Σε χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης και της Ανατολικής και Κεντρικής Ασίας, το εργασιακό trafficking αφορά στο 35% του ολικού αριθμού των θυμάτων. Χώρες της Λ. Αμερικής κατέγραψαν περισσότερα θύματα εργασιακού trafficking απότι σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ενώ στην Ινδία το εργασιακό trafficking αποτελεί την κύρια μορφή.

Εντοπίστηκαν επίσης νέες μορφές: Αναφορές υπάρχουν για την οικιακή εργασία, την παιδική επαιτεία, τον εξαναγκαστικό γάμο, τη μεταμόσχευση οργάνων και τις τελετουργικές δολοφονίες.

Το trafficking με στόχο την επαιτεία καταγράφηκε κυρίως στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη ενώ χώρες της Δυτικής και Νότιας Αφρικής κατέγραψαν trafficking για τελετουργικούς φόνους μυστικιστικών πρακτικών.

4.1. Το trafficking στην Ελλάδα

Η πληροφορία για το trafficking στην Ελλάδα προέρχεται από τα στατιστικά στοιχεία της αστυνομίας, μελέτες και δημοσιεύσεις. Μελέτη στην Αθήνα ανέδειξε ότι το 60% των λευκών θυμάτων ήταν αλλοδαποί και οι περισσότεροι ήταν παράνομα στην Αθήνα.



Υπάρχουν γυναίκες που βρίσκονται νόμιμα στην Ελλάδα που μπήκαν στη χώρα ως «καλλιτέχνιδες» ή ως τουρίστριες. Π.χ. για την περίοδο 1991-1995 13.677 γυναίκες μετανάστριες ήρθαν στην Ελλάδα ως καλλιτέχνιδες και από αυτές συνελήφθησαν για παράνομη πορνεία 1.277. Σταδιακά μειώθηκε ο αριθμός των γυναικών που μπαίνουν στη χώρα με την ιδιότητα της καλλιτέχνιδας. Υπάρχουν ακόμη εκδιδόμενα άτομα που

πέρασαν τα σύνορα παράνομα ή που παρέμειναν παράνομα μετά τη λήξη της βίζας τους. Σύμφωνα με σχετική μελέτη (Lazos, 1998b) αυτές αποτελούσαν το 24% του συνολικού αριθμού.

Στη δεκαετία του 1990 υπήρχαν στην Ελλάδα 15.000 Φιλιπινέζες από τις οποίες το 20% ασκούσε πορνεία. Μετά το 1991, οι γυναίκες-θύματα trafficking που κατέληγαν στη σεξουαλική εκμετάλλευση προέρχονταν από την Ανατολική Ευρώπη και τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ. Το 1991 υπήρχαν 5.500 Ελληνίδες εκδιδόμενες και 1.500 μετανάστριες .

Ελληνικές αλλά και ξένες πηγές αναφέρουν ότι νεαρά κορίτσια 12-15 ετών προτιμώνται από τους προαγωγούς. Τα δίκτυα πορνείας προωθούν στην αγορά νέους εφήβους μεταξύ των οποίων και αγόρια από την Αλβανία.

Σύμφωνα επίσης με τη UNICEF 5.800 παιδιά ηλικίας μικρότερης των 16 ετών ζουν στους δρόμους στην Ελλάδα. Μεταξύ τους το 55% είναι πρόσφυγες. Μελέτη με δείγμα 955 παιδιών απέδειξε ότι λίγα από αυτά πηγαίνουν στο σχολείο, ενώ ζουν χωρίς τους γονείς τους. Αυτά τα παιδιά είναι θύματα εργασιακού trafficking, επαιτείας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Τα τελευταία στοιχεία της αστυνομίας για το trafficking είναι τα παρακάτω (θύματα και traffickers):

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
(1/1 έως 31/12/2009)

ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ-ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ
(Άρθρα 323^Α & 351)

ΥΠΗΚΟΟΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	5
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	28
ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	1
ΓΕΩΡΓΙΑΣ	1
ΕΛΛΑΔΑΣ	2
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ	3
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ	2
ΝΙΓΗΡΙΑΣ	10
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	3
ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	2
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ	1
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	51
ΡΩΣΙΑΣ	12
ΣΕΡΒΙΑΣ	1
ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ	3
Τελικό Σύνολο	125

ΥΠΗΚΟΟΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	31
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	5
ΒΕΛΓΙΟΥ	1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	43
ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	1
ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	1
ΓΕΩΡΓΙΑΣ	4
ΕΛΛΑΔΟΣ	129
ΙΤΑΛΙΑΣ	1
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ	2
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ	3
ΝΙΓΗΡΙΑΣ	2
ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	1
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ	4
ΠΟΛΩΝΙΑΣ	2
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	47
ΡΩΣΙΑΣ	15
ΣΕΡΒΙΑΣ	1
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	5
ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ	1
ΣΥΡΙΑΣ	2
ΤΟΥΡΚΙΑΣ	1
ΤΣΕΧΙΑΣ	1
Τελικό Σύνολο	303

Σημαντική παρατήρηση αποτελεί το γεγονός ότι η πλειοψηφία των traffickers που έχουν συλληφθεί είναι Ελληνικής καταγωγής ενώ σαφής είναι η παρουσία των Βούλγαρων και των

Ρουμάνων τόσο στην πλευρά των θυμάτων όσο και των traffickers. Η Αλβανία παραμένει σημαντική δύναμη στο χώρο ενώ ανερχόμενη δύναμη στα θύματα είναι η Νιγηρία και από την εμπειρία πεδίου οι γυναίκες από την Αιθιοπία και τα αγόρια από το Αφγανιστάν.

5. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING

5.1. Η Δι-υπουργική Επιτροπή και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΕΔΑ, 2007)

Το Μάιο του 2004 συστήθηκε **ειδική επιτροπή με σκοπό το συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο των εργασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3064/2002** σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων οκτώ συναρμοδίων Υπουργείων.

Έργο της Επιτροπής ήταν η εκπόνηση ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης, **κατά της Εμπορίας Ανθρώπων**, για την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Το εν λόγω Σχέδιο Δράσης αφορά στον εντοπισμό και την αναγνώριση των θυμάτων, στην ολοκληρωμένη προστασία τους και επανένταξή τους, στην εκπαίδευση αστυνομικών, δικαστών και εισαγγελέων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η Επιτροπή συνεργάστηκε στενά με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και με Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) εξειδικευμένες στην παροχή προστασίας σε θύματα εμπορίας. Η υπογραφή (29/11/2005) **Μνημονίου Συνεργασίας** που θέτει το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ κρατικών φορέων, του ΔΟΜ και δώδεκα εξειδικευμένων ΜΚΟ, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων ήταν αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας.

Η επιτροπή αναβαθμίστηκε σε **Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή (ΕΝΕ) με σκοπό το συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο των εργασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3064/2002 και την εισήγηση νομοθετικών ή άλλων μέτρων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων**. Προϊόν των εργασιών της ήταν η επικαιροποίηση του **Εθνικού Σχεδίου Δράσης** το Νοέμβριο του 2006. Ωστόσο, η λειτουργία της ΕΝΕ, στερείται της συμμετοχής σε αυτήν εμπειρογνομώνων και στελεχών της διοίκησης με άμεση αρμοδιότητα και εμπειρία στο θέμα της εμπορίας.

Στην πρόσφατη σύνοδο του OSCE⁵ το 2008, παρουσιάστηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών, η οπτική που έχει υιοθετήσει η Ελλάδα στην πρόληψη και αντιμετώπιση του ΤΗΒ. Ως θετική πρακτική αναφέρεται η υιοθέτηση του πρόσφατου νομοθετικού πλαισίου όπου το ΤΗΒ συγκαταλέγεται μεταξύ των εγκλημάτων που η Ελλάδα μπορεί να ζητήσει την καταδίκη, την κατάσχεση περιουσιών που αποκτήθηκαν με το ΤΗΒ καθώς και τα μέσα παροχής αρωγής στα θύματα. Ειδική αναφορά έγινε στη στενή συνεργασία μεταξύ του κράτους και των ΜΚΟ. Η προσέγγιση στο νομοθετικό επίπεδο καθώς και σχετικά με τις δραστηριότητες σε θεσμικό επίπεδο βασίστηκε ισχυρίζεται το Υπουργείο Εξωτερικών στο τρίπτυχο: Πρόληψη, Προστασία και Καταστολή. Το Υπουργείο Εξωτερικών υπογράμμισε περαιτέρω την ανάγκη συνεργασίας με τις χώρες προέλευσης των θυμάτων σε κοινά προγράμματα, την ενδυνάμωση της έρευνας και της δίωξης, την εστιασμένη εκπαίδευση των δικαστικών και αστυνομικών αρχών, την προώθηση πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην επανένταξη των θυμάτων και την αφύπνιση της κοινής γνώμης.

Τον Οκτώβριο του 2010 το Υπουργείο Εξωτερικών ανακοίνωσε το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το trafficking. Το σχέδιο αποτελεί επικαιροποίηση του ΕΣΔ που εκπονήθηκε το 2006 και βρίσκεται αναρτημένο μόνον στην ιστοσελίδα της Ελληνικής πρεσβείας στις ΗΠΑ. Το Υπουργείο Εξωτερικών υποστήριξε εκ νέου το τρίπτυχο του ΕΣΔ ενώ υπογράμμισε τη σημασία της συνεργασίας και του συντονισμού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με όλους όσους συνεργάζονται για την αντιμετώπιση του trafficking. Σημαντικό είναι ότι ωστόσο κανείς άλλος φορέας από τους εμπλεκόμενους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς, δεν κλήθηκε για την επικαιροποίηση του Σχεδίου Δράσης.

6. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Η οργάνωση του trafficking, βασισμένη σε διεθνή εγκληματικά δίκτυα, ήταν και είναι πρακτικά αδύνατον να αντιμετωπισθεί μόνον από την επίσημη κρατική αντίδραση που ούτως ή άλλως δεν μπορεί να ασκήσει κοινωνικό έλεγχο. Για τον περιορισμό του φαινομένου είναι αναγκαία και η αντίδραση των πολιτών ως ατόμων, αλλά και οργανωμένων στο χώρο των

⁵ OSCE: first preparatory conference to the 17th OSCE Economic and Environmental Forum, "Migration management and its linkages with economic social and environmental policies to the benefit of stability and security in the OSCE region", 16-17 October 2008, Prague

ΜΚΟ. Το trafficking απαιτεί εξ άλλου και την άμεση παρέμβαση ΜΚΟ και στο χώρο της αρωγής.

Η ύπαρξη Ευρωπαϊκών προγραμμάτων όπως το "STOP NOW" (2001) και το «ΔΑΦΝΗ», στην Ελλάδα που αφορούσαν στην ανταλλαγή πληροφοριών καθώς και στις καμπάνιες ενημέρωσης του πληθυσμού χωρών της Ευρώπης όπου στις αρχές της δεκαετίας είχε αρχίσει να ενδημεί το trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση, έδωσε χώρο ανάπτυξης και των ΜΚΟ. Στόχος ήταν ακόμη, η δημιουργία ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων ανηλίκων που έχουν εξαφανιστεί καθώς και ατόμων που υπήρξαν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Οι φεμινιστικές και αντιρατσιστικές οργανώσεις κυρίως, εμφάνισαν μια έντονη αντίδραση στο trafficking. Διεξήχθησαν έρευνες, οργανώθηκαν συνέδρια και ημερίδες. Σημαντικές προσπάθειες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να κατανοήσουν οι πολίτες τις μορφές και τη σοβαρότητα του φαινομένου. Οι οργανώσεις και σχετικοί φορείς ενεργοποιήθηκαν και για την εισήγηση προτάσεων του νομικού πλαισίου. Παρά το γεγονός ότι κοινός είναι ο αγώνας για την αρωγή των θυμάτων και την καταπολέμηση του φαινομένου, το θεωρητικό υπόβαθρο και οι πρακτικές και δράσεις εμφανίζουν σημαντικές διαφορές.

Το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα δικαιώματα του Ανθρώπου οργάνωσε την πρώτη ημερίδα για το trafficking στο Πάντειο Πανεπιστήμιο το 1996. Οργανώσεις από όλο το φάσμα των γυναικείων οργανώσεων αλλά και οργανώσεων που ασχολούνται με το HIV/AIDS και τη μεταναστευτική πορνεία και ο IOM, εκδήλωσαν την αντίθεσή τους στο φαινόμενο.⁶

Παρά την ύπαρξη του φαινομένου στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 80, η μαζική αντίδραση των ενεργοποιημένων πολιτών ξεκίνησε μάλλον αργά τη δεκαετία του 90, όταν ξεκίνησε η χρηματοδότηση σχετικών Ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Αυτό ωστόσο που πυροδότησε την αντίδραση ήταν η δημιουργία του νομοσχεδίου και η εμπλοκή του Αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών και της ετήσιας έκθεσής του για το trafficking.

Οι οργανώσεις κατά τη διάρκεια της ετοιμασίας του νομοσχεδίου άσκησαν σημαντική πίεση και υπέβαλαν ολοκληρωμένη πρόταση για τη μορφή του, ενώ στη συνέχεια άσκησαν έντονη κριτική στο επίσημο κράτος υποστηρίζοντας ότι το νομοθετικό παρασκεύασμα είναι

⁶ Μαρούσα Απειρανθίτου: Αντιλήψεις και δράση των ΜΚΟ, Μεταπτυχιακό Σεμινάριο Εγκληματολογικών Σπουδών, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2002-2004.

ανεπαρκές, η τιμωρία των δραστών δεν είναι αυστηρή, ενώ η αρωγή των θυμάτων έγινε με γνώμονα την καταστολή του εγκληματικού φαινομένου και όχι τις ανάγκες των θυμάτων.

Πριν την ψήφιση του νομοσχεδίου οι βουλευτές είχαν στα χέρια τους πλούσιο υλικό που επέτρεπε σε βάθος συζήτηση. Η ανεπάρκεια του νομοσχεδίου μελετήθηκε συστηματικά και συντάχθηκε κείμενο με συγκεκριμένες προτάσεις – θέσεις που επεξεργάστηκαν συνολικά δώδεκα φορείς:

- ♥ ACT UP
- ♥ Δίκτυο Κοινωνικής υποστήριξης προσφύγων και μεταναστών
- ♥ Δίκτυο κινήσεων για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα
- ♥ Ένωση Ελληνίδων Νομικών
- ♥ Κίνηση Δημοκρατικών γυναικών
- ♥ Κοινωνική Αρωγή Ελλάδας
- ♥ Ομάδες του Φεμινιστικού κέντρου γυναικών
- ♥ Ομάδα γυναικών Θεσ/νίκης
- ♥ Ομοσπονδία Γυναικείων Συλλόγων νομού Φθιώτιδας
- ♥ Προοδευτική Ένωση μητέρων
- ♥ Σύνδεσμος γυναικείων επαγγελματιών και επιχειρηματιών
- ♥ Φεμινιστική πρωτοβουλία ενάντια στην καταναγκαστική πορνεία Αλλοδαπών γυναικών

Τροποποιήσεις έγιναν δεκτές και ενσωματώθηκαν στο νόμο ενώ η πίεση για την ποινικοποίηση του πελάτη δεν ευοδώθηκε. Αντίστοιχα τον προβληματισμό του εξέφρασε ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης έντονα ενεργοποιημένος στην Ελλάδα για το trafficking.

Στο χώρο της αρωγής ξεκίνησε το 2003 η προσπάθεια δημιουργίας ξενώνα θυμάτων από τους «Γιατρούς Του Κόσμου» που διέτρεξε τον κίνδυνο να χαρακτηριστεί και παράνομη εξ αιτίας των νομοθετικών κενών.

Η δημιουργία ξενώνων στηρίχθηκε οικονομικά από το Υπουργείο Εξωτερικών που ταυτόχρονα ώφειλε να αντιμετωπίσει την κριτική και τη σταδιοποίηση της χώρας από τους Αμερικανούς στην ετήσια έκθεσή τους για το trafficking.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί η αντίδραση των νόμιμα εκδιδομένων γυναικών μέσω του Κινήματος «Εκδιδομένων Γυναικών Ελλάδας». Οι νόμιμα εκδιδόμενες θεωρούν ότι το

φαινόμενο του trafficking αποτελεί εμπόδιο γι αυτές στην άσκηση του επαγγέλματός τους, ενώ ταυτόχρονα επεσήμαναν τη δική τους «καθαρότητα⁷» έναντι των θυμάτων αμφιβόλου σεξουαλικής υγείας.

Τα μέλη του Κ.Ε.Γ.Ε. τόνισαν ότι η νομοθεσία για την άσκηση πορνείας στην Ελλάδα, στην πράξη ανοίγει, με τους περίεργους περιορισμούς που θέτει, το δρόμο στην παρανομία.

Σε όλη την πορεία του trafficking στον Ελληνικό χώρο, είναι σπάνια η συζήτηση για το ανδρικό trafficking ενώ υπάρχει σιωπή ακόμη και από τα εργατικά σωματεία, για το εργασιακό trafficking που όμως αποτελεί ανερχόμενη δύναμη στη χώρα.

7. Η ΓΛΩΣΣΑ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING

Η βιβλιογραφία για το trafficking αναδεικνύει πολλά παραδείγματα αδυναμίας της γλώσσας και των αντιλήψεων που ανεπαρκούν να αποδώσουν κατάλληλα τα ερευνητικά δεδομένα. Παραδειγματικά μπορούμε να αναφέρουμε πολλά ερευνητικά δεδομένα που αναδεικνύουν το γεγονός ότι η πλειοψηφία των γυναικών εξαναγκάστηκαν ή εξαπατήθηκαν για την παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών. Επομένως είναι απαράδεκτο να ταξινομούνται ως εκδιδόμενα άτομα. Επίσης ο όρος «μετανάστριες εκδιδόμενες» έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει γυναίκες που επιλέγουν να μεταναστεύσουν πιθανώς με τη βοήθεια διακινητών (smugglers) και που όμως δεν ελέγχονται ή κρατούνται σε συνθήκες δέσμευσης λόγω χρέους (Kemprou & Doezema, 1998). Είναι σαφές πως δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ο ίδιος όρος για τα θύματα trafficking. Γεγονός είναι επίσης ότι για τις γυναίκες που επιλέγουν να μεταναστεύσουν για να εργασθούν στη βιομηχανία του σεξ σε άλλη χώρα και στη συνέχεια βρίσκονται εγκλεισμένες σε συνθήκες σεξουαλικής εκμετάλλευσης, πρέπει επίσης να αναπτυχθεί κατάλληλη ορολογία και να αναφέρονται ως θύματα trafficking ή ως θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Ο όρος «θύματα» είναι επίσης ένας όρος που έχει υποστεί μεγάλη κριτική (Kelly, 1987) στο χώρο αυτών που ασχολούνται με τη βία κατά των γυναικών –τόσο για τις περιπτώσεις βιασμού και βίας που έχουν υποστεί, αλλά και σχετικά με το εύρος της παραβίασης

⁷ Ο έλεγχος για τα ΣΜΝ και το HIV/AIDS είναι βάσει του νόμου 2734/1999 υποχρεωτικός για τα εκδιδόμενα άτομα

ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν καταγραφεί. Πολλές ΜΚΟ και ερευνητές προτιμούν τον όρο «επιβιώσαντες/σασες». Ωστόσο, όλα τα «θύματα» trafficking δεν επιβιώνουν..

Πιο σαφή είναι τα πράγματα για τους εγκληματίες. Αυτοί που στρατολογούν, εξαπατούν, μεταφέρουν και διαθέτουν άτομα προς εκμετάλλευση, ορίζονται ως traffickers – διακινητές – δουλέμποροι. Υπάρχει ωστόσο ανοιχτή συζήτηση ακόμη για τον κατάλληλο όρο για αυτούς που αγοράζουν τα άτομα στις χώρες προορισμού ή που τα ελέγχουν και αποκομίζουν κέρδος από την εκπόρνευσή τους. Για τις ανάγκες του κειμένου θα χρησιμοποιείται ο όρος «εκμεταλλευτές» ή «πελάτες».

8. Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ TRAFFICKING

8.1. Οι traffickers

Η διασύνδεση του trafficking με το οργανωμένο έγκλημα από μόνη της περιορίζει την πρόσβαση στην πληροφορία και τους πληροφοριοδότες, ενώ κάποτε την καθιστά αδύνατη. Τα δεδομένα για τους traffickers είναι σπάνια και δύσκολα ανιχνεύσιμα.

Η περισσότερη πληροφορία για τους traffickers προέρχεται από τα θύματα που έχουν όμως μερική εικόνα της κατάστασης. Οι γυναίκες και τα παιδιά που διακινούνται, σπάνια έχουν σαφείς πληροφορίες αφού συνήθως έχουν μικρή ή και λανθασμένη πληροφόρηση για τους διακινητές τους. Η σύνθεση και ανάλυση της πληροφορίας που συλλέγεται κομμάτι-κομμάτι παραμένει μια επίπονη διαδικασία για το χώρο της καταστολής αλλά και για τους ερευνητές. Αυτό που συνήθως είναι «γνωστό» αποκρύπτει την ολοκληρωμένη εικόνα της οργάνωσης των δικτύων του trafficking σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

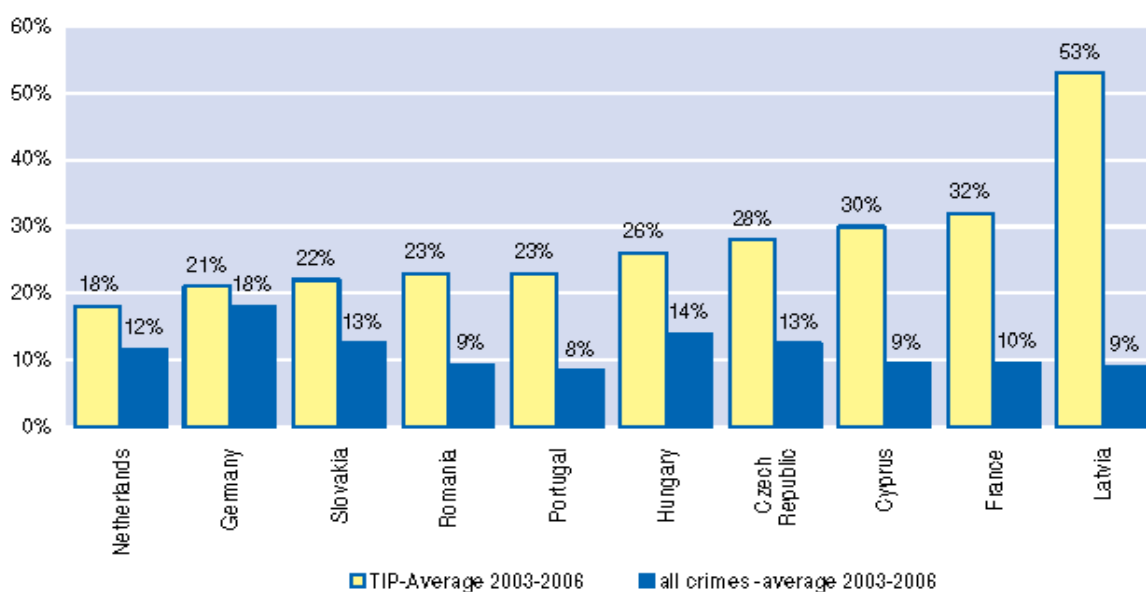
Η περιορισμένη διάθεση στοιχείων για τους traffickers αναδεικνύει τη σημασία που έχουν οι κατά τόπους εθνογραφικού τύπου μελέτες προκειμένου να συλλεγεί πληροφορία για τις τεχνικές, τα δίκτυα, τη μεθοδολογία που χρησιμοποιούν. Ωστόσο η ανάληψη τέτοιων μελετών σπανίζει πιθανώς και λόγω της επικινδυνότητας.

Ο μεγαλύτερος αριθμός καταδικασμένων εγκληματιών ως traffickers είναι άνδρες όπως και για οποιοδήποτε άλλο έγκλημα. Ωστόσο η συμμετοχή των γυναικών-εγκληματιών στο χώρο του trafficking είναι μεγαλύτερη απ'ότι σε άλλες μορφές του εγκλήματος. Μεγάλο μέρος της

βιβλιογραφίας συζητά το ρόλο των γυναικών στη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων. Για παράδειγμα πολλές ποιοτικές μελέτες έχουν δείξει ότι τα Νιγηριανά δίκτυα τείνουν να κυριαρχούνται από γυναίκες (Carling J. 2005). Τα Νιγηριανά δίκτυα έχουν χάσει τη δομή τους και λειτουργούν κυρίως μέσα και από τη Νιγηρία, παρόλο που έχουν βάσεις στην Ευρώπη μέσα από τις οποίες διακινούνται κυρίως γυναίκες. Η εκμετάλλευση στην Ευρώπη είναι αντικείμενο ενασχόλησης κυρίως γυναικών που αναφέρονται ως «madams» και στην Ελλάδα ως «θείες». Μεγάλο μέρος των γυναικών της Δ. Αφρικής διακινούνται στην Ευρώπη από τις Νιγηριανές πολιτείες του Εντο και την πρωτεύουσά του το Μπενίν από traffickers γνωστούς ως «Binis» (Carling J, 2005). Αντίστοιχα μελέτες στην Ανατολική Ευρώπη και την Κεντρική Ασία αναδεικνύουν έξ' ίσου σημαντικό ρόλο των γυναικών σ' αυτό το έγκλημα (Denisova, 2007). Η γυναικεία εκπροσώπηση μπορεί να οφείλεται στη μεγάλη σημασία που έχει η ανάγκη ύπαρξης εμπιστοσύνης ανάμεσα στο θύτη και στο θύμα. Επιπρόσθετα, σε πολλές αγορές, τα θύματα μπορεί να γίνουν εκμεταλλευτές στην πάροδο του χρόνου καθώς αυτή μπορεί να είναι η μοναδική επιλογή για να ξεφύγουν από την περαιτέρω εκμετάλλευση (Denisova, 2004).

Η εγκληματολογική διερεύνηση του φαινομένου παραμένει προς εξήγηση. Οποια κι αν είναι ωστόσο η εξήγηση, οι στατιστικές αναδεικνύουν τη σημαντική συμμετοχή των γυναικών σ' αυτό το έγκλημα.

Εικόνα 19: Αναλογία των γυναικών που έχουν καταδικαστεί για το trafficking σε σύγκριση με τις καταδίκες για όλα τα αδικήματα στην Ευρώπη (UNODC, 2009).



Source: UNODC/UN.GIFT

Στην πρώην Σοβιετική Ένωση οι traffickers είναι κυρίως γυναίκες από τις οποίες πολλές είχαν προηγουμένως εμπλακεί στην πορνεία. Έρευνα του IOM στην πρώην Σοβιετική Ένωση αναφέρει περιστατικά όπου επαναπατρισμένες γυναίκες θύματα trafficking έγιναν οι ίδιες διακινητρίες καθώς είναι μία από τις πολύ λίγες επαγγελματικές επιλογές που μπορεί να έχει ένα θύμα trafficking (Kelly L., 2005).

Στην Ευρώπη, οι διακινητές δεν ανήκουν συνήθως στην εθνικότητα της χώρας όπου δρουν. Συχνά η εθνικότητά τους αντιστοιχεί σε εκείνην του θύματος. Παράδειγμα: από τους διωχθέντες στην Ελλάδα ως traffickers το 2007, μόνον το 39% ήταν Έλληνες (από τους 121 συλληφθέντες οι 38 ήταν γυναίκες). Περισσότερο από το 50% προέρχεται από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, τη Ρωσία και την Ουκρανία από όπου προέρχεται και η πλειοψηφία των θυμάτων.

Οι traffickers στην Ευρώπη ανήκουν σε τρεις κατηγορίες: α) περιστασιακοί traffickers που στρατολογούν λίγα μόνο άτομα κάθε φορά όταν το απαιτήσει η ζήτηση β) μεγάλης κλίμακας traffickers με εκτεταμένα δίκτυα που χρησιμοποιούν ποικιλία δικτύων και μέσων, νόμιμων και παρανόμων για τη στρατολόγηση θυμάτων γ) μέσης κλίμακας traffickers που τείνουν να εξειδικεύονται σε μία ή δύο χώρες και χρησιμοποιούν τα θύματα για δική τους χρήση π.χ. δικά τους μπαρ.

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρώπη (Μαφία) χαρακτηρίζονται από την παρουσία δικτύων που δρουν σε όλες τις χώρες, την ανάπτυξη «τοπικών οργανώσεων» που δρουν σε κάθε χώρα και τοπικών οργανωμένων ομάδων. Η μαφία έχει υψηλή εξειδίκευση, ακραία βίαιη συμπεριφορά και είναι εξαιρετικά αποκεντρωμένη και ευέλικτη οργανωτικά. Το επίπεδο της οργάνωσης και της δομής ποικίλλει – περιλαμβάνοντας άτυπα δίκτυα μεταναστών, συγγενών και φίλων στις χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, ιδιοκτήτες φορτηγών και πλοίων έως και μεγάλα παγκόσμια δίκτυα.

Μεταξύ των δικτύων της μαφίας η Ρώσικη (Caldwell, 1997) θεωρείται η πλέον οργανωμένη: με τη χρήση βίας ή απειλής βίας, αποθαρρύνει τα μέλη της από την επαφή τους με τις αρχές ενώ συνεργάζεται με διεφθαρμένες κυβερνητικές αρχές. Πολλά μέλη της μαφίας είναι πρώην μέλη της KGB. Η Αλβανική μαφία θεωρείται η πιό βίαιη και ήταν η κύρια οργάνωση στο χώρο της Ευρώπης στη δεκαετία του 1990.

Σχετικά με το trafficking παιδιών, ο ενδιαμέσος μπορεί να είναι κάποιος που αγοράζει παιδιά σε χωριά, τα μεταφέρει στις πόλεις απ' όπου παραδίδονται στους εκμεταλλευτές τους. Οι traffickers παιδιών μπορεί να δρουν μόνοι τους ή να ανήκουν σε μεγάλα εγκληματικά δίκτυα.

Ιδιαιτερότητες της Ελλάδας: μελέτες στα μέσα του 90 έδειξαν την ύπαρξη δύο τύπων προαγωγών α) πλούσιοι κύκλοι πορνείας που διακινούν δεκάδες ή εκατοντάδες γυναίκες και παιδιά και β) περιστασιακοί traffickers που ελέγχουν μικρό αριθμό γυναικών και αισθάνονται συνεχώς την πίεση της αστυνομίας (Lazos, 1998). Εκτός από τη Ρώσικη και την Αλβανική μαφία στην Ελλάδα δρουν εγκληματικές ομάδες Τούρκων, Πακιστανών, Νιγηριανών.

Μια περίεργη μορφή διακίνησης στην Ελλάδα είναι εκείνη των πρακτορείων που προσφέρουν κρουαζιέρες στο Αιγαίο με σεξουαλικές υπηρεσίες – τα καλούμενα «πλωτά χαρέμια». Οι πελάτες είναι μεσήλικες ευκατάστατοι άνδρες και πλούσιοι υπερήλικες που ταξιδεύουν. Τα κορίτσια είναι top models, γυναίκες από όλο τον κόσμο υπό την επιτήρηση δικτύων πορνείας.

8.1.1. Τρόποι δράσης των traffickers

8.1.1.1. στρατολόγηση-προσέλκυση: στις χώρες προέλευσης παιδιά και γυναίκες απαγάγονται στους δρόμους, στις ντισκοτέκ, έξω από τα σχολεία και αλλού. Αρκετά άτομα πωλούνται από συγγενείς τους ακόμη και από τους γονείς τους. Η πλειοψηφία ωστόσο των διακινητών/εμπόρων λειτουργούν ως πράκτορες στρατολόγησης και μέσα από πρακτορεία αναζήτησης εργασίας σε πόλεις και χωριά προσφέροντας ευκαιρίες εργασίας στο εξωτερικό, αλλά συνήθως οι γυναίκες κυρίως, πείθονται να μεταναστεύσουν από φιλικά άτομα ή ερωτικές σχέσεις.

Διαφημίσεις στις εφημερίδες και το διαδίκτυο εμπλέκονται επίσης: οι traffickers καλύπτονται συχνά πίσω από μια νόμιμη εργασία και τα θύματα πείθονται να υπογράψουν συμβόλαια όπου αναγνωρίζουν και τις οικονομικές τους υποχρεώσεις πράγμα που τα δεσμεύει με οικονομικά χρέη.

8.1.1.2. μεταφορά: μέσα μεταφοράς εκπροσωπούν τα αυτοκίνητα, τα τρένα, τα αεροπλάνα. Διαφορετικοί άνθρωποι στο δίκτυο αναλαμβάνουν τη μεταφορά από τη χώρα προέλευσης, τη χώρα διέλευσης και στη χώρα προορισμού. Ατομα από την περιοχή χρησιμοποιούνται ως οδηγοί. Οι διακινητές-έμποροι προσφέρουν τις υπηρεσίες που διευκολύνουν τη διακίνηση:

την παροχή πληροφοριών, κλεμμένα/πλαστά έγγραφα, τη νόμιμη ή παράνομη μεταφορά, τη διαμονή, τη διάβαση των συνόρων και την εισαγωγή σε εγκληματικά δίκτυα. Οι διαδρομές του trafficking μεταβάλλονται ανάλογα με τις χώρες προέλευσης και προορισμού, την πολιτική κατάσταση, το νομικό καθεστώς και τη διαφθορά.

8.1.1.3. Διαχείριση: το trafficking έχει πολύπλοκη οργάνωση, και σχεδιάζεται και επιβλέπεται προσεκτικά. Τα άτομα που βρίσκονται στα υψηλά επίπεδα σπάνια είναι γνωστά στα άτομα που λειτουργούν στη βάση με αποτέλεσμα η μάχη κατά του εγκλήματος να είναι πιό δύσκολη.

Στην Ελλάδα οι traffickers πωλούν τα θύματά τους στους ιδιοκτήτες μπαρ ή στους εκμεταλλευτές τους που τα μεταπωλούν και που ωθούν ακόμη και ανήλικα κορίτσια στην πορνεία. Με στόχο να μειωθεί η πιθανότητα εντοπισμού και σύλληψης οι traffickers μετακινούν τα θύματα από περιοχή σε περιοχή και από πόλη σε πόλη, κυρίως όπου οι εκμεταλλευτές έχουν σχέση με διεφθαρμένα άτομα από την αστυνομία. Ένας άλλος λόγος που τα θύματα μεταφέρονται είναι και η ανάγκη παροχής «νέου υλικού» στους πελάτες. Οι traffickers που διαφημίζουν στην τηλεόραση και τις εφημερίδες προσφέρουν συνεχώς νέες υπηρεσίες. Οι traffickers βιάζουν και κακοποιούν τα θύματά τους ωθώντας τα πολλές φορές στην πορνεία, αναγκάζοντάς τα να εξυπηρετούν δεκάδες πελάτες ημερησίως συχνά χωρίς χρήση προφυλακτικών μέσων, ενώ πολλές φορές τα εξαναγκάζουν σε εκτρώσεις.

8.2. Τα θύματα και η αναζήτηση της πληροφορίας

Πολλαπλοί παράγοντες επηρεάζουν τις πληροφορίες που παρέχουν τα θύματα. Οι εκβιασμοί και οι μέθοδοι ελέγχου που χρησιμοποιούν οι traffickers (απειλές για τη ζωή μελών της οικογένειας των θυμάτων, απειλές για προσωπικά αντίποινα) δεν επιτρέπουν στα θύματα να συμμετάσχουν σε έρευνες που διεξάγονται στις χώρες προορισμού τους.

Και όταν η πρόσβαση στα θύματα είναι εφικτή (σε ξενώνες ή χώρους ΜΚΟ) μια άλλη σειρά δυσκολιών αναδεικνύεται όπως:

- γλωσσικά προβλήματα επικοινωνίας που επιβάλλουν την παρουσία μεταφραστή και δυσκολεύουν την επικοινωνία αλλά μειώνουν και την ποιότητα της πληροφορίας.

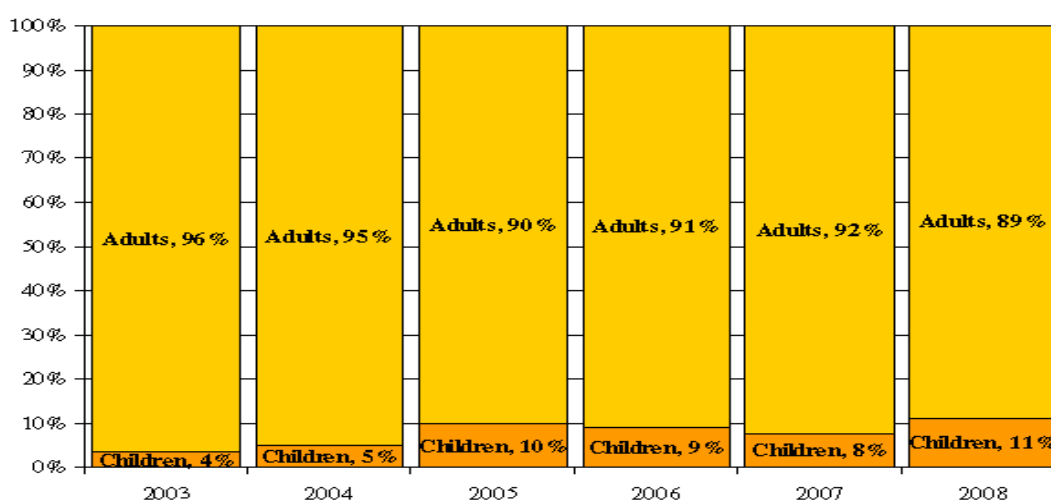
- ο φόβος της απέλασης και της δίωξής τους από τις τοπικές αρχές και ακόμη και το εαν ταυτοποιούνται ως θύματα trafficking.

Μια σειρά θεμάτων ηθικής και δεοντολογίας τίθενται όταν λαμβάνονται συνεντεύξεις από θύματα: Ο ερευνητής πρέπει πάντα να λαμβάνει υπόψη του το φόβο αλλά και το στιγματισμό των θυμάτων καθώς και την τραυματική εμπειρία της κακοποίησης ή της εμπειρίας στην πορνεία.

Επίσης τα θύματα μπορεί να προέρχονται από περιβάλλοντα όπου η συζήτηση για τη σεξουαλικότητα/την κακοποίηση αποθαρρύνεται με αποτέλεσμα να αποφεύγουν τις σχετικές αναφορές.

Η λήψη συνεντεύξεων από θύματα trafficking απαιτεί εγρήγορση γι αυτά που λέγονται αλλά και γι αυτά που δεν λέγονται, ενώ παραμένει πάντα δύσκολο να διερευνά κανείς την έκταση της βίας, την κακοποίηση ή /και τη σεξουαλική εκμετάλλευση που έχει υποστεί ένα άτομο.

Όπου η πληροφορία είναι διαθέσιμη, οι γυναίκες εκπροσωπούν την πλειοψηφία των θυμάτων. Οι ενήλικες γυναίκες αναφέρονται επίσης συχνότερα από τα κορίτσια. Τα παιδιά είναι σπανιότερα. Στην Ευρώπη τα παιδιά –θύματα εκπροσωπούν περίπου το 10% των αναγνωρισμένων θυμάτων. Η αναλογία των ανηλίκων αυξήθηκε από περίπου 5% το 2003 σε περισσότερο από το 10%, το 2008 (Εικόνα 18) Στην Νοτιοανατολική Ευρώπη ο αριθμός των παιδιών-θυμάτων ήταν γενικά υψηλότερος από εκείνον της υπόλοιπης Ευρώπης.



Source: UNODC/UN.GIFT

Εικόνα 18: Το προφίλ των θυμάτων που εντοπίστηκαν στην Ευρώπη ανά έτος (UNODC, EU, 2009)

Σημαντικός αριθμός περιπτώσεων εργασιακού trafficking έχει καταγραφεί στην Ευρώπη στην περίοδο 2003-2008. Θύματα εργασιακού trafficking έχουν εντοπιστεί στην Αλβανία, στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Ρουμανία και την Ισπανία ενώ περιστασιακά καταγράφηκαν στην Τσεχία, στην Κροατία, στη Φινλανδία και την Αγγλία. Αυτό σημαίνει ότι προφανώς υπάρχει και σε άλλες χώρες αλλά δεν ανιχνεύεται. Το trafficking με στόχο την επαιτεία δεν αναφέρεται στη Β. Ευρώπη αλλά εντοπίζεται συχνά στη Ν.Ανατολική Ευρώπη. Στην Ελλάδα είναι μια από τις μορφές του εργασιακού trafficking, ενώ έχουν εντοπιστεί γυναίκες θύματα στο χώρο των οικιακών βοηθών αλλά και άνδρες στην αγροτική οικονομία (προσωπική εμπειρία), στη ναυτιλία και στις οικοδομικές εργασίες.

8.2.1. Η σχέση των θυμάτων με τους traffickers

Πάρα πολύ συχνά, τα θύματα και κυρίως οι γυναίκες αναφέρουν ότι ο/η trafficker ήταν συγγενής τους (Zimmerman C, 2006). Για πολλές γυναίκες και κορίτσια είναι η ίδια η οικογένειά τους που τις παρέδωσε στη διακίνηση και εμπορία. Για άλλους οι συγγενείς ήξεραν τον/την trafficker, αλλά όχι τις προθέσεις του/της. Πολλές γυναίκες προσελκύνθηκαν από φίλους/ες ή γνωριμίες. Παιδιά παραδίδονται από τους γονείς τους. Οι traffickers από τη χώρα προέλευσης έως τη χώρα υποδοχής, εναλλάσσονται. Το μόνο που παραμένει σταθερό είναι η βία με όποια μορφή και αν ασκείται.

8.3. Οι πελάτες

Για τους πελάτες οι διαθέσιμες πληροφορίες αφορούν κυρίως στο trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Η σεξουαλική βιομηχανία κινείται ανάλογα με τη ζήτηση. Η ζήτηση έρχεται από τα μπαρ, τα κλαμπ, τους εμπόρους αλλά κυρίως από τους πελάτες (IOM, 2000). Κατά τη δεκαετία του 1990 οι προτιμήσεις των πελατών αφορούσαν σε έγχρωμες, υπάκουες γυναίκες που υποτάσσονταν. Τώρα οι επιλογές αφορούν σε γυναίκες από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και τελευταία από την Αφρική.

Οι πελάτες οδηγούν τους traffickers να αναζητούν μεγάλο αριθμό θυμάτων καθώς ζητούν συνεχώς περισσότερη πληρωμένη σεξουαλική ευχαρίστηση και περισσότερες ιδιαιτερότητες. Ο αριθμός των πελατών βαίνει συνεχώς αυξανόμενος. Στη Δ. Ευρώπη η ζήτηση για πορνικές υπηρεσίες και την πορνογραφία ειδικά για εξωτικές πόρνες και πολύ νέα κορίτσια, αυξάνει.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών οφείλεται (Ward, 1996), (Shannon, 1997) : α) σε πολλές περιοχές στην ύπαρξη μύθων που σχετίζονται με την ανανέωση της σεξουαλικής ικανότητας μετά τη σεξουαλική επαφή με κορίτσια και παρθένες. Η επιδημία του HIV/AIDS οδήγησε πολλούς άνδρες να αναζητούν νεώτερες σεντρόφους με την πεποίθηση ότι είναι λιγότερο πιθανό να μολυνθούν. Η πεποίθηση αυτή είναι ανεδαφική αφού τα παιδιά είναι πιο ευαίσθητα στα ΣΜΝ με δεδομένη την άγνοιά τους για τα μέτρα προφύλαξης αλλά και την αδυναμία τους να διαπραγματευθούν τη χρήση προφυλακτικού με τους πελάτες β) η εκμετάλλευση του διαδικτύου από τους παιδόφιλους που μοιράζονται υλικό γ) την αύξηση της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών μεταξύ των νέων.

Αρκετοί Ευρωπαίοι και Αμερικανοί συνηθίζουν τις διακοπές για σεξ (στα πακέττα διακοπών περιλαμβάνεται και η προμήθεια παιδιών για σεξουαλική χρήση) στην Ταϊλάνδη, τη Βραζιλία και άλλες χώρες.

Σε ότι αφορά την πορνογραφία ο πελάτης καλύπτεται από την ανωνυμία που του προσφέρει το διαδίκτυο ενώ και η παιδική πορνογραφία είναι εύκολα προσβάσιμη στο διαδίκτυο.

Οι πελάτες στην Ελλάδα (Beare M.,1997), (Lazos, 1998): Η πιο διαδεδομένη μέθοδος αναζήτησης πελατών είναι μέσω των ΜΜΕ: (εφημερίδες, περιοδικά κλπ). Οι προαγωγοί κάνουν όλες τις συννενοήσεις τους με τα κινητά τηλέφωνα Έτσι κλείνονται «οι συμφωνίες» και τα ραντεβού. ΟΙ πελάτες καλούν τις εκδιδόμενες ως νούμερα π.χ. 095, 096 ανάλογα με τους αρχικούς αριθμούς των κινητών τηλεφώνων των προμηθευτών. Πελάτες αγοράζουν παιδιά υποδυόμενοι ότι δεν αντιλήφθηκαν την ηλικία τους. Η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση ωθεί τα δίκτυα στη στρατολόγηση ολοένα μεγαλύτερου αριθμού νέων θυμάτων. Τα πρακτορεία συνοδών απευθύνονται σε άτομα με καλύτερο οικονομικό status καθώς μία κοπέλλα κοστίζει 300 € για 24 ώρες. Μελέτη της Αδέσμευτης Κίνησης Γυναικών ανέδειξε ότι η προτίμηση στις αλλοδαπές αφορούσε στη φθηνότερη τιμή τους, στην πιο απελευθερωμένη στάση τους, αλλά και γιατί είναι πιο όμορφες.

Είναι σαφές ότι οι πελάτες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εγκληματικής αλυσίδας του trafficking ειδικά στην περίπτωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων.

Ελάχιστα είναι τα στοιχεία για το προφίλ του πελάτη του εργασιακού trafficking αλλά και εκείνου των οργάνων και ωαρίων που χρησιμοποιούνται στην εξωσωματική γονιμοποίηση. Περισσότερα είναι γνωστά για το trafficking παιδιών προς υιοθέτηση που συνήθως αφορούν σε Βουλγαρικής προέλευσης (κυρίως ωστόσο καταγωγής Ρομά) γυναίκες που εγκυμονούν έρχονται στην Ελλάδα, τεκνοποιούν και παραδίδουν το νεογέννητο έναντι περίπου 10.000 Ε.

9. ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ TRAFFICKING ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Ενα σημείο στο οποίο συγκλίνουν και συμφωνούν οι περισσότερες έρευνες για το trafficking είναι τα αίτιά του. Οι παρακάτω παράγοντες, συχνά σε συνδυασμούς είναι αυτοί που κυρίως αναφέρονται (IOM, 2002):

- ♥ Παγκοσμιοποίηση των μεταφορών και των αγορών πώλησης και εργασίας
- ♥ Φτώχεια
- ♥ Κοινωνικοοικονομική ανισότητα των γυναικών
- ♥ Οικονομικές αναταραχές
- ♥ Οικονομικές και κοινωνικές αναταραχές ως αποτέλεσμα πολεμικών συγκρούσεων

Επιπλέον αναφέρονται :

- ♥ Αύξηση του σεξοτουρισμού
- ♥ Κυβερνητικές πολιτικές

Πιο επιπόλαιες αναλύσεις, εμφανίζουν τη φτώχεια, ως κύριο παράγοντα του trafficking γυναικών. Ωστόσο αυτό είναι μια υπεραπλούστευση. Η θυλεοποίηση της φτώχειας και η μετανάστευση για παράδειγμα από τη Νοτιο-ανατολική Ευρώπη δεν αποτελεί αποτέλεσμα μόνο της φτώχειας αλλά και της αυξανόμενης ανισότητας των φύλων και των διακρίσεων στις χώρες που βρίσκονται σε μια μεταβατική κοινωνική και πολιτική περίοδο.

Η αναφορά της UNICEF του 1999, επισημαίνει ότι το «χρέος έχει το πρόσωπο ενός παιδιού»: Το εξωτερικό χρέος ως εκατοστιαία αναλογία του ΑΕΠ είναι πολύ υψηλότερο στις χώρες που αντιμετωπίζουν trafficking παιδιών (Ταϊλάνδη 63%, Φιλιππίνες 53%). Η αναφορά της UNICEF

του 2000 αναφέρεται σε εκατομμύρια «χαμένων παιδιών» από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, ειδικά κορίτσια που έχουν εξωθηθεί μέσω του trafficking στον κόσμο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης (UNICEF, 2000).

Η πρόσφατη ιστορία υποδεικνύει ότι η οικονομική και κοινωνική θέση των γυναικών υπονομεύεται σε παράνομες αγορές καθώς τόσο η παράνομη όσο και η νόμιμη ισχύς της αγοράς σ' αυτό το περιβάλλον συγκεντρώνεται όλο και περισσότερο σε αντρικά χέρια. Υπάρχει ακόμη ένδειξη ότι οι traffickers, στοχεύουν σε χώρες και κοινωνικές ομάδες όπου είναι ισχυρή η πατριαρχική αντίληψη (UNICEF, 2002).⁸ Το trafficking δεν είναι ένα «ουδέτερο» φαινόμενο, αλλά σχετίζεται στενά με πρακτικές διάκρισης και άνισες σχέσεις ισχύος, περιλαμβανομένων και αυτών που έχουν εθνικό ή φυλετικό υπόστρωμα.

Η γοητεία της Δύσης πέραν της οικονομικής διάστασης, ειδικά για τις νέες γυναίκες, οφείλεται και στην υπόσχεση της προσωπικής ελευθερίας. Πολλές από αυτές διεκδικούν να ξεφύγουν από τις οικογένειες ή τις συνθήκες διαβίωσης που χαρακτηρίζονται πέραν της φτώχειας και από φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικής κακοποίησης.

Παρά τη συμφωνία που γενικά υπάρχει για τα αίτια του φαινομένου υπάρχουν ερωτήματα που παραμένουν αναπάντητα όπως πως και γιατί κάποιες περιοχές προσελκύουν το ενδιαφέρον των traffickers αν και αυτό φαίνεται να συνδέεται τόσο με την ανισότητα των φύλων και την κοινωνική ανισότητα, όσο και με τη φτώχεια.

Η κατάσταση της «κρίσης στην οικονομική ασφάλεια» (ILO, 2002) , συνδέεται στενά με τις μειωμένες νόμιμες δυνατότητες μετανάστευσης για τις γυναίκες. Πρακτικά, οι νόμιμες δυνατότητες μετανάστευσης αφορούν κυρίως τους άνδρες.

Ολη η γνώση γύρω από την ανισότητα των φύλων και το trafficking, αναδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω συζήτηση και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της έρευνας για το trafficking αφ' ενός και των σπουδών φύλου αφ' ετέρου. Η ένταξη της πολιτισμικής οπτικής και της οπτικής του φύλου, για την προσέγγιση και ανάλυση του trafficking είναι ουσιαστικής σημασίας καθώς και η ανάπτυξη πολιτικών για την παροχή βοήθειας και προστασίας των θυμάτων.

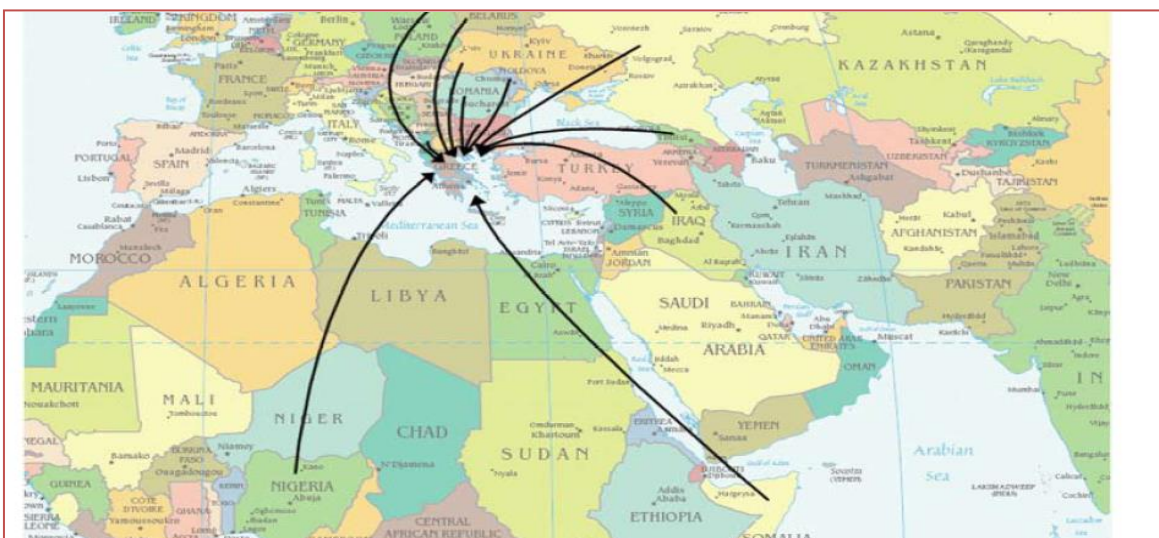
⁸ Στο Tajikistan οι traffickers πληρώνουν ένα μουλά 10 \$ για ένα γάμο και έτσι αποκτούν τον πλήρη έλεγχο μιας νέας γυναίκας (IOM, Tajikistan, 2001)

Μείζονα αιτία του trafficking παιδιών, αποτελεί η ανάπτυξη του παγκόσμιου σεξοτουρισμού σε χώρες όπως η Ταϊλάνδη, η Σρι Λάνκα και οι Φιλιππίνες. Σ'αυτές τις χώρες, τα εκδιδόμενα παιδιά είναι διαθέσιμα και οι πελάτες απολαμβάνουν υψηλού βαθμού ασυλία. Οι χώρες με μια αναπτυγμένη βιομηχανία του σεξ έχουν μεγαλύτερη τάση να συμμετέχουν στο trafficking γυναικών και παιδιών στο εξωτερικό. Παράλληλη ανάπτυξη στις Δυτικές χώρες, αποτελεί η έκρηξη ενός τεράστιου παράνομου εμπορίου στην παιδική πορνογραφία σε βίντεο και περιοδικά. Ο σεξοτουρισμός και η πορνογραφία υποβαθμίζουν τις γυναίκες και τα παιδιά σε σεξουαλικά αντικείμενα και εμπορεύσιμα προϊόντα.

Κυβερνητικές πολιτικές υποστηρίζουν την εξαγωγή εργατικού δυναμικού εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών για σεξουαλικές υπηρεσίες, ως μέθοδο επίλυσης τοπικών προβλημάτων ανεργίας και προσέλκυσης εξωτερικού συναλλάγματος.

10. ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ - Η ΕΛΛΑΔΑ

Όλες οι πλούσιες χώρες, αλλά και μερικές φτωχές, είναι χώρες διέλευσης και προορισμού: οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, οι βιομηχανοποιημένες χώρες της Ανατολικής και Βόρειας Ευρώπης, αλλά και οι Αραβικές χώρες. Οι χώρες προέλευσης των θυμάτων trafficking διαφέρουν σε κάθε χώρα προορισμού αλλά και σε κάθε χρονική περίοδο. Η Ελλάδα αποτελεί τόσο κυρίως χώρα διέλευσης όσο και χώρα προορισμού. Τα θύματα trafficking προέρχονται από όλο τον κόσμο. Οι διαδρομές που χρησιμοποιούνται είναι ανεξάντλητες.



Εικόνα 1: Χάρτης με τις διαδρομές θυμάτων trafficking στην Ελλάδα
Πηγή: Γραφείο μελέτης και αντιμετώπισης trafficking, ΚΕΕΛΠΝΟ, 2009

Οι traffickers μεταφέρουν τα θύματα από τη μία χώρα στην άλλη, από την ανατολή στη δύση και από το νότο στο βορρά. Αναφορές για τα θύματα προέρχονται από κάθε γεωγραφική περιοχή, κοινωνική τάξη ή ηλικιακή ομάδα. Οι κύριες ήπειροι και χώρες προέλευσης είναι η Ασία, η Αφρική και η Λατινική Αμερική. Γυναίκες και παιδιά κυρίως προμηθεύουν:

- ♥ στην Ασία: η Ταϊλάνδη και οι Φιλιππίνες,
- ♥ στην Αφρική: η Γκάνα, η Νιγηρία και το Μαρόκο και
- ♥ στη Λατινική Αμερική: η Κολομβία, το Μεξικό και η Βραζιλία.

Από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, παρατηρήθηκε αύξηση του trafficking γυναικών κατά τη δεκαετία του 90 κυρίως μετά την πτώση του Κομμουνιστικού καθεστώτος (IOM, 2000). Χώρες προέλευσης αποτελούν η Τσεχία, η Σλοβακία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Λιθουανία, η Ρωσία, η Ουκρανία, η Μολδαβία και τα Βαλκανικά κράτη όπως η Αλβανία, η Βουλγαρία και η FYROM.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που εξαρτάται από τον τουρισμό, το εμπόριο και τη ναυτιλία και επομένως «διευκολύνει» την είσοδο επισκεπτών από όλο τον κόσμο. Αποτελεί συνήθη τρόπο εισόδου η χρήση τουριστικής βίζας που δίνει τη δυνατότητα νόμιμης παραμονής για 3 μήνες και στη συνέχεια η παράνομη διαμονή.

Στην Ελλάδα στη δεκαετία του 1980, οι περισσότερες εκδιδόμενες προέρχονταν από την Ασία και κυρίως από την Ταϊλάνδη και τις Φιλιππίνες και έρχονταν κυρίως από τις πόλεις Sadanski και Petritsi της Ν. Βουλγαρίας . Στη δεκαετία του 1990 οι Ανατολικοευρωπαίες εκπροσωπούσαν το μεγαλύτερο μέρος ενώ μελέτες του 1996 ανέδειξαν ότι: το 52-53% αποτελούνταν από Ανατολικοευρωπαίες, το 32-33% προέρχονταν από την Κ.Ευρώπη και τα Βαλκάνια με τις Αλβανές να αποτελούν το 7-8% του συνόλου (G. Lazos, 1998b). Οι γυναίκες από αυτές τις χώρες κατέλαβαν τη θέση των Ελληνίδων εκδιδομένων στη βιομηχανία του σεξ καθώς ήταν πολύ νεώτερες, με μεγάλη ποικιλία φυσικών χαρακτηριστικών και προσέφεραν μεγάλη γκάμα σεξουαλικών υπηρεσιών. Τα κορίτσια προέρχονται από διαλυμένες οικογένειες ή από ορφανοτροφεία, (Markova, 2000) που για λόγους οικονομικούς, τα δίνουν για υιοθεσία σε ανθρώπους με σχολές θεάτρου ή χορού, που μετά τις στέλνουν στην Ευρώπη να δουλέψουν ως πόρνες. Όσο νεώτερη είναι η κοπέλλα, τόσο υψηλότερο είναι το αντίτιμο από τα παιδοφιλικά δίκτυα και στη συνέχεια προωθείται σε δίκτυα πορνείας που ενδιαφέρονται για μεγαλύτερες γυναίκες.

Γυναίκες και παιδιά ηλικίας ακόμη και μικρότερης των 16 ετών διακινούνται στην Ελλάδα και την Κύπρο με ή χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα. Μερικές φορές έχουν τουριστικές βίζες ή παράνομα διαβατήρια. Από τα μέσα της δεκαετίας του 90, μεγάλος αριθμός γυναικών και ανηλίκων μπήκαν παράνομα στη χώρα από την Αλβανία, τη FYROM και τη Βουλγαρία, με τη βοήθεια κατοίκων που ζούσαν κοντά στα σύνορα, που ξέρουν «παράνομες πύλες εισόδου», διεφθαρμένους αστυνομικούς καθώς και έλληνες ιδιοκτήτες μπαρ, clubs κλπ. Πολλές φορές οι traffickers μεταφέρουν γυναίκες και παιδιά σε κοντέϊνερς, διακινδυνεύοντας τη ζωή τους από ασφυξία. Μεγάλος αριθμός περνά από την κοιλάδα του ποταμού Στρυμόνα και τα όρη Μπέλες και Ροδόπη και διαμέσου των συνόρων της FYROM. Συχνά περπατούν πολλά χιλιόμετρα τη νύχτα.

Άλλοι τρόποι που χρησιμοποιούνται για την είσοδο στη χώρα είναι από τα Ελληνο-τουρκικά σύνορα και από τη θάλασσα. Το σύνορο ξηράς είναι ένα μικρό τμήμα γής στον Εβρο ποταμό. Οι περισσότεροι διαβαίνουν τον ποταμό με τη βοήθεια των διακινητών. Είναι χαρακτηριστικό ότι 4.532 παράνομα εισελθόντες συνελήφθησαν στον Εβρο το 2007 μαζί με 97 διακινητές. Η θαλάσσια οδός είναι εξαιρετικά δημοφιλής το καλοκαίρι, παρόλο που το εγχείρημα επιχειρείται όλο το χρόνο. Τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου (Σάμος, Λέσβος, Χίος) που βρίσκονται πολύ κοντά στις Τουρκικές ακτές, είναι οι κύριες πύλες εισόδου. Το UNHCR υπολογίζει ότι περίπου 4.500 μετανάστες πέρασαν από το Αιγαίο στην Ελλάδα μεταξύ Ιανουαρίου και Οκτωβρίου του 2007.

Οι Έλληνες ιδιοκτήτες των night clubs ή οι αντιπρόσωποί τους, πληρώνουν τους προαγωγούς και περιμένουν την κατάλληλη στιγμή για να περάσουν τα σύνορα. Πρώτη στάση είναι η Θεσσαλονίκη για τις γυναίκες που προέρχονται από τη Βουλγαρία ή άλλες ανατολικοευρωπαϊκές χώρες, ενώ οι γυναίκες από την Αλβανία φθάνουν στα Ιωάννινα και τις γειτονικές πόλεις. Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν ανεπίσημοι οίκοι ανοχής. Η μεγαλύτερη περιοχή γύρω από τη Λάρισα, το Βόλο, την Καρδίτσα και τη Λαμία είναι περιοχές που οι γυναίκες δουλεύουν στα μπαρ, τους οίκους ανοχής, τους χώρους μασαζ, καθώς και σε κρυφούς χώρους.

Οι προαγωγοί αποφασίζουν τον τελικό τους προορισμό, οπουδήποτε στην Ελλάδα, ακόμη και στην Κρήτη. Η προώθηση στην κεντρική Ελλάδα γίνεται με ιδιωτικά μεταφορικά μέσα, ταξί ή λεωφορεία ή ακόμη και με τρένα .

Ωστόσο στην Ελλάδα υπάρχουν και περίεργες μορφές άσκησης πορνείας: γυναίκες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μεταφέρονται με πούλμαν σε επαρχιακές πόλεις και χωριά μετά από σχετική «παραγγελία», η μόνο για το Σαββατοκύριακο, Αλβανές γυναίκες εκδίδονται σε χαμηλές τιμές πολλές φορές από τον ίδιο το σύζυγό τους. Υπάρχουν ακόμη ειδικά πρακτορεία που εισάγουν γυναίκες ως χορεύτριες ή καλλιτέχνιδες με εξαμηνες συμβάσεις. Οι γυναίκες - θύματα trafficking χωρίς άδειες παραμονής δεν μπορούν να εργασθούν στο δρόμο λόγω του κινδύνου να συλληφθούν. Οι αστυνομικές αναφορές (Ελληνική αστυνομία, 2000) πραγματοποιούν μια διάκριση ανάμεσα στις γυναίκες που πείσθηκαν να εργασθούν στα μπαρ, τις καφετέριες, τα κλαμπ κλπ, με ψεύτικες οικονομικές υποσχέσεις και στις γυναίκες που στρατολογήθηκαν από το εξωτερικό.

10.1. Συνθήκες διαβίωσης

Πολλές μελέτες⁹ σε ανεπτυγμένες χώρες έχουν αναδείξει τις δραματικές και απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης των μεταναστριών γυναικών-θυμάτων trafficking. Τα κόστη μεταφοράς και διαβίωσης, αλλά και η διεκδίκηση κέρδους πρέπει να καλυφθούν. Δημιουργείται έτσι ένας δεσμός χρέους (debt bondage) που δημιουργεί ακόμη περισσότερες εξαρτήσεις του θύματος από τον trafficker. Πιο ευάλωτες είναι οι γυναίκες που είναι παράνομα στην χώρα και που υποχρεώνονται να εργάζονται με συνθήκες παρόμοιες της σκλαβιάς: παίρνουν για εργασία τουλάχιστον 12 ωρών τη μέρα, ένα ελάχιστο ποσοστό αφού το 70% των κερδών τους πηγαίνει στον trafficker, ενώ συχνά τους χορηγούνται ελάχιστα χρήματα που καλύπτουν μόνον τη διατροφή και είδη προσωπικής υγιεινής.

Στην Ελλάδα, οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας ποικίλλουν ανάλογα με την ύπαρξη εμπειρίας ή όχι στην πορνεία πριν την άφιξη, τον τύπο συναίνεσης, τη βία, το συνολικό χρέος και τον τρόπο αποπληρωμής. Μια μελέτη (G. Lazos, 1998a, 1998b) περιέγραψε τη ζωή γυναικών θυμάτων trafficking: εξευτελισμοί από τον προαγωγό και τους πελάτες, εκβιασμοί (πχ. παράδοσης στην αστυνομία), εξαθλίωση (στέρξη τροφής και νερού κλπ), καταστροφή προσωπικών αντικειμένων (πχ. φωτογραφιών), κατακράτηση των κερδών τους, απειλές,

⁹ Βλ. M.Beare, 1997, pp.28-30.- G.Caldwell et al., 1997, pp.61-67.- P.Phongpaichit, 1997, pp.83-88.- G.Bruinsma,G.Meershoek, 1997, pp.112-114.- S.Shannon, 1997, pp.137-138.-Ph.Williams, 1997b, pp. 145-170.- E.Savona, 1998.- Y.Gery, 1999.-Budapest Group, 1999.- D.Esdras, 2000.--*Trafficking in migrants*, Quarterly Bulletin, different issues, 1995-2001- European Commission, 2000b.- P.Covre, R.Paradiso, 2001.- Council of Europe, 2001

ξυλοδαρμοί, ακόμη και φόντοι. Το 26-28% των μεταναστριών γυναικών που μπαίνει στην πορνεία στην Ελλάδα αναφέρει παρατεταμένη χρήση φυσικής ή και ψυχολογικής βίας. Μόνο το 20-23% ήξερε για ποιο λόγο ήλθε στην Ελλάδα. Η μελέτη τελειώνει με το συμπέρασμα ότι το 36% των αλλοδαπών εκδιδομένων προσώπων χαρακτηρίζονταν από την απώλεια της αίσθησης του χώρου, αφού μόνο 27% ήξεραν σε ποιά γειτονιά ήταν και το 32% δεν ήξερε που είναι η Αθήνα. Πολλές δεν ήξεραν καν ποιά χρονιά ήταν αφού το 10% δεν ήξεραν το μήνα, ενώ το 56% των γυναικών δεν ήξερε την ημερομηνία.

11. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ TRAFFICKING ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Το trafficking μπορεί να έχει σημαντικό ανθρώπινο κόστος. Για τον trafficker, το ανθρώπινο κόστος είναι αδιάφορο. Τα θύματα trafficking ωστόσο μπορεί να έχουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στην υγεία τους τόσο σωματικές όσο και ψυχικές. Πολλά άτομα έχουν τραυματισμούς και σοβαρά νοσήματα που μπορούν να οδηγήσουν στην αναπηρία ή και στο θάνατο.

Η σημερινή πληροφορία δεικνύει ότι τα περισσότερα θύματα έχουν εκτεθεί σε υγειονομικούς κινδύνους πριν, κατά τη διάρκεια και ακόμη μετά την περίοδο που υπήρξαν θύματα εκμετάλλευσης, καθώς κρατήθηκαν σε χώρους συγκέντρωσης, έμειναν και δούλεψαν στο δρόμο συχνά χωρίς καμία πρόσβαση σε βοήθεια.

Οι επιδράσεις στην υγεία ενός θύματος μπορεί να περιλαμβάνουν προϋπάρχουσες χρόνιες συνθήκες, έκθεση σε μεταδοτικά νοσήματα, επανειλημμένη φυσική, σεξουαλική και ψυχολογική βία, κινδύνους που σχετίζονται με διάφορες μορφές εργατικής εκμετάλλευσης καθώς και επιδείνωση καταστάσεων που δεν διαγνώστηκαν και δεν αντιμετωπίστηκαν. Τα θύματα trafficking αναφέρουν ένα πολύπλοκο σύνολο συμπτωμάτων.

Σήμερα υπάρχουν πολύ περιορισμένα ερευνητικά δεδομένα για την υγεία των θυμάτων trafficking. Τα δεδομένα υποδεικνύουν πως πριν την προσέλκυση περισσότερο από το 50% των γυναικών και κοριτσιών έχουν εκτεθεί σε φυσική και ψυχική βία. Το ιστορικό της χρήσης βίας μπορεί πρακτικά να έχει συμβάλει στην προσέλκυση καθιστώντας τις γυναίκες και τα κορίτσια πιο ευάλωτα. Τα ποσοστά των γυναικών που είχαν βιώσει βία πριν να γίνουν θύματα

trafficking συγκρίνονται με μερικά από τα υψηλότερα ποσοστά συνδεδεμένης με το φύλο βίας ανά τον κόσμο.

Μελέτες έχουν επίσης δείξει ότι οι αρνητικές συνέπειες πολλαπλών τραυμάτων είναι μεγαλύτερες από εκείνες μιας τραυματικής εμπειρίας (Green et al., 2000), πράγμα που δεικνύει, ότι για τις γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί πριν την αναχώρησή τους, το trafficking θα προστεθεί αθροιστικά στην ήδη κακή ψυχική και σωματική τους υγεία.

Τα προβλήματα που αναφέρουν τα θύματα σχετίζονται άμεσα με τις μορφές κακοποίησης που έχουν υποστεί: Η απώλεια της ελευθερίας τους, κλωτσιές ακόμη και σε εγκύους, το κάψιμο με τσιγάρα, το χτύπημα της κεφαλής στον τοίχο ή στο πάτωμα, απειλές για τη ζωή τους ή για τη ζωή των δικών τους ή και εικονικές εκτελέσεις έχουν συχνά αναφερθεί.

Οι περισσότερες γυναίκες-θύματα παραπονούνται για ένα σύνολο προβλημάτων που συνοψίζονται στα παρακάτω:

- ♥ Κεφαλαλγίες
- ♥ Ζάλη
- ♥ Κόπωση
- ♥ Απώλεια μνήμης
- ♥ ΣΜΝ και HIV/AIDS
- ♥ Κοιλιαλγία
- ♥ Οσφυαλγία
- ♥ Οδοντιατρικά προβλήματα

Η απώλεια βάρους, οι διατροφικές διαταραχές και οι διαταραχές ύπνου είναι επίσης συχνές. Το trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση δημιουργεί προβλήματα στη σωματική αλλά και την ψυχική υγεία στην πλειοψηφία των ατόμων. Υποφέρουν συνήθως από απειλητικές για τη ζωή ασθένειες συμπεριλαμβανομένου του ψυχολογικού τραύματος, του ρίσκου της εγκυμοσύνης και συμπαρομαρτούντων κινδύνων και των ΣΜΝ και του HIV/AIDS. Γυναίκες και παιδιά με πιστοποιητικά υγείας με αρνητικά τεστ για το HIV/AIDS στην πραγματικότητα έχουν μολυνθεί ή πάσχουν από το HIV/AIDS. Πολλές γυναίκες και παιδιά πάσχουν επίσης από την ηπατίτιδα Β και τη φυματίωση.

Συνέπεια της επιδημίας του HIV/AIDS στην Αφρική, είναι η ύπαρξη πολλών ορφανών παιδιών που έτσι οδηγούνται στα δίκτυα της πορνείας (IOM, 1996). Το trafficking αποτελεί μείζονα κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, τόσο για τη χώρα αποστολής, όσο και για τη χώρα υποδοχής.

11.1. Η βία στο trafficking

Η βία που ασκείται στο trafficking μπορεί να έχει οποιαδήποτε μορφή. Ευρήματα των λιγοστών μελετών αναδεικνύουν ότι τα θύματα trafficking που επιβίωσαν, έχουν υποστεί σοβαρή και συνεχή φυσική, σεξουαλική και ψυχική βία, απειλές για τη ζωή τους ή τη ζωή αγαπημένων τους προσώπων καθώς και σημαντικό περιορισμό των κινήσεων και της ελευθερίας τους. Οι ενδείξεις που έχουν περιγραφεί για τις επιπτώσεις στην υγεία της φυσικής και σεξουαλικής βίας είναι συχνή και σοβαρή και έχει την τάση να καταλήξει σε σωρεία προβλημάτων υγείας, όπως οι τραυματισμοί, τα προβλήματα του ουροποιογεννητικού συστήματος, τα χρόνια προβλήματα υγείας και τα ψυχιατρικά και ψυχολογικά προβλήματα (Koss, P and Heslet L., 1992), (Campbell, J., 2002)

11.2 Ψυχολογικό τραύμα και stress

Σε ακραίες καταστάσεις η βία που ασκείται στα θύματα και τα ψυχολογικά συμπτώματα μετά το trafficking μπορούν να συγκριθούν με τη βία και τις ψυχολογικές αντιδράσεις που έχουν περιγραφεί στα θύματα βασανιστηρίων (Zimmerman et al., 2003). Συχνές συνέπειες είναι η μετατραυματική διαταραχή, η κατάθλιψη, η αγχώδης συνδρομή και η εχθρικότητα ή η ευερεθιστότητα ενώ συχνά τα θύματα αναφέρουν ένα αίσθημα απασίας. Τα θύματα που ξέρουν ότι «αγοράστηκαν» και «πουλήθηκαν» έχουν μεταβάλει την αντίληψη που έχουν για τον εαυτό τους. Οπου η σεξουαλική κακοποίηση έχει επέλθει, τα συμπτώματα μπορεί να είναι πολύ οξέα. Οι απόπειρες αυτοκτονίας και η αυτοκτονία είναι συχνές. Τα ψυχολογικά προβλήματα των γυναικών θυμάτων trafficking -για τις οποίες υπάρχουν δεδομένα- παραμένουν εξαιρετικό πρόβλημα ενώ μπορεί να προκαλέσουν δυσκολίες στις γυναίκες που προσπαθούν να εμπλακούν ξανά σε καθημερινές δραστηριότητες όπως η φροντίδα της οικογένειας, η εργασία ή η εκπαίδευση.

12. ΤΟ TRAFFICKING ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Οι άνθρωποι μεταναστεύουν για πολλούς λόγους, κυρίως οικονομικούς και περιβαλλοντολογικούς. Είναι αλήθεια ότι αυτή η μετακίνηση ανθρώπων, εθελοντική ή λόγω βίας, δημιουργεί πολλές επιπλοκές και διλήμματα στα κράτη. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις διεθνών οργανισμών, περισσότεροι από 150.000.000 άνθρωποι ζουν ως μετανάστες έξω από τη χώρα τους. Αν το συγκρίνει κανείς με τον παγκόσμιο πληθυσμό, αυτός ο αριθμός είναι σχετικά μικρός αφού αφορά σε λιγότερο από το 3% του παγκόσμιου πληθυσμού (Martin & Widgren, 2002). Πριν την 11^η Σεπτεμβρίου, η συζήτηση για τη μετανάστευση αφορούσε σε θέματα όπως η εναρμόνιση του αριθμού των μεταναστών με τις ανάγκες της αγοράς, η εσωτερική μετανάστευση και η πολυπολιτισμικότητα. Σήμερα το κέντρο βάρους τίθεται συνεχώς στην ασφάλεια, ενώ η μετανάστευση γίνεται αντιληπτή ως ο μεγενθυντικός καθρέφτης της μάχης ενάντια στην τρομοκρατία. Σαν αποτέλεσμα, η όλο και πιο αυστηρή μεταναστευτική πολιτική πολλών χωρών, αναγκάζει τους ανθρώπους να αναλαμβάνουν μεγάλα ρίσκα για να μετακινηθούν.

Το πρωτόκολλο για το trafficking ορίζει το φαινόμενο ως τη διακίνηση ατόμων που διευκολύνεται από τη χρήση απειλής ή βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, μέσω απάτης, άλλης μορφής εξαπάτησης κλπ., με στόχο την εκμετάλλευση. Ωστόσο η εκτίμηση της εκμετάλλευσης που συνιστά το trafficking, είναι κάτι εξαιρετικά δύσκολο. Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ της εκμετάλλευσης του μετανάστη εργάτη και του εργάτη θύματος-trafficking, είναι ασαφής. Είναι επίσης δύσκολο να εντοπιστεί ένα θύμα εξαναγκαστικής εργασίας ή δουλείας όταν το ίδιο το άτομο, δεν το πιστεύει. Πολλοί μετανάστες φαίνεται ότι θεωρούν μια περίοδο δουλείας ως αποδεκτό κόστος προκειμένου να επιτύχουν να εγκατασταθούν σε μια νέα χώρα.

Αρκετές κυβερνήσεις αρχίζουν να κατανοούν ότι δεν αρκεί να «σώζουν» ανθρώπους και να τους επιστρέφουν στη χώρα προέλευσής τους αλλά και στις συνθήκες από τις οποίες προσπάθησαν να ξεφύγουν και ξανά στα χέρια των ίδιων ή άλλων traffickers. Η απάντηση μπορεί πιθανά να βρίσκεται στο να προσφέρει κανείς σ'αυτούς τους ανθρώπους τις ευκαιρίες για μια καλύτερη ζωή και να τους υποστηρίξει να πάρουν αποφάσεις για τη ζωή τους. Η απόδοση δικαιοσύνης είναι ένα μόνο ανθρώπινο δικαίωμα, ενώ βασικά ανθρώπινα δικαιώματα

αποτελούν το δικαίωμα να είναι ελεύθεροι από αντίποινα, το δικαίωμα στην αποκατάσταση και την ασφάλεια.

Κάποιες χώρες προορισμού όπως το Βέλγιο, η Ιταλία, η Ολλανδία, οι ΗΠΑ, προσπάθησαν να κατοχυρώσουν αυτά τα δικαιώματα των ανθρώπων που υπήρξαν θύματα trafficking προσαρμόζοντας σχετικά τη νομοθεσία και τις πολιτικές τους. Ωστόσο η βελτίωση αντιμετώπισης των θυμάτων trafficking είναι πολύ περιορισμένη. Ακόμη και στις χώρες που υπάρχει σωστή νομοθεσία, η εφαρμογή της χωλαίνει. Πολλά από τα θύματα trafficking και σ'αυτές τις χώρες, δεν γνωρίζουν καν τα δικαιώματά τους.

Πολλές από τις κακές πρακτικές που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των θυμάτων trafficking ξεκινούν από την έλλειψη ταυτοποίησης των θυμάτων από τις αρχές. Τα θύματα trafficking σε πολλές χώρες συλλαμβάνονται ακόμη ως «μετανάστες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα – παράνομοι μετανάστες» ή αυτά που έχουν προωθηθεί στην πορνεία, ως παράνομα εκδιδόμενα άτομα. Παράγοντας που επίσης συμβάλλει στη μη αναγνώριση των θυμάτων, είναι το γεγονός ότι συχνά δεν αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως θύμα trafficking. Παρά την εμπειρία τους, αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως μετανάστες ή εργάτες που είχαν κάποια κακή τύχη ως αποτέλεσμα κακών δικών τους επιλογών, ή κακού συμβολαίου. Έτσι, ενώ ο όρος «μετανάστης – εργάτης» δεν εμπεριέχει την εμπειρία του trafficking, ο όρος «θύμα» μπορεί εξίσου να είναι ακατάλληλος .

Πολλά θύματα δεν θεωρούν ότι διασώθηκαν, αλλά ότι τα συνέλαβαν οι αρχές. Οι αρχές αρχικά εκλαμβάνονται ως καταπιεστές και όχι ως σωτήρες. Γίνεται αντιληπτό ότι τα θύματα trafficking δεν συμπεριφέρονται πάντα όπως οι αρχές θα περίμεναν. Ένα από τα ζητήματα που τίθενται εδώ είναι η ανάγκη να διαχειριστεί κανείς τα θύματα trafficking που συμπεριφέρονται εχθρικά και τη δυνατότητά τους να καταθέσουν, με την έννοια ότι δεν θέλουν να συνεργαστούν με τις αρχές. Αυτή η επιθετικότητα είναι άμεσο αποτέλεσμα της κακοποίησης που έχουν υποστεί. Οι εσφαλμένες προσδοκίες για το πως θάπρεπε ένα «θύμα» να συμπεριφερθεί, συχνά οδηγούν σε εσφαλμένες ερμηνείες τόσο από τις αρχές όσο και από τους παρόχους υπηρεσιών, κάτι που μπορεί να μεταφέρει την ενοχή στα θύματα.

Το εύρος της κακοποίησης ποικίλλει μεταξύ των περιστατικών, από τον πλήρη φυσικό έλεγχο, το βιασμό έως και την ψυχολογική πίεση. Τα θύματα μπορεί να πιστεύουν ότι μετά κάποιο χρόνο που θα υποστούν κακοποίηση, θα αποπληρώσουν το χρέος τους και θα μπορέσουν να

κερδίσουν χρήματα. Μπορεί να φοβούνται ότι οι οικογένειές τους θα απειληθούν εάν ζητήσουν βοήθεια, ή ότι θα φυλακισθούν εάν καταφύγουν για βοήθεια στην αστυνομία. Μπορεί να νομίζουν ότι μόνον οι εκμεταλλευτές τους μπορούν να τα βοηθήσουν, ή να πιστεύουν ότι υπήρξαν αρκετά αφελείς ώστε να κάνουν λανθασμένες επιλογές. Μπορεί να νοιώθουν ότι θα στιγματισθούν ή θα θεωρηθούν «αποτυχημένοι/ες» εάν γυρίσουν πίσω με άδεια χέρια.

Είναι σαφές ότι το trafficking δεν μπορεί να καταπολεμηθεί θέτοντας απλά τα θύματα υπό διαφορετικό έλεγχο (από τους traffickers στην αστυνομία). Στα θύματα οφείλει να προσφερθεί η αναγκαία υποστήριξη και βοήθεια προκειμένου να μπορέσουν να αποφασίσουν για τη ζωή τους.

13. ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ TRAFFICKING ΓΥΝΑΙΚΩΝ



Photo: D.R.

Το trafficking γυναικών είναι ένα πολύ παλιό φαινόμενο. Στην Ευρώπη, βρίσκει κανείς τις ρίζες του στην Ελληνική και Ρωμαϊκή αρχαιότητα. Το συναντάμε επίσης στο Μεσαίωνα. Στη Λατινική Αμερική, άρχισε με τους Ισπανούς κατακτητές που θεώρησαν τις γυναίκες, λάφυρα πολέμου. Από τις αρχές ακόμη του 16^{ου} αιώνα γυναίκες-σκλάβες μεταφέρθηκαν από την Αφρική στις Ισπανικές αποικίες όχι μόνο ως εργάτριες αλλά και ως αντικείμενα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Οργανωμένα δίκτυα «εμπορίου κοριτσιών» υπήρχαν ακόμη απο τον 19^ο αιώνα. Στη Λατινική Αμερική, το

Μπουένος Αϊρες, ήταν το πιο σημαντικό σημείο άφιξης γυναικών από την Ευρώπη, που τις διακινούσαν προς τη Λατινική Αμερική.

Το trafficking γυναικών ακολούθησε στην πορεία του χρόνου διαφορετικές οδούς και διαφορετικές κατευθύνσεις. Ενώ όλες οι γυναίκες που διακινήθηκαν δεν προέρχονται από τον 3^ο προς τον 1^ο κόσμο, αυτή η πορεία κυριάρχησε τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Σήμερα, το εμπόριο γυναικών που ανθεί περιλαμβάνει ως περιοχές αποστολής κυρίως την Ασία, την Αφρική, τη Λατινική Αμερική και τις χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ ενώ περιοχές προορισμού είναι οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και η Δ. Ευρώπη.

Η βιομηχανία του trafficking κατάφερε να αναπτυχθεί, χάρις στις διεθνείς συνθήκες και λόγω των μεγάλων κερδών που αποφέρει. Μεταξύ των ανθρώπων που λόγω των οικονομικών συνθηκών υποφέρουν, μεγάλο μέρος εκπροσωπείται από γυναίκες. Οι γυναίκες είναι επίσης εκείνες που έχουν την κύρια ευθύνη για την επιβίωση των οικογενειών. Αυξάνοντας τη

φτώχεια μεταξύ των γυναικών, οι οικονομικές πολιτικές ωθούν στη μετανάστευση (Boidi, 2003).

Η θυλεοποίηση της φτώχειας συνδέεται άμεσα επομένως με τη θυλεοποίηση της μετανάστευσης. Η οικονομική συγκυρία είναι ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για τη μετανάστευση. Πόσο προϊόν ελεύθερης επιλογής μιας γυναίκας είναι η απόφασή της να μεταναστεύσει, είναι στην πραγματικότητα δευτερεύον ερώτημα. Σημαντικό είναι να επιβιώσει.

Ωστόσο από μόνη της η κατάσταση στον Τρίτο Κόσμο δεν εξηγεί γιατί το trafficking έχει αυτή την έκταση τώρα. Η ζήτηση είναι αυτή που διαμορφώνει την παροχή. Στις βιομηχανικές χώρες, είναι η ζήτηση για φτηνές υπηρεσίες, για εκδιδόμενα άτομα κλπ, που διαμόρφωσε το κύμα μετανάστευσης.

14. Η ΜΑΧΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ TRAFFICKING

14.1 Η μάχη ενάντια στο trafficking: Η Ευρωπαϊκή οπτική

Είναι διεθνώς παραδεκτό ότι το trafficking είναι ένα σοβαρό έγκλημα αλλά και μια σοβαρή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο οι περισσότερες χώρες οργανώνουν τη δική τους απάντηση στο φαινόμενο μέσα από ένα μάλλον στενό πρίσμα, που βασίζεται κυρίως στην οπτική της εθνικής ασφάλειας και του διασυνοριακού ελέγχου.

Πρακτικές πολλών Ευρωπαϊκών χωρών καθιστούν σαφές ότι τα δικαιώματα και η προστασία των θυμάτων έρχονται δεύτερα μετά την προώθηση των συμφερόντων του κράτους. Πολλές κυβερνήσεις συχνά βλέπουν τη μάχη ενάντια στην παράνομη μετανάστευση ως προτεραιότητά τους, ενώ υποκρίνονται ότι μάχονται ενάντια στο trafficking. Ακόμη και όταν στα θύματα επιτρέπεται να παραμείνουν προσωρινά στη χώρα υποδοχής, η υποστήριξή τους, εξαρτάται από το εάν είναι χρήσιμα για την καταδίωξη των traffickers και από το εάν θέλουν να συνεργαστούν με τις αρχές.

Η Ε.Ε. και πολλές χώρες προορισμού δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και στην κατάχρηση παροχής ασύλου. Οι εντατικοί διασυνοριακοί έλεγχοι, ο άμεσος επαναπατρισμός των θυμάτων trafficking είναι η αρχή ενός βίαιου κύκλου.

Οι μελέτες επιβεβαιώνουν ότι το 50% (Konrad, 2008) από τα άτομα που απελαύνονται, επανεισέρχονται στο ίδιο εγκληματικό κύκλωμα. Τα μέτρα υποστηρίζονται ως μέτρα προστασίας του κράτους αν και έχει επιβεβαιωθεί ότι ούτε το 30% των θυμάτων trafficking δεν ανακαλύπτονται, καθώς αποφεύγουν τις αστυνομικές αρχές από το φόβο της απέλασης. Είναι αλήθεια ότι και το πρωτόκολλο των Η.Ε. ζητά από τα κράτη-μέλη να ενισχύσουν τον έλεγχο των συνόρων τους και τα μέτρα ασφαλείας. Ωστόσο πολύ λίγα θύματα trafficking εντοπίζονται στα σύνορα, καθώς όταν τα διασχίζουν δεν ξέρουν τι πρόκειται να τους συμβεί. Η εμπειρία αναδεικνύει επίσης ότι τα περισσότερα θύματα περνούν τα σύνορα με νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα. ενώ μετατρέπονται σε παράνομους μετανάστες λόγω μη παράτασης της βίζας τους.

Στα σύνορα πρακτικά, ο εγκληματίας διευκολύνει τη μετακίνηση των δυνητικών θυμάτων. Επομένως εστιάζοντας στους συνοριακούς ελέγχους δεν θα διαταράξει κανείς το trafficking. Στην καλύτερη περίπτωση αποσύρεται ένας διακινητής προσωρινά από το χώρο. Ωστόσο ο ρόλος τους, παρότι αποτελούν μέρος της αλυσίδας του trafficking, δεν είναι ο πιο σημαντικός. Επίσης αν το κέντρο του ενδιαφέροντος είναι τα σύνορα, παραγκωνίζεται το φαινόμενο του εσωτερικού trafficking. Το trafficking αναπτύσσεται πολύ πιο εύκολα όπου τα σύνορα είναι σχετικά ανοιχτά όπως στην Ε.Ε. και κινείται κανείς εύκολα, ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν αυστηρές μεταναστευτικές πολιτικές. Σύμφωνα με τη Europol, περισσότερες από 3.000 οργανώσεις μαφίας και περίπου 30.000 ακτιβιστές λειτουργούν σε μια ελεύθερη συνόρων Ευρώπη.

Με δεδομένο το γεγονός ότι οι περισσότερες βιομηχανικές χώρες επιθυμούν τον περιορισμό της μετανάστευσης στο ελάχιστο και φαίνεται να ανταγωνίζονται για τα «πιο περιοριστικά μέτρα στην παροχή ασύλου», η επιλογή για την πλειονότητα των μεταναστών είναι η παράνομη μετανάστευση. Όπου η νόμιμη μετανάστευση εμποδίζεται, δημιουργείται χώρος για την ανάπτυξη του smuggling και του trafficking. Και όπου η απελπιστική ανάγκη για εργασία συναντά την ανάγκη προώθησης της αγοράς, οι traffickers και το γύρω κύκλωμα είναι ο συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στη ζήτηση και τους ανθρώπους προς εκμετάλλευση που θα την ικανοποιήσουν.

14.2. Το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών ΚΑΙ η Ευρωπαϊκή συνθήκη

Αναντίρρητα το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για το trafficking αποτελεί ένα μεγάλο βήμα μπροστά όσον αφορά τόσο στον ορισμό του trafficking ανθρώπων όσο και στην άσκηση δίωξης των εγκληματιών και την προστασία των θυμάτων. Ο ορισμός δεν είναι τέλειος και σαφώς έχει υποστεί και υφίσταται κριτική. Προσφέρει τη δυνατότητα διαμόρφωσης ενός νομικού πλαισίου και τα υπάρχοντα προβλήματα δεν είναι τόσο δραματικά.

Εν τούτοις πρέπει να έχουμε κατά νου ότι το πρωτόκολλο του Παλέρμο είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας που βασίζεται στη νομική οπτική. Αυτό είναι ταυτόχρονα αδυναμία και δύναμη. Εκπροσωπεί μια δύναμη γιατί οι χώρες συμφώνησαν για την ανάγκη παροχής προστασίας και βοήθειας στα θύματα. Είναι όμως και μια αδυναμία γιατί ποτέ δεν είχε την πρόθεση να αντιμετωπίσει τις ανάγκες των θυμάτων ή την υποχρέωση των κυβερνήσεων να τις αντιμετωπίσουν. Είναι πραγματικά το «minimum» που απαιτείται για την ασφάλεια και φροντίδα των θυμάτων. Είναι εμφανές –ακόμη από τη φρασεολογία που υιοθετεί- ότι τα δικαιώματα των θυμάτων αντιμετωπίζονται πολύ «απαλά». Πρακτικά κάθε δικαίωμα παρέχεται υπό συνθήκες. Οι φράσεις που χρησιμοποιούνται είναι όπως: σε «κατάλληλες καταστάσεις» στο «πιθανά δυνατό», «εάν το επιτρέπει η εθνική νομοθεσία», «κάθε κράτος θα αποφασίσει» ή «θα λάβει υπόψη». Σε τελική ανάλυση στο κείμενο του πρωτοκόλλου δεν περιέχονται αυστηρές υποχρεώσεις για τα κράτη που το υπογράφουν να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα βοήθειας και προστασίας των θυμάτων, πράγμα που ίσως εξηγεί και την απροθυμία των κρατών να προχωρήσουν στη λήψη τέτοιων μέτρων.

Δυστυχώς και η οδηγία του Συμβουλίου της Ευρώπης “για τις άδειες παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών που είναι θύματα trafficking” στοχεύει στην παραχώρηση άδειας παραμονής μόνο για εκείνους που θέλουν να συνεργασθούν με τις αρχές. Στις περισσότερες χώρες της Δ. Ευρώπης μια τέτοια συνεργασία είναι προαπαιτούμενη για την πρόσβαση σε προγράμματα προστασίας των θυμάτων. Ωστόσο η προστασία των θυμάτων είναι πολύ σημαντική προκειμένου να απελευθερωθούν από σχέσεις βίας και συνθήκες ζωής στις οποίες μόνιμα απειλούνται από τη βία. Αποτελεσματική ενδυνάμωσή τους αποτελεί η νομική τους αναγνώριση. Η έλλειψη ισχυρού νομικού «status» τα καθιστά αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους διακινητές και εμπόρους. Αντίθετα η άδεια παραμονής σηματοδοτεί τη συμπαράταξη των χωρών υποδοχής με τα θύματα. Επιπλέον αποτελεί τρόπο διακοπής της ανακύκλωσης των

θυμάτων και έχει ήδη αναφερθεί ότι το 50% των θυμάτων ανακυκλώνονται μετά τον επαναπατρισμό τους. Η άδεια παραμονής αποτελεί επίσης μέσο άσκησης δίωξης για τους διακινητές και εμπόρους και το οργανωμένο έγκλημα.

15. ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Εκατοντάδες, χιλιάδες άνθρωποι γίνονται θύματα trafficking κάθε χρόνο και παρόλα αυτά είναι εκπληκτικά δύσκολο να βρεί κανείς καταγεγραμμένες εμπειρίες θυμάτων. Δεν είναι περίεργο που ευρήματα ερευνών που έχουν διενεργηθεί δημοσιοποιούνται άμεσα, ακόμη και με μικρό αριθμό περιστατικών. Η ανάγκη στοιχείων είναι εμφανής και η ανάγκη πρεμβάσεων εμφανέστερη.

Η σύνδεση του φαινομένου με τη μετανάστευση, την οικονομική κρίση και την αγορά εργασίας, την παγκοσμιοποίηση, αλλά και τη δημόσια υγεία, το καθιστούν άμεσα σχετιζόμενο με τις πολιτικές επιλογές που ωστόσο μοιάζουν μονόδρομος.

Η ανθρωπότητα αναβιώνει ένα ειδεχθές έγκλημα εξουσίας, ένα μείζον έγκλημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η αντίδραση, συντεταγμένη και κατά μόνας είναι υποχρέωση. _

"Μου έκλεψαν τη ζωή ...δεν θα την πάρω ποτέ πίσω."

Γυναίκα- θύμα trafficking

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Boidi, Maria Cristina :Frauenhandel. Das neue Gesicht der Migration, in: Migration von Frauen und strukturelle Gewalt; Milena Verlag, Vienna, 2003.
2. Beare M. (1997) «Illegal migration: Personal tragedies, social problems or national security threats?», in: Ph. Williams (Ed) (1997) «Illegal immigration and commercial sex. The new slave trade», Transnational organised crime 3,4, (Special issue) pp.11-41.
3. Caldwell et al.: «Traffickers make money through humanitarian crises», 1997 in Trafficking in migrants, 19, July 1999, pp.42-73.- ,
4. Campbell J., Health consequences of intimate partner violence. Lancet, 2002, 359 (9314): p 1331-6.
5. Carling J. Migration, Human smuggling and trafficking from Nigeria to Europe, IOM, 2005.
6. Denisova Tatiana A.: Trafficking in Women and Children for Purposes of Sexual Exploitation, Zaporizhie State University, 2004.
7. Denisova Tatiana: Trafficking in women and children for purposes of sexual exploitation, UNODC, Chinsinau, Moldova, 2007.
8. Europol: "Crime Assessment: Trafficking in Human Beings Into the European Union," The Hague. 2001.
9. Green B.KL. Goodman L. A., Krupnick, J.L., Corcoran, C. B. Petty, R.M., Stockton, P., and Stern, N.M Outcomes of single versus multiple trauma exposure in a screening sample. Journal of Traumatic Stress, 2000. 13 (2): p.271-286.
10. IOM «Trafficking and prostitution: The growing exploitation of Migrant women from Central and Eastern Europe, May, 1995.-G.Caldwell et al., 1997, p.44.- European Commission 2000b.
11. IOM «Focus on the Balkans», Trafficking in migrants, IOM, 22, Autumn 2000, p.2.
12. IOM: victims of trafficking in the Balkans: a study of trafficking in women and children for sexual exploitation to, through and from the Balkan region, IOM, Geneva, 2001.
13. IOM :Trafficking in children: exploitation across borders, Trafficking in migrants, 10 March 1996

14. Kelly L: *Surviving sexual violence*, Polity Press Cambridge, 1987.
15. Kelly L: *Fertile fields: trafficking in persons in Central Asia*, IOM, Vienna, 2005.
16. Kempadou & Doezema: *Global sex workers; Rights, Resistance and redefinition*, Routledge, London, 1998
17. Konrand H.: *The fight against trafficking in human beings from the European perspective*, in *Trafficking in humans*, by S. Cameron & E. Newman, UN University Press, N.Y, 2008.
18. Koss, P., Helset, L., *Somatic consequences of violence against women*. *Archives of family medicine*, 2992: p. 53-59.
19. Lazos G. (1998a) «The problem of qualitative research in social sciences. Theory and practice», *Papazisis, Athens*, (Λάζος Γ.(1998α) «Το πρόβλημα της ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Θεωρία και πράξη», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.)
20. Lazos G. (1998b) «The foreign prostitute in Modern Greece, A qualitative and quantitative phenomenology», in: *Woman's struggle*, 63-64, pp. 17-22 and 93 (in Greek with English summary). (Λάζος Γ.(1998β) «Το πρόβλημα στην Ελλάδα. Μια γενική θεώρηση των πραγματικών περιστατικών», *Ο Αγώνας της γυναίκας*, 63-64, 1998, σελ.17-22 και 93.)
21. Martin P & Widgren J: *International migration: Facing the challenge*, *Population Bulletin*, 57 (1), 2002.
22. Markova E.: «The earning function of Bulgarian immigrants in Greece». Παρουσίαση στο συνέδριο για τη μετανάστευση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τις επιπτώσεις της, Αθήνα , 9 Ιουνίου 2000.
23. Pearson E.: *Human trafficking human rights: redefining victim protection*. *Anti-Slavery International*, 2002.
24. Shannon S. (1997) «Prostitution and the mafia: The involvement of organised crime in the global sex trade», in: Ph. Williams (Ed) (1997) «*Illegal immigration and commercial sex. The new slave trade*», *Transnational organised crime* 3,4, (Special issue) pp. 119-144
25. UNICEF, 2000a, pp.28-29.
26. UNICEF, UNCHCHR and OSCE-ODIHR: *Trafficking in human beings in S-E Europe*, IOM, Belgrade, 2002.
27. UNODC: *anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners*. UN, NY, 2009.

28. UNODC: Trafficking in persons; analysis on Europe, Vienna, 2009.
29. US Department trafficking in persons report, Washington, D. C. US State Department, 2010).
30. Zimmerman C et al.: Stolen smiles: a summary report on the physical and psychological health consequences of women and adolescents trafficked in Europe, LS of Hygiene & Tropical Medicine, 2006.
31. Ελληνικός Ποινικός Κώδικας, άρθρα 348-351, Κ. Σπινέλλη, 1992, σελ. 197, Αθήνα.
32. Ε.Ε.Δ.Α: Προτάσεις για το θέμα της εμπορίας ανθρώπων και η κατάσταση στην Ελλάδα, Αθήνα, 2007.



ΜΕΡΟΣ Β

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ TRAFFICKING ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΘΙΟΠΙΑ

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΜΠΟΤΣΗ: ΑΜ: 6207Μ020

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ -ΘΥΜΑΤΩΝ TRAFFICKING: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΘΙΟΠΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Το 2005 η ΜΚΟ ACT UP HELLAS στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΡΑΤΩ» που χρηματοδοτήθηκε από την ΥΔΑΣ (Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας) του Υπουργείου Εξωτερικών, εντόπισε σε πολυκατοικία του ιστορικού κέντρου των Αθηνών, δώδεκα (12) γυναίκες από την Αιθιοπία και την Ερυθραία, χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα. Οι γυναίκες μεταφέρθηκαν στους χώρους της οργάνωσης και ξεκίνησε η διαδικασία για την αναγνώρισή τους ως θυμάτων trafficking. Στο πλαίσιο σχηματισμού φακέλλου για την εισαγγελία Αθηνών, έγιναν μαζί τους προσωπικές συνεντεύξεις με στόχο και την τεκμηρίωση της ιδιότητας του θύματος διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων. Οι συνεντεύξεις αυτές μαγνητοφωνήθηκαν και απομαγνητοφωνήθηκαν με τη συγκατάθεσή τους.

Το υλικό αυτών των συνεντεύξεων μου δόθηκε από την ACT UP HELLAS για τους σκοπούς αυτής της εργασίας.

Τα περιστατικά προς επιλογή για τους σκοπούς αυτής της μελέτης έπρεπε να πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:

- Ηλικία μεγαλύτερη των 18 ετών
- Ατομα θύματα trafficking σύμφωνα με τον ορισμό του πρωτοκόλλου του ΟΗΕ
- Περιστατικά που περιγράφουν τις μορφές μεταχείρισής τους κατά τη διαδικασία του trafficking
- Περιστατικά που θέλησαν να βοηθήσουν τις διωκτικές αρχές και να καταθέσουν για τον εντοπισμό και τη δίωξη κυκλωμάτων.
- Ατομα-θύματα trafficking με διαφορετικές μορφές εκμετάλλευσης
- Περιστατικά που διακινήθηκαν μετά το 2000

Από το σύνολο αυτών των συνεντεύξεων και για τους σκοπούς αυτής της εργασίας, επελέγησαν πέντε που τα άτομα πληρούσαν τα παραπάνω κριτήρια, αλλά και που είναι πλούσιες σε περιεχόμενο και πρακτικά αναδεικνύουν την πραγματικότητα του trafficking.

2. ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

2.1 Άτομα – θύματα trafficking

Οποιοδήποτε ενήλικο άτομο που πληροί τους όρους θύματος trafficking σύμφωνα με το πρωτόκολλο του Παλέρμο

2.2 Δεσμοί χρέους (debt bondage)

Το άρθρο 1 της συμπληρωματικής συνθήκης του ΟΗΕ για την απόλυση της δουλείας, του δουλεμπορίου και των πρακτικών και θεσμών που προσομοιάζουν με τη δουλεία (1956) καθορίζει το δεσμό χρέους ως «τη συνθήκη που προκύπτει από μια υπόσχεση από έναν/μία οφειλέτη για τις προσωπικές του/της υπηρεσίες. Αν η αξία αυτών των υπηρεσιών, όπως εκτιμάται, δεν οδηγεί στην αποληρωμή του χρέους, ή ο χρόνος, ή η φύση αυτών των υπηρεσιών δεν περιορίζονται ή καθορίζονται «πολλά θύματα trafficking που βρίσκονται σε θέση οφειλετών, όταν βρίσκονται στη χώρα-προορισμού πρέπει να εργάζονται για να ξεπληρώσουν τρομακτικά ποσά χρημάτων για το ταξίδι και τα έξοδα διαβίωσης.» Υποτάσσονται συνήθως σ'αυτές τις συνθήκες με την πεποίθηση ότι θα μπορέσουν τελικά να αποπληρώσουν το χρέος. Εν τούτοις οι traffickers εφευρίσκουν συχνά νέα έξοδα, ή εάν το χρέος δεν εξοφλείται τελικά, πουλούν ξανά το άτομο ή το αναφέρουν στις υπηρεσίες μετανάστευσης όπως π.χ. οι νιγηριανές γυναίκες που διακινήθηκαν στην Ιταλία με στόχο την πορνεία.

3. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα έχει περιορισμούς που σχετίζονται με τον αριθμό των θυμάτων και τον περιορισμένο αριθμό των συνεντεύξεων, καθώς και την ειδική προέλευση των θυμάτων (Αιθιοπία/Ερυθραία). Ωστόσο πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο αριθμός των αναγνωρισμένων θυμάτων στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά περιορισμένος και οι συνεντεύξεις σε βάθος ανύπαρκτες.

Σημαντικά πλεονεκτήματα του ερευνητικού υλικού είναι το γεγονός ότι οι συνεντεύξεις έγιναν πριν την παρέμβαση της αστυνομίας και της εισαγγελίας (ό,τι υλικό υπάρχει στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, έχει προέλθει βασικά από το χώρο της αστυνομίας κυρίως και οπωσδήποτε

μετά την αναγνώριση του θύματος) καθώς και ότι είναι το μοναδικό υλικό θυμάτων διακίνησης από την Αιθιοπία.

Για λόγους που έχουν να κάνουν με την ασφάλεια των θυμάτων τηρήθηκαν αυστηροί κανόνες εμπιστευτικότητας. Τα ονόματα των θυμάτων έχουν μεταβληθεί , ενώ όπου ζητήθηκε παραλήφθηκαν στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν στην ταυτοποίησή τους. Για τα περιστατικά που αναλύονται υπήρξαν επαφές και διασταύρωση των στοιχείων και από άλλες πλευρές προκειμένου να στοιχειοθετηθούν. Είναι ωστόσο το παράδοξο που σχετίζεται με την ασφάλεια και την εμπιστευτικότητα σχετικά την προστασία των θυμάτων trafficking: τα καλύτερα μέτρα προστασίας είναι αυτά που δεν μπορούν να αναφερθούν, όπως π.χ. μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου να απαλλαγούν αυτά τα άτομα από τα «χρέη» τους και τους εκμεταλλευτές τους.

Αυτά είναι στοιχεία που δεν μπορούν να αναφερθούν και πρέπει αυτό να λαμβάνεται υπόψη κατά τη μελέτη αυτής της έρευνας.

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

4.1 Συνεντεύξεις από θύματα trafficking, δυνητικά μάρτυρες δίκης (UNODC, 2009)

Εδώ εστιάζουμε στις συνεντεύξεις των ύποπτων θυμάτων-μαρτύρων trafficking . Οι όροι «θύμα» και «μάρτυρας», έχουν ειδικές και διαφορετικές σημασίες στο χώρο της δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τη δικαστική πρακτική, ένα άτομο θεωρείται «θύμα», μετά μια δικαστική ή διοικητική διαδικασία, στην περίπτωση της Ελλάδας μετά σχετική εισαγγελική απόφαση. Ο επίσημος ορισμός θύματος επιφέρει προνόμια και μέσα προστασίας όπως αυτά ορίζονται από τη νομοθεσία. Σε άλλες περιπτώσεις ο όρος «θύμα» έχει μια ευρύτερη ερμηνεία χωρίς να απαιτείται η δικαστική/διοικητική διαδικασία.

Ο όρος «μάρτυρας» περιορίζεται ενίοτε μόνο στο άτομο που καταθέτει στο δικαστήριο ενώ άλλοτε αφορά στην περιγραφή ενός ατόμου που έχει πληροφορίες για μια εγκληματική πράξη.

Η λήψη συνεντεύξεων από ύποπτα θύματα ως αρχική διαδικασία διαφέρει αρκετά από τις συνεντεύξεις προς αναζήτηση στοιχείων, αν και έχουν πολλά κοινά σημεία. Ακόμη και όταν η

συνέντευξη δεν έχει αρχικά σκοπό να αποτελέσει αποδεικτικό υλικό για τον καθορισμό της ιδιότητας του «θύματος», ή για μια δίκη, η συνέντευξη πρέπει να λαμβάνει πάντα υπόψη την πιθανή δικαστική της χρήση. Π.χ. η υπεράσπιση μπορεί να επιθυμεί να δει τι ειπώθηκε στο αρχικό πεδίο, στις συνεντεύξεις για τον καθορισμό της ιδιότητας του θύματος και στις εν τω βάθει συνεντεύξεις.

Ιδανικά, οι συνεντεύξεις ύποπτων θυμάτων trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση, πρέπει να γίνονται από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό. Τυπικά, αυτές οι επιχειρησιακές ομάδες περιλαμβάνουν ανακριτές σεξουαλικών εγκλημάτων αλλά και προσωπικό που ασχολείται με τη σεξουαλική, ενδοοικογενειακή βία και τα κακοποιημένα παιδιά. Για τις συνεντεύξεις θυμάτων εργασιακού trafficking, το πεδίο είναι ακόμη συγκεχυμένο.

4.2 Αρχές λήψης συνεντεύξεων θυμάτων trafficking (UNODC, 2009)

Οι καλές πρακτικές στη λήψη συνεντεύξεων ευπαθών και κακοποιημένων μαρτύρων (ενηλίκων και παιδιών) απαιτούν να συλλεγούν τα κατά το δυνατόν καλύτερα αποδεικτικά στοιχεία για τη δικαστική διαδικασία. Εν τούτοις, η αστυνομία, οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες υγείας, η πολιτική αγωγή και η υπεράσπιση, καθώς και οι δικαστικές αρχές, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους τις ειδικές συνθήκες του θύματος αλλά και τις ανάγκες και επιθυμίες του.

Κατευθυντήριες οδηγίες για τη λήψη αυτών των συνεντεύξεων που συνιστώνται από το UNODC, αφορούν σε δύο σκέλη της διαδικασίας συνέντευξης: το μοντέλο PEACE και ABE.

PEACE είναι το μοντέλο συνέντευξης που σκολουθείται σε πολλές χώρες και εφαρμόζεται σε ύποπτα (δυνητικά) θύματα, μάρτυρες και αναγνωρισμένα θύματα. Το PEACE αποτελεί το ακρωνύμιο για τα παρακάτω:

- ♥ **P**lanning and **P**reparation: σχεδιασμός και προετοιμασία
- ♥ **E**ngage and **E**xplain: Εμπλοκή και επεξήγηση
- ♥ **A**ccount: αναφορά
- ♥ **C**losure: επίλογος
- ♥ **E**valuate: αξιολόγηση

Το **ABE** είναι ακρωνύμιο του **Achieving Best Evidence** δηλαδή των κατευθυντηρίων οδηγιών για την επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποδεικτικών στοιχείων.

PEACE

4.2.1 Planning and Preparation: σχεδιασμός και προετοιμασία

Η λήψη συνεντεύξεων από πιθανούς /ές μάρτυρες , είναι μια διαδικασία ανθρώπινη και όχι κάτι που μπορεί να στηριχτεί στην τεχνολογία όπως το βίντεο και το κασσετόφωνο. Η τεχνολογία μπορεί να κάνει πιο ευκολη τη διαδικασία, να αντιμετωπίσει τις πιθανές προκλήσεις στο δικαστήριο, να βελτιώσει την ποιότητα της συνέντευξης αλλά δεν είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας . Ο συνεντευκτής είναι το πιο σημαντικό πρόσωπο στη διαδικασία της συνέντευξης.

Ο σχεδιασμός και η προετοιμασία της συνέντευξης καλύπτουν πολλές ανάγκες της. Το trafficking απαιτεί επιπρόσθετο σχεδιασμό σε σχέση με άλλες συνεντεύξεις όπως η δυνατότητα παρουσίας διαμεσολαβητή , κοινωνικής υποστήριξης, εξασφάλιση στέγης και καλών συνθηκών διαβίωσης, επίλυση/αντιμετώπιση άμεσων υγειονομικών/ψυχολογικών προβλημάτων.

4.2.2 Engage and Explain: Εμπλοκή και επεξήγηση

Σ'αυτό το στάδιο λαμβάνεται η αναφορά. Η χρήση μέσων που διαμορφώνουν μια σχέση ή σύνδεση με το άτομο που πρόκειται να δώσει τη συνέντευξη είναι απαραίτητη. Τα θύματα trafficking μπορεί να έχουν κακοποιηθεί για μεγάλες χρονικές περιόδους, από πολλούς ανθρώπους και με πολλούς τρόπους. Το αποτέλεσμα είναι ένα ασυνήθιστα βαθύ και ισχυρό τραύμα που μπορεί να οδηγήσει σε συμπεριφορές που οι συνεντευκτές συχνά δυσκολεύονται να καταλάβουν και να αντιμετωπίσουν.

Οι επεξηγήσεις μπορεί να είναι πολλές και ποικίλου ενδιαφέροντος. Τυπικά το θύμα πρέπει να ενημερωθεί για το τι πρόκειται να συμβεί στη συνέντευξη, για το πως θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που θα παράσχει καθώς και για τα δικαιώματά του.

Παρά τη χρήση του όρου «θύμα» πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι τα θύματα trafficking είναι επίσης άτομα που επιβίωσαν. Για να επιβιώσουν ανέπτυξαν τρόπους αντιμετώπισης, ένας από τους οποίους είναι το να υποπεύονται τους πάντες και τα πάντα, συμπεριλαμβανομένων των συνεντευκτών και αυτών που τους λένε. Η συμπεριφορά που αναπτύσσουν λόγω των συγκεκριμένων συνθηκών οδηγεί σε αντιδράσεις μη προβλέψιμες, ακόμη και επιθετικές απέναντι και σε άτομα που επιχειρούν να βοηθήσουν.

Η διαδικασία της συνέντευξης οφείλει να είναι αργή, με συχνά διαλλείματα, και στους ρυθμούς που καθορίζει το θύμα.

Σημαντικό στόχο αποτελεί να χαλαρώσει το θύμα, κάτι που τελικά βοηθά και αυτόν/ήν που παίρνει τη συνέντευξη. Ο συνεντευκτής πρέπει να θυμάται ότι το να ζητά από κάποιον άμεσες και λεπτομερείς πληροφορίες για θέματα εντελώς προσωπικά όπως π.χ. το σεξ, είναι κάτι που όλοι έχουν μάθει να αποφεύγουν να συζητούν.

Η ανυπαρξία κοινών εμπειριών μεταξύ του θύματος και του συντευκτή δυσκολεύει περαιτέρω τη συνέντευξη που επιπλέον περιπλέκεται με τις διαφορετικές πολιτισμικές αντιλήψεις, αλλά και τις αντιλήψεις για τις αρχές που μπορεί να έχει το θύμα.

Το άτομο που παίρνει τη συνέντευξη οφείλει να είναι προετοιμασμένο για όλα αυτά.

4.2.3 Account: αναφορά

Αρχικά στόχος είναι η διήγηση των γεγονότων από το θύμα χωρίς διακοπές, γνωστή και ως «ελεύθερη ανάκληση». Το άτομο που παίρνει τη συνέντευξη την ακολουθεί παρεμβαίνοντας για διευκρινήσεις και εξηγήσεις. Εάν δεν έχει γίνει δυνατή η ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης με το θύμα, ή συντρέχουν άλλοι λόγοι (η υγεία, ή η ασφάλεια του θύματος), η συνέντευξη κλείνει νωρίτερα.

Ευάλωτα άτομα μπορεί να συμπεράνουν ότι οι συνεντευκτές ξέρουν ήδη πολλά αλλά είναι σημαντικό να εξηγείται στο θύμα ότι μόνο αυτό γνωρίζει τι του έχει συμβεί.

Σε πολλές συνεντεύξεις η τελική φάση ανακεφαλαιώνει και διερευνά αμφισβητήσιμα στοιχεία της συνέντευξης, αξιολογεί τι έχει συμβεί και προτείνεται η συνέχεια.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ειδικές τεχνικές συνέντευξης π.χ. cognitive interview, οφείλουν να λαμβάνονται μόνο από εκπαιδευμένα άτομα. Οποια τεχνική και αν χρησιμοποιηθεί, η έμφαση βρίσκεται στην αναζήτηση πληροφοριών από το θύμα, όχι σε υποθέσεις.

4.2.4 Closure: επίλογος

Συνοψίζεται το περιεχόμενο της συνέντευξης, ενώ δίνεται στο θύμα η δυνατότητα να προσθέσει οτιδήποτε και του ανακοινώνεται τι πρόκειται να συμβεί στη συνέχεια. Ο συνεντευκτής μπορεί να χρειαστεί να επιβεβαιώσει ότι έχει σωστά κατανοήσει σημαντικά μέρη της συνέντευξης. Ασχета από την έκβαση της συνέντευξης, οφείλει να γίνεται κάθε προσπάθεια το θύμα να αισθάνεται καλά και θετικά.

Υποσχέσεις που δεν πρόκειται να τηρηθούν όπως π.χ. για την παροχή άδειας παραμονής, οφείλουν να αποφεύγονται.

Πληροφορίες για την παροχή βοήθειας μπορούν και πρέπει να προσφέρονται σ'αυτή τη φάση.

4.2.5 Evaluate: αξιολόγηση

Όταν έχει ολοκληρωθεί η συνέντευξη, αξιολογείται εάν οι στόχοι έχουν επιτευχθεί, πως η πληροφορία που έχει συλλεγεί μπορεί να επηρεάσει την ανάκριση ή την έρευνα, πως πήγε συνολικά η συνέντευξη και τι βελτιώσεις επιδέχεται, καθώς και τι μπορεί να βελτιωθεί στο μέλλον.

Όπου οι συνεντευκτές είναι μέρος μεγαλύτερης ομάδας, η αξιολόγηση οφείλει να γίνεται συλλογικά.

4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ TRAFFICKING

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΘΙΟΠΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για τη λήψη των συνεντεύξεων χρησιμοποιήθηκαν κατά το δυνατόν οι οδηγίες που προαναφέρθηκαν (PEACE). Οι συνεντεύξεις έγιναν με την παρουσία δικηγόρου ειδικού στο trafficking, σε συνεννόηση με την εισαγγελέα και με στόχο να τεκμηριωθεί η ιδιότητα του θύματος και να ανασυρθούν πληροφορίες σχετικές με το έγκλημα του trafficking.

Για την ανάλυση των συνεντεύξεων, ακολουθήθηκε η μέθοδος της κλασικής θεματικής ανάλυσης. Η μέθοδος παριστά ποιοτική μέθοδο έρευνας, μια διαδικασία ταυτοποίησης, κωδικοποίησης και κατηγοριοποίησης των παραμέτρων των δεδομένων. Βασική αρχή της μεθόδου είναι ο εντοπισμός και η συγκέντρωση των ενοτήτων του περιεχομένου που συνιστούν ένα μήνυμα (Ψύλλα, 1998). Ουσιαστικά ο ερευνητής-η ερευνήτρια ομαδοποιεί και εντάσσει σε θεματικές κατηγορίες τα δεδομένα του διαθέσιμου υλικού και στη συνέχεια καταμετρά την εμφάνιση των θεματικών κατηγοριών .

Στις συνεντεύξεις που μελετήθηκαν εντοπίστηκαν αρχικά **οι διαδρομές** που ακολούθησε κάθε μια από τις γυναίκες αυτές από τη χώρα τους έως όπου βρέθηκαν στην Ελλάδα, **τα αίτια** που τις ανάγκασαν να αναζητήσουν μια καλύτερη τύχη, **η μορφή των κυκλωμάτων** που τις διακίνησαν από την πατρίδα τους και τις παρέδωσαν στους εκμεταλλευτές τους, **οι μορφές εκμετάλλευσης** (εργασιακό trafficking ή trafficking με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση), **οι συνθήκες σκλαβιάς** που βίωσαν, **η βία** που τους ασκήθηκε, **τα προσωπικά τους συναισθήματα** και **οι** απέλπιδες **προσπάθειές** τους **να ξεφύγουν**.

Στα αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις που παρατίθενται στην πορεία του κειμένου ανάλυσης των συνεντεύξεων που ακολουθεί, ο κωδικός αντιστοιχεί στο άτομο που έχει δώσει τη συνέντευξη που υπάρχει ολόκληρη στο παράρτημα.

5.1. Χαρτογράφηση των διαδρομών του trafficking

Η χαρτογράφηση των διαδρομών που ακολουθούν οι traffickers έχει πιστοποιηθεί στη

Νοτιοανατολική Ευρώπη (IOM, 2001; UNICEF et al., 2002) με πληροφορίες που παρασχέθηκαν κυρίως από ΜΚΟ. Ανάλογα με την περιοχή, οι γυναίκες μεταφέρονται στα σύνορα σε ομάδες, χρησιμοποιώντας μια σειρά νόμιμων και παράνομων τρόπων. Οι οδοί που προτιμώνται ποικίλλουν ανάλογα με την ανάγκη ύπαρξης βίζας, το μήκος και την προσβασιμότητα των συνόρων, τις σχέσεις μεταξύ των διάφορων δικτύων trafficking και την αποτελεσματικότητα των τοπικών αρχών καταστολής.

Η ομάδα γυναικών που έδωσε τις συνεντεύξεις προέρχεται από την Αιθιοπία και την Ερυθραία και παρόλο που δεν ξεκίνησαν όλες μαζί, είναι εντυπωσιακό πόσο παράλληλη σχεδόν ταυτόσημη πορεία είχαν. Τόπος διαμονής των περισσότερων είναι συνοικίες και περιοχές της Αντίς Αμπέμπα ή χωριά γύρω από την πρωτεύουσα της Αιθιοπίας. **Η διαδρομή που χρησιμοποιούν οι διακινητές** τους είναι η ακόλουθη: Ξεκινούν αεροπορικώς για το Λίβανο μέσω Καϊρού. Στο Λίβανο τις παραλαμβάνουν οι «εργοδότες» τους με σαφή συνεργασία των αρχών του αεροδρομίου και της αστυνομίας, ενώ στη συνέχεια κάποιος Σύριος, Νιγηριανός ή Σουδανός φροντίζει να τις μεταφέρει οδικώς (με αυτοκίνητο ή και πεζή) μέχρι την Κωνσταντινούπολη και από εκεί με καράβι στην Ελλάδα, όπου ή συλλαμβάνονται ή συνεχίζεται η εκμετάλλευσή τους:

«Μετά πήγα με τον αριθμό του εισιτηρίου και διασταύρωσα το όνομά μου στις αιγυπτιακές αερογραμμές, παρέλαβα το εισιτήριό μου και σε τρεις μέρες ταξίδεψα. Μόλις κατέβηκα, ήταν νύχτα, στον έλεγχο διαβατηρίων μου κράτησαν το διαβατήριό και με έβαλαν σε ένα δωμάτιο κράτησης. Ήταν ένας χώρος 30 τ.μ. περίπου»

«Φώναξαν το όνομά μου, ήταν έξω ένα ζευγάρι, ένας κύριος και ο αστυνομικός από τον έλεγχο διαβατηρίων. Ο κύριος μου είπε στα αγγλικά ότι αυτοί είναι οι εργοδότες μου. Ο αστυνομικός παρέδωσε το διαβατήριό μου στο ζευγάρι και με πήραν και φύγαμε. Ήταν μεσάνυχτα. Με πήρε το ζευγάρι» (H-K-H 02)

«Πήγα στις Αιθιοπικές γραμμές και παρέλαβα το εισιτήριό. Έφτασα με τις Αιθιοπικές αερογραμμές μέχρι την Αιγύπτο, εκεί περίμενα 30 λεπτά και μπήκαμε με τις Αεροπορικές Αερογραμμές στο Λίβανο. Μόλις έφτασα, οι υπάλληλοι πήραν το διαβατήριό μου. Περίμενα στο αεροδρόμιο στο χώρο αναμονής. Με φώναξαν και ο υπάλληλος μου έδωσε το διαβατήριό μου και με παρέλαβε ο εργοδότης μου. Με τη φίλη μου μπήκαμε στο αυτοκίνητο και μου ζήτησε να του δώσω το διαβατήριό μου» (M-T 04)

«Μετά που έβγαλα το διαβατήριό, περίπου σε δύο μήνες μέσα, πήγα στις Αιθιοπικές γραμμές και παρέλαβα το εισιτήριο, ήταν το 1990. Πρωινή ώρα ταξίδευσ, καθίσαμε στο Κάιρο transit, 12 ώρες. Μετά την επομένη κοιμηθήκαμε στο αεροδρόμιο και φτάσαμε στο Λίβανο. Μόλις έφτασα η αστυνομία μου πήρε το διαβατήριό και με έβαλαν σε ένα δωματάκι. Μας κλείδωσαν. Ήταν περίπου 20 κοπέλες και περίμενα περίπου 5 ώρες. Μετά με φώναξαν, εμφανίστηκα, ήταν ένας άνθρωπος με παιδιά. Παρέδωσαν το διαβατήριό μου στον άνθρωπο και του είπαν να με πάρει.» (**EY GE IL 05**)

5.2 Αίτια trafficking

Κύρια αίτια της μετανάστευσης αλλά και του trafficking, αποτελεί η αναζήτηση καλύτερης τύχης. Στην παραδοσιακή μορφή της μετανάστευσης οι γυναίκες θεωρήθηκαν εξαρτημένοι ή δευτερεύοντες μετανάστες, που συνόδευαν ή ακολουθούσαν τους άνδρες μετανάστες. Αυτή η οπτική αναθεωρείται σήμερα αφού η πρωτογενής μετανάστευση γυναικών αυξάνεται σημαντικά, καθώς αυξάνονται και οι περιοχές οικονομικής δραστηριότητας όπου οι γυναίκες αφορούν στην πλειοψηφία των μεταναστών εργατών, όπως ο χώρος της οικιακής εργασίας.

Μια περιοχή στο χώρο της έρευνας για το trafficking όπου υπάρχει ουσιαστική συμφωνία αφορά στις αιτίες του trafficking. Οι περισσότερες μελέτες περιλαμβάνουν συνδυασμούς των ακόλουθων παραγόντων: (IOM, 2002)

- ♥ Παγκοσμιοποίηση μέσω μεταφοράς, αγορών και εργασίας
- ♥ Φτώχεια
- ♥ Ανισότητα των γυναικών
- ♥ Οικονομικές μεταβολές
- ♥ Οικονομική/κοινωνική αποσταθεροποίηση ως αποτέλεσμα συγκρούσεων

Η πλειοψηφία των γυναικών και ανηλίκων που μεταβάλλονται σε θύματα trafficking προέρχονται από ιδιαίτερα χαμηλό βιοτικό και οικονομικό επίπεδο, παράγοντας που διευκολύνει τη στρατολόγησή τους. Πολλές γυναίκες φεύγουν αρχικά από την πατρίδα τους γιατί ελπίζουν να συμβάλλουν στην καλύτερη διαβίωση όλης τους της οικογένειας. Συνήθως τους γίνεται πρόταση για νόμιμη εργασία και αργότερα εξαπατώνται καταλήγοντας σε

συνθήκες σκλαβιάς ή στην πορνεία. Το φαινόμενο του trafficking καταρρίπτει όλες τις ελπίδες των μεταναστών και κυρίως των γυναικών.

«Μεγάλωσα ορφανή, χωρίς πατέρα και μητέρα.σε ένα ορφανοτροφείο που λέγεται Λισενσα Μισιον (Κεσενε Μεντιαν Αδεμ). Ήμουν πριν το ορφανοτροφείο σε μία κυρία ως υπηρεσία τους. Ήμουν πολύ φτωχή από πολύ μικρή και έτσι δεν ξέρω πολλά γράμματα,».(E- Y- S 01)

«Βοηθιόμαστε από συγγενείς, θείο, θεία, 500 bir (50 E) μετά το θάνατο του πατέρα μου και με τη βοήθεια την κρατική (από εκατόν πενήντα) Ήταν κάποιος συγγενής, γιατί μετά το θάνατο του πατέρα μου δεν είχαμε ούτε εισόδημα,έπρεπε να διακόψω και το σχολείο, που μου είπε να πάω να βγάλω διαβατήριο για να πάω να δουλέψω» _ (EY GE 1L 05)

«Ορφανή, 4 αδέρφια, 1 αδερφός-είμαι η 2^η στην οικογένεια Ζούμε εκεί με τη γιαγιά και μένει εκεί ο θείος μου-μόνο ένα μήνα εργαζόταν. Ο πατέρας μου έχει πεθάνει.» (M-T 04)

«Τα μικρά μου αδέρφια δεν είχαν πάει καν σχολείο. Η φτώχεια στο σπίτι, αυτή, με ανάγκασε να αρχίσω να ψάχνω μεσίτη για να πάω στη Βηρυττό».(S- S- K 03)

Παρά τη γενικότερη συμφωνία για τις αιτίες του trafficking που προαναφέρθηκαν, πολλές ερωτήσεις παραμένουν αναπάντητες όπως το πως και γιατί συγκεκριμένες περιοχές και χώρες γίνονται κέντρα trafficking. Υπάρχουν πολλές χώρες σε επίπεδο φτώχειας και οικονομικής κατάρρευσης , αλλά δεν γίνονται επίκεντρο trafficking. Για να συμβεί αυτό τόσο οι traffickers όσο και οι αποδέκτες των θυμάτων πρέπει να στοχεύουν σε μια ειδική περιοχή. Τι καθιστά αυτή την περιοχή επίκεντρο; Η απάντηση δεν είναι ακόμη σαφής παρόλο που το φαινόμενο μπορεί να χετίζεται με την ανισότητα λόγω φύλου ή με το κατά κεφαλή εθνικό εισόδημα . Ακόμη ένα στοιχείο που χρήζει διερεύνησης στην προσπάθεια κατανόησης των κινδύνων που μερικές γυναίκες διατίθενται να διατρέξουν, είναι οι εργασιακές συνθήκες που αναγκάζονται να υποστούν. Υπάρχουν αρκετές ενδείξεις ότι και αυτές σχετίζονται με το φύλο. Οπου η εργασιακή απασχόληση είναι το ζητούμενο, οι άνδρες εργοδότες μπορούν να απαιτούν σεξουαλικές υπηρεσίες από τις γυναίκες που εργάζονται σ'αυτούς. (Hughes, 2002)

Η κατάσταση της «κρίσης της οικονομικής ασφάλειας» (ILO, 2002) IOM, συνδέεται στενά με τη μείωση των πιθανοτήτων νόμιμης μετανάστευσης των γυναικών. Στην πραγματικότητα οι πιθανότητες ευνοούν τους άνδρες. Είναι τραγική ειρωνία το γεγονός ότι η πιθανότητα εργασίας που χρησιμοποιείται για να τις εξαπατήσουν μπορεί να είναι μια πραγματικότητα. Αυτό που δεν ξέρουν οι γυναίκες, είναι ο νόμιμος τρόπος να τη διεκδικήσουν. Είναι γι αυτό που εξαπατώνται έχοντας τα σκληρά αποτελέσματα που περιγράφονται και εδώ.

5.3 Μέθοδοι στρατολόγησης-προσέλκυσης

Υπάρχουν τουλάχιστον έξι κοινοί τρόποι στρατολόγησης που έχουν εντοπισθεί στη βιβλιογραφία (IOM, 2002)

- Απαγωγή
- Πώληση είτε από μέλη της οικογένειας ή από τον trafficker, ή από το άτομο με το οποίο έχουν ερωτική σχέση
- Εξαπάτηση μέσω προσφοράς εργασίας χωρίς καμιά αναφορά στη σεξουαλική εκμετάλλευση
- Εξαπάτηση μέσω προσφοράς γάμου
- Εξαπάτηση μέσω προσφοράς εργασίας στο χώρο της διασκέδασης, του χορού κλπ
- Εξαπάτηση τουλάχιστον όσον αφορά τις συνθήκες άσκησης πορνείας

Ο πιο συνήθης τρόπος φαίνεται πως είναι η εξαπάτηση μέσω προσφορών εργασίας που ποικίλλουν από την οικιακή εργασία και τη φροντίδα παιδιών (όπως σε αυτή την περίπτωση) ως την εργασία στο χώρο του χορού.

Η προσέλκυση γυναικών γίνεται συνήθως από οργανωμένες ομάδες ημεδαπών ή και αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών στη χώρα προέλευσης ή/και στη χώρα προορισμού.. Στην προσέλκυση των γυναικών συμμετέχουν εκτός από τις ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος, ταξιδιωτικά γραφεία, γραφεία εύρεσης εργασίας που συχνά λειτουργούν παράνομα.

Το πιο συνηθισμένο πρόσχημα είναι η προσφορά καλά αμοιβόμενης εργασίας ως baby sitters, οικιακοί βοηθοί ή ακόμη και ως σύζυγοι πλουσίων.

«Ήξερα ότι υπήρχαν μεσιτικά γραφεία που έκαναν αυτή τη διαδικασία, πήγα, μου είπαν να τους δώσω φωτοτυπία του διαβατηρίου μου. Την έδωσα και σε 20 μέρες μου τηλεφώνησαν, μου είπαν ότι ήρθε η βίζα μου. Πήγα και μου είπε ο μεσίτης- ο οποίος δεν είναι νόμιμο γραφείο, είναι παράνομο- ότι θα πάω σε πολύ ωραίο κράτος, ότι θα δουλεύω μέχρι τις 9 το βράδυ από τις 9:00 το πρωί. ,ότι θα έβγαζα 200\$ (2000 bir), θα είχα φαΐ, 1 εβδομάδα ρεπό,...» **(H-K-H 02)**

«Βρήκα ένα μεσίτη που ήταν στην περιοχή μας ο οποίος μου είπε να βγάλω διαβατήριο και να του το πάω μαζί με μία φωτογραφία και με μια φωτοτυπία. Μετά 8 μήνες αφότου του τα πήγα μου είπε πως βρήκε ενδιαφερόμενο εργοδότη και θέλει 500 \$ προμήθεια» **(S- S- K 03)**

Οι συνηθέστερες μέθοδοι διακίνησης και εμπορίας περιλαμβάνουν:

- Τη χρήση κλεμμένων ή γνήσιων ταξιδιωτικών εγγράφων
- Τη διέλευση από δύσβατα σημεία των συνόρων και τη μετέπειτα προώθηση στο εσωτερικό μιας χώρας με πολλούς διαφορετικούς τρόπους (αυτοκίνητα, με τα πόδια κλπ)
- Τη μεταφορά των ατόμων με φορτηγά αυτοκίνητα μεταφοράς

«Μόλις φτάσαμε, μας πήρανε τα διαβατήριά μας . και μας έβαλαν σε ένα δωμάτιο. Μόλις μας πήραν το διαβατήριο, υπογράψαμε» **(E- Y- S 01)**

«Μου ζήτησε να στείλω σε μια διεύθυνση τη φωτοτυπία του διαβατηρίου που το είχα βγάλει φωτογραφίες» **(M-T 04)**

«Μετά από πολύ ώρα φτάνουμε..... κατεβήκαμε (.....) Εξω από το αυτοκίνητο μας έβγαλε, ήμασταν 5 περίπου κορίτσια. Ο Σουδανός (.....), μας βάλανε σε ένα φορτηγό με πρόβατα και μας βάλαν από πάνω μας υφάσματα. Με αυτό το αυτοκίνητο πήγαμε πολύ ώρα, μετά ξαναπερπατήσαμε πολλή ώρα, φτάσαμε σε ένα σημείο μετά από δύο μέρες και εκεί περιμέναμε μία μέρα.Εκεί ήρθε ένα αυτοκίνητο, είχε τελειώσει το δάσος, και μας πήρε και μπήκαμε μέσα. Ήταν φορτηγό μεγάλο, ήμασταν όλες κοπέλες, και ο Σουδανός και οι άλλοι περιμένανε άλλο αυτοκίνητο και μας πήγε στην Τουρκία. Εκεί μπήκαμε σε ένα λεωφορείο που έκοψε εισιτήρια και όλη μέρα διαδρομή και φτάσαμε στην Ιστανμπούλ» **(E- Y- S 01)**

«Από εκεί με αυτοκίνητο στη Συρία και με τα πόδια περάσαμε στην Τουρκία . Μας οδήγησαν νύχτα σε ένα καράβι και από εκεί , στην Ελλάδα. Μόλις φτάσαμε είχε ναυαγίσει το καράβι. Είμασταν Αιγύπτιοι, Νιγηριανοί, Σουδανοί, και εμείς τρεις Αιθίοπες. Φορούσαμε σωσίβιο μόλις φτάσαμε. Βγήκαμε στη στεριά, και όλοι περπατούσαμε, περπατούσαμε όλη νύχτα και όλη μέρα μέχρι το βράδυ» **(H-K-H 02)**

«Και με πήγε με το ζόρι σε έναν Σύριο. Του είπα ότι δε θέλω και με βίασε και με χτύπησε. Έβγαλε πιστόλι και μου είπε να κάνω ό,τι μου λέει. Και το ίδιο βράδυ με πήγε σε κάτι Σύριους και τους είπε πάρτε κι αυτή. Μπήκαμε σε ένα μερσεντές παλιό και μας πήγανε..στην Τουρκία.» **(EY GE IL 05)**

5.4 Οργάνωση των κυκλωμάτων του trafficking

Το επίπεδο οργάνωσης των κυκλωμάτων του trafficking σε κάθε περιοχή θα εξαρτηθεί από την κλίμακα της βιομηχανίας του σεξ και το ισχύον νομικό πλαίσιο. Οι Λάζος και συν., (CVME, 2001) διερευνώντας την ανάπτυξη του φαινομένου στην Ελλάδα, παρατηρούν ότι παρόλο που η κλίμακα ανάπτυξης ήταν αρκετά μικρή το 1980 και οι περισσότερες γυναίκες ήλθαν από την Πολωνία και τις Φιλιππίνες , αυτή η περίοδος περιελάμβανε και τον έλεγχο της αντίδρασης τόσο της αγοράς όσο και του κράτους και της κοινωνίας. Η ανακάλυψη μιας ανεκτικής κατάστασης ωδήγησε στην ανάπτυξη της δεκαετίας του 90 έτσι που σήμερα υπολογίζεται ότι στη δεκαετία του 90 υπήρχαν στην αγορά του σεξ δεκαπλάσιες από το ντόπιο πληθυσμό γυναίκες και παιδιά, που ήταν κυρίως θύματα trafficking.

Διεθνώς, η αγορά είναι εξαιρετικά ευέλικτη, μεταφέροντας το χώρο, τις μορφές και το περιεχόμενο δράσης, προσαρμοζόμενη στην τεχνολογική εξέλιξη και στη σχετική δυνατότητα ή αδυναμία εφαρμογής του νόμου. Αυτό κάνει την αποτελεσματική παρέμβαση πιο πολύπλοκη και τον έλεγχο σχεδόν αδύνατο, καθιστώντας τη διαφυγή των γυναικών εξαιρετικά δύσκολη.

Εντυπωσιακή είναι –σ’ αυτή την έρευνα- η πληροφορία για την οργάνωση του κυκλώματος του trafficking όπου πέραν των «μεσιτικών», «ταξιδιωτικών» γραφείων συμμετέχουν υπάλληλοι αεροδρομίων, αστυνομικοί, υπάλληλοι πρεσβειών καθιστώντας τη διαφυγή σχεδόν αδύνατη.

«Ήταν ένα μικρό δωμάτιο με 30 περίπου Αιθιοπίνες και άλλες φυλές. Μετα από 2 ώρες, σκεφτόμουν τι θα πάθω τι θα γίνω ποιος θα με παραλάβει, φοβόμουν πολύ... Ήρθε ο αστυνομικός και με πήρε, και με πήγε μέσα.» **(E- Y- S 01)**

«Φώναζαν το όνομά μου, ήταν έξω ένα ζευγάρι, ένας κύριος και ο αστυνομικός από τον έλεγχο διαβατηρίων. Ο κύριος μου είπε στα αγγλικά ότι αυτοί είναι οι εργοδότες μου. Ο αστυνομικός παρέδωσε το διαβατήριό μου στο ζευγάρι και με πήραν και φύγαμε « (**H-K-H 02)**

«Πήγαμε στο προξενείο της πρεσβείας, συνοδεία με τον αδερφό του εργοδότη μου. Εκεί μίλησα στον πρόξενο για όλα αυτά. Του είπα ότι θέλω να επιστρέψω στη χώρα μου, για τη σκλαβιά που ζώ σαν άνθρωπος. Ο πρόξενος μου είπε πως έχω υπογράψει σύμβαση, ότι δεν μπορεί να κάνει τίποτα, ανανέωσε το διαβατήριό μου, και το επέστρεψε αλλά όχι σε μένα την ίδια» (**H-K-H 02)**

«Μόλις έφτασα η αστυνομία μου πήρε το διαβατήριό και με έβαλαν σε ένα δωματάκι. Μας κλείδωσαν. Ήταν περίπου 20 κοπέλες και περίμενα περίπου 5 ώρες. Μετά με φώναξαν, εμφανίστηκα, ήταν ένας άνθρωπος με παιδιά. Παρέδωσαν το διαβατήριό μου στον άνθρωπο και του είπαν να με πάρει.» (**EY GE IL 05)**

«Και έτσι τα ξημερώματα άνοιξα την πόρτα, είχα βρει και ήξερα την καινούρια κρυψώνα για το κλειδί και το 'σκάσα. Αυτή τη φορά πήγα στην Αιθιοπική πρεσβεία και πήγα στον πρέσβη, ο κος, και του εξήγησα για όλα αυτά που μου συμβαίνουν. Τι μου είπε; Μου είπε να ξαναεπιστρέψω εκεί και να συνεχίσω. Τον έβρισα, έκλαψα» (**EY GE IL 05)**

«Μας συνέλαβε η αστυνομία καθώς επιστρέφαμε στο δρόμο και με πήγαν στο τμήμα. Εκεί οι αστυνομικοί άρχισαν να ψάχνουν τις φωτογραφίες και βρήκαν και τη δική μου.... Ήρθε ο άνθρωπος και μου είπε ο αστυνομικός, πως πρέπει να επιστρέψω. Ο άνθρωπος ήρθε με το δικηγόρο του και μου είπαν να επιστρέψω ή να γυρίσω στη χώρα μου. Έδειξε ένα χαρτί που είχα υπογράψει παλιά. Το χαρτί ήταν συμβόλαιο για τρία έτη στα Αραβικά. Δεν ήξερα κι εγώ τι ήταν, εφόσον δεν ξέρω Αραβικά. Και μου είπαν πως πρέπει να επιστρέψω εκεί. Με πήγαν με βία και χειροπέδες. Με χειροπέδες πίσω με επέστρεψαν στο σπίτι της σκλαβιάς (κλαίει). Έτσι αποδέχτηκα αυτή τη ζωή, ότι έπρεπε να ήμουν σκλάβο εφόσον και η ίδια η αστυνομία με είχε επιστρέψει. Έχασα κάθε ελπίδα για δικαιοσύνη_» (**EY GE IL 05)**

5.5 Μορφές εκμετάλλευσης

Οι μορφές εκμετάλλευσης των θυμάτων trafficking ποικίλλουν από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την εκμετάλλευση εργασίας έως την εμπορία ιστών και οργάνων σώματος . Η εκμετάλλευση των θυμάτων βασίζεται στο γεγονός ότι η αναζήτηση εργασίας έξω από τη χώρα τους είναι η μοναδική διέξοδος αλλά και ευκαιρία για να εξασφαλίσουν τη διαβίωσή τους αλλά και να βοηθήσουν την οικογένειά τους με δεδομένες τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης στη χώρα καταγωγής τους. Η παρακράτηση των εγγράφων τους ή άλλων τίτλων διαμονής τους συμβάλλει στο γενικότερο κλίμα εκφοβισμού που υφίστανται.

«Μόλις έφτασα, οι υπάλληλοι πήραν το διαβατήριό μου. Περίμενα στο αεροδρόμιο στο χώρο αναμονής. Με φώναξαν και ο υπάλληλος μου έδωσε το διαβατήριό μου και με παρέλαβε ο εργοδότης μου. Με τη φίλη μου μπήκαμε στο αυτοκίνητο και μου ζήτησε να του δώσω το διαβατήριό μου. ...

Το διαβατήριό μου μετά από ένα χρόνο πήγαμε να το ανανεώσουμε στην Αιθιοπιακή Πρεσβεία. Το διαβατήριό εφόσον το ανανέωσαν το δώσανε στον ίδιο πριν ενάμιση έτος.»

(M-T 04)

«Μόλις κατέβηκα, ήταν νύχτα, στον έλεγχο διαβατηρίων μου κράτησαν το διαβατήριό και με έβαλαν σε ένα δωμάτιο κράτησης. Ήταν ένας χώρος 30 τ.μ. περίπου. Είμασταν μέσα γύρω στις 90 κοπέλες. Είμασταν κρατούμενες, αισθάνθηκα φυλακισμένη και όταν φώναζαν ονόματα και έφευγε μία -μία, αισθανόμουν πώς κάπου για κακό μας πήγαιναν. Για δουλειά είχαμε έρθει, μου είχαν κρατήσει το διαβατήριό μου και με είχαν φυλακίσει, φοβόμουν

Φώναξαν το όνομά μου, ήταν έξω ένα ζευγάρι, ένας κύριος και ο αστυνομικός από τον έλεγχο διαβατηρίων. Ο κύριος μου είπε στα αγγλικά ότι αυτοί είναι οι εργοδότες μου. Ο αστυνομικός παρέδωσε το διαβατήριό μου στο ζευγάρι και με πήραν και φύγαμε. Ήταν μεσάνυχτα. Με πήρε το ζευγάρι. Αισθανόμουν φυλακισμένη, δεν ήξερα που με πήγαιναν.» **(H-K-H 02)**

«Μόλις κατεβήκαμε μου ζητήθηκε το διαβατήριό μου. Οι αστυνομικοί μας βάλανε σε ένα δωμάτιο κρατούμενους και πάμε ως τις 5 π.μ. και μετά άκουσα το όνομά μου. Το 1991 (αιθιοπικό ημερολόγιο), τότε 1998- Νοέμβριος, με παρέδωσαν οι αστυνομικοί στο μεσίτη

και το διαβατήριό μου του το παρέδωσα. Δεν το ζήτησα, γιατί σκεφτόμουν ότι θα μου το επέστρεφαν» (S- S- K 03)

Οι συνθήκες που οι γυναίκες-θύματα υφίστανται βία και σεξουαλική εκμετάλλευση διαφέρουν, όπως διαφέρει και η βαρύτητα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Σε ακραίες καταστάσεις οι γυναίκες μπορεί να χάσουν τη ζωή τους – στα χέρια των traffickers που τις βυθίζουν στη θάλασσα, όταν η αστυνομία δραστηριοποιείται στην περιοχή.

Γυναίκες ωθούνται στην πορνεία συχνά με τη βία. Πολλές φορές κακοποιούνται βάνουσα ζώντας σε συνθήκες σκλαβιάς, ενώ δέχονται απειλές για τη ζωή τους και τη ζωή μελών της οικογένειάς τους. Έτσι οι διακινητές τους και οι «εργοδότες τους» κάμπτουν οποιαδήποτε μορφή αντίστασης αλλά και να εξασφαλίσουν τη σιωπή των θυμάτων τους.

Το επίπεδο κακοποίησης των γυναικών συχνά εξαρτάται από τον τρόπο στρατολόγησής τους, τη διαδρομή που ακολουθήθηκε, την κακοποίηση κατά τη διαδρομή καθώς και τις συνθήκες εργασίας. Γυναίκες και κορίτσια αναφέρουν ιστορίες συνεχούς θυματοποίησης, κράτηση σε συνθήκες σκλαβιάς. Για πολλές η κακοποίηση περιορίστηκε σε μια περίοδο αναγκαστικής εργασίας στη χώρα προορισμού. Στη χώρα προορισμού, η γυναίκα μεταφέρεται από τον trafficker, στον παραλήπτη. Το διαβατήριο της γυναίκας παρακρατείται από το άτομο που την έχει «αγοράσει», που έχει πληρώσει γι αυτήν. Είναι το σημείο που οι γυναίκες που έχουν προσελκυσθεί με ψεύτικες υποσχέσεις, τελικά αντιλαμβάνονται την πλήρη έκταση και τη σημασία της εξαπάτησής τους. Είναι ένα φοβερό σοκ να αντιληφθούν ότι η υπεσχημένη εργασία δεν υπάρχει και ότι οφείλουν συχνά χιλιάδες euros που θα πρέπει να αποδοθούν τους πρώτους μήνες εργασίας τους. Οι γυναίκες καταλαβαίνουν ότι θα αναγκασθούν να εργάζονται χωρίς αμοιβή για τους πρώτους μήνες προκειμένου να ξεπληρώσουν το χρέος τους, αλλά μετά ελπίζουν να μπορέσουν να συγκεντρώσουν χρήματα. Στη συνέχεια αντιλαμβάνονται ότι θα έχουν πολύ λίγες αποδοχές.

«Είχε έρθει ένα ζευγάριΜε πήγαν στο σπίτι τους Σχεδόν σχεδόν όλη μέρα, όλη νύχτα με βίαζε ο άντρας της. Ερχόταν στο δωμάτιο ενώ κοιμόμουν και με ανάγκαζε ώσπου μια μέρα μέθυσε, από τότε το έκανε πάντα, δε θέλω να τα θυμηθώ, πέρασα άσχημα πολύ. Μπορώ μόνο να πω ... ότι ήμουν 4 χρόνια ... δεν ξέρω πόσο συχνά με χτύπαγε και η γυναίκα του..» (E- Y- S 01)

«Δούλευα μέχρι τις 2 τα μεσάνυχτα και ξύπναγα στις έξι. Δεν μου επιτρεπόταν να ζητήσω τίποτα, ο μισθός ήταν 115 \$ και όχι 200 \$ που μου είχαν πει, δεν έβγαينا έξω καθόλου από το σπίτι, δεν έβλεπα κανέναν εκτός από αυτούς, έβγαينا μέχρι τον κήπο, περίμενα το μωρό,.Μου συμπεριφέρονταν σαν ζώο, αισθανόμουν ότι για 2,5 χρόνια ήμουν αγορασμένη και δεν είχα δικαιώματα καθόλου. Όποτε προσπάθησα να ζητήσω να με επιστρέψει στη χώρα μου, μου έλεγε πως με έχει εξαγοράσει για 1000 \$, δεν είχα επιλογή, ούτε δικαίωμα. Μου έλεγε τι θα φοράω, πότε θα τρώω, τι θα τρώω, πότε θα κοιμάμαι, πότε θα πλένομαι ακόμα και για την τουαλέτα μου ρώταγα» (**H-K-H 02**)

«Μετά από τρεις μήνες με πήγε στο γραφείο όπου εκεί ήταν η φυλακή μου. Αντιστάθηκα να δουλεύω για 1-1,5 μήνα μέχρι να με επιστρέψει για να μη με πάει σε άλλο σπίτι. Με έβαζε με το ζόρι σε άλλο σπίτι, 2^ο σπίτι,. Ολη μέρα καθαριότητα στο σπίτι κλειδωμένη και στο σπίτι δούλευα και το βράδυ. Σε μία εβδομάδα πήρα τηλέφωνο το μεσίτη να με βγάλει και από εδώ και επέστρεψα στο γραφείο, στη φυλακή μου. Με έπεισε να με βάλει σε άλλο σπίτι. Αρχισε να με εκβιάζει να πάω ειδάλως θα με σκότωνε και έτσι πήγα στο 3^ο σπίτι» **(S- S- K 03)**

«Για ένα χρόνο προκειμένου να βρώ την ελευθερία μου, πάντα βέβαια φυλακισμένη, με πήγαινε την ημέρα σε διαφορετικά σπίτια. Με είχε σαν γκόμενά του μέσα στο γραφείο και (κλαίει) με ενοικίαζε όπου έβρισκε. Όσπου μου πρότεινε να πηγαίνω και με άνδρες. Δεν το αρνήθηκα. Με χτύπαγε, Επί μία εβδομάδα, μου έδινε μόνο νερό και φαγητό ίσα ίσα. Με φόβιζε καθημερινά, ώσπου υποχώρησα. Και με έπαιρνε σε πελάτες κάθε μέρα μέχρι και σε 6-8 ενώ μου αγόραζε ρούχα» **(S- S- K 03)**

«Εκεί δούλευα από τις έξι ως τις δύο η ώρα, κοιμόμουν στο λεβητοστάσιο, περίμενα τα παιδιά, καθάριζα το σπίτι, περίμενα τη μάνα της γυναίκας και τον πατέρα. Δεν πληρωνόμουν ποτέ στο χέρι, έπαιρνα τηλέφωνο μία φορά το χρόνο. Μετά από ένα χρόνο και 6 μήνες, είχα μάθει στη σκλαβιά. Με είχε βιάσει όταν έλειπε η γυναίκα του, με χτύπαγε και η γυναίκα του και η μάνα της. Υπάρχουν και πράγματα που ντρέπομαι να στα πω.» **(_EY GE IL 05)**

5.6 Προσπάθειες διαφυγής και εντοπισμός

Παρά τον έλεγχο που υφίστανται, κάποιες καταφέρνουν να δραπετεύσουν, να βρουν το δρόμο για την αστυνομία ή για άλλες υποστηρικτικές δομές, την εκκλησία ή ΜΚΟ. Η απελπισία τους μπορεί να γίνει κατανοητή, αν σκεφθεί κανείς ότι διακινδυνεύουν τη ζωή τους πηδώντας από παράθυρα για να ξεφύγουν, ή κάνοντας σχέση με άλλους ανθρώπους, ενίοτε «πελάτες». Οι πιο συχνοί ωστόσο τρόποι διαφυγής είναι ο εντοπισμός τους από την αστυνομία ή όταν εγκαταλείπονται από τους εκμεταλλευτές τους¹⁰. Ωστόσο όλες τους οι προσπάθειες διαφυγής δεν έχουν πάντα καλή κατάληξη.

«Ζήτησα μετά από αυτήν να μου δώσει χρήματα, μου είχε δώσει σε όλο τον καιρό αυτό 90\$ και τα είχα κρυμμένα και μια μέρα που λείπανε και ήμουν κλειδωμένη βγήκα από το παράθυρο και το έσκασα. Δεν ήξερα κανέναν και περπάταγα και βρήκα ένα λεωφορείο σε μία στάση που περίμεναν άνθρωποι και μπήκα μέσα και πήγα στην πόλη (Βυρηττός). Εκεί ρώτησα πού είναι η Ορθόδοξη Εκκλησία και που είναι Αιθίοπες. Εψαχνα δύο μέρες ώσπου βρήκα μία Αιθιοπίνα και (αυτή) της είπα ότι το έσκασα και την ιστορία μου και με πήρε μαζί της και με έβαλε μετά από μηνες στη δουλειά. Μετά μια μέρα ήρθε ένας Σουδανός και μου είπε να πάω μαζί του και θα με πάει κάπου καλά. Εγώ δεν ήθελα, με χτύπησε αυτός και με έβαλε με το ζόρι να πάω μαζί του»_(E- Y- S 01)

«Εκμεταλλεύτηκα τη μέρα που δεν ήταν κανείς, βγήκα από το παράθυρο, έτρεξα, πήρα ταξί, του είπα την διεύθυνση που μου είπε, βρήκα το Σουδανό και πήγαμε στη Βυρηττό (.....). Από εκεί με αυτοκίνητο στη Συρία και με τα πόδια περάσαμε στην Τουρκία . Μας οδήγησαν νύχτα σε ένα καράβι και από εκεί , στην Ελλάδα»(H-K-H 02)

5.7 Θύματα ή άτομα που επιβίωσαν ;

Οι περιγραφές και οι εικόνες των γυναικών που υπήρξαν θύματα trafficking εστιάζουν κυρίως στην περιγραφή τους ως «παθητικών» θυμάτων ή μεταναστριών εκδιδόμενων ή μή που προσπαθούν να ζήσουν. Η ικανότητά τους να επιβιώνουν να αντιμετωπίζουν τόσο σκληρότητα και να επαναδομούν την ταυτότητά τους , υπήρξε κεντρικό θέμα πολλών φεμινιστικών ερευνών με θέμα τη βία κατά του γυναικείου φύλου (Herman, 1992). Ωστόσο

¹⁰ Τα μόνα σαφή στοιχεία γι αυτό προέρχονται από μελέτη του IOM στο Κόσοβο το 2001

σήμερα το φαινόμενο εξετάζεται μέσα από άλλο πρίσμα, μέσα από τη δυνατότητα αυτών των γυναικών να αναπτύσσουν ικανότητες επιβίωσης.

Όπως και σε συνεντεύξεις άλλων θυμάτων διακίνησης και εμπορίας προσώπων τα συναισθήματα που περιγράφονται και στις συνεντεύξεις που αναλύονται ποικίλλουν από την απογοήτευση και τη μοιρολατρία, στην αγανάκτηση, την παραίτηση έως και την αποδοχή. Κυρίαρχο συναίσθημα, ο φόβος και η ντροπή.

«..με είχαν φυλακίσει, φοβόμουν Αισθανόμουν φυλακισμένη, δεν ήξερα που με πήγαιναν...

Μου συμπεριφέρονταν σαν ζώο, αισθανόμουν ότι για 2,5 χρόνια ήμουν αγορασμένη και δεν είχα δικαιώματα καθόλου Ήμουν άβουλη, δεν έπρεπε να σκέφτομαι..

Πες μου, εφόσον η πρεσβεία της χώρας σου είναι τόσο ανίκανη να υποστηρίξει τα δικαιώματά σου και σου λέει είσαι σκλάβος, τότε εγώ τι επιλογές είχα;» (H-K-H 02)

«Έτσι αποδέχτηκα αυτή τη ζωή, ότι έπρεπε να ήμουν σκλάβο εφόσον και η ίδια η αστυνομία με είχε επιστρέψει. Έχασα κάθε ελπίδα για δικαιοσύνη» (EY GE IL 05)

Τα θύματα trafficking που επιβίωσαν είναι μοναχικά. Επιβίωσαν από συνθήκες και καταστάσεις που δεν μπορούν να μοιραστούν με άλλους, δεν έχουν χρήματα και νομιμοποιητικά έγγραφα, έχουν ένα φρικτό παρελθόν και ένα αβέβαιο μέλλον. Αισθάνονται πολύ συγκεχυμένα. Βυθίζονται σε μια βαθειά συναισθηματική και ψυχολογική κρίση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.Herman, J: From trauma to recovery: from domestic abuse to political terror, Pandora, London, 1992
- 2.Hughes D: Trafficking for sexual exploitation: The case of the Russian Federation, IOM, Geneva, 2002
- 3.IOM: Victims of trafficking in the Balkans: A study of trafficking in women and children for sexual exploitation to, through and from the Balkan region, Geneva, 2001.
- 4.IOM: journeys of jeopardy: a review of research on trafficking in women and children in Europe. IOM migration research series, E. Kelly, Child and woman abuse studies unit, University of North London, UK, 2002
- 5.LAZOS, G: Trafficking and forced prostitution in Greece in CVME, Confrontation of the trafficking in women from Balkan States, Russia and Ukraine in the countries of the EU, Research and support centre for victims of maltreatment and social exclusion, Ioannina, Greece.
- 6.UNODC: anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners. Module 8: interviewing victims of trafficking in persons who are potential witnesses, UN, NY, 2009.
- 7.UNICEF, UNHCHR and OSCE-ODIHR: trafficking in human beings in SE Europe, Belgrade, 2002.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις που σχετίζονται με την καταπολέμηση του Trafficking

Ι. Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

- Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, απόφαση Νο. 44/25, 20 Νοεμβρίου 1989 (ν. 2101/1992 ΦΕΚ Α/192/1992). www.unicef.org/crc/

- Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε σχέση με την ανάμειξη των παιδιών σε ένοπλες συρράξεις, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και άνοιξε για υπογραφή, κύρωση και εφαρμογή με την απόφαση 54/263, 25 Μαΐου 2000 (ν.3080/2002 ΦΕΚ Α/312/2002).

www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc-/treaties/opac.htm

- Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και άνοιξε για υπογραφή, κύρωση και εφαρμογή με την απόφαση 54/263, 25 Μαΐου 2000 (ν.3625/2007, ΦΕΚ 290, τ. Α').

www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/opsc.htm

- Σύμβαση Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας 138 για το Κατώτατο Όριο Ηλικίας Εισόδου στην Απασχόληση (Νο. 138), υιοθετήθηκε στις 26 Ιουνίου 1973 κατά την 78η σύνοδο της Γενικής Διάσκεψης του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, με έναρξη ισχύος: 19 Ιουνίου 1976 σύμφωνα με το άρθρο 12 (ν. 1182/1981, ΦΕΚ 193, τ. Α').

www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C138

- Σύμβαση ΔΟΕ 182 για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών και την άμεση δράση με σκοπό την εξάλειψή τους, υιοθετήθηκε στις 17 Ιουνίου 1999 κατά την 87η σύνοδο της Γενικής Διάσκεψης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ν. 2918/2001, ΦΕΚ 119, τ. Α').

www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C182

- Διακήρυξη για τις κοινωνικές και νομικές αρχές που διέπουν την προστασία και την ευημερία των παιδιών, με ειδική αναφορά στο θεσμό της αναδοχής και της υιοθεσίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, υιοθετήθηκε με την από 3 Δεκεμβρίου 1986, Νο. 41/85 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης.

- Διεθνής Σύμβαση για τα Αστικά Θέματα της Διεθνικής Απαγωγής Παιδιών, υιοθετήθηκε από την Διάσκεψη της Χάγης κατά την 14η Σύνοδο στις 25 Οκτωβρίου 1980.

II. Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ψήφισμα 217 Α/10 Δεκεμβρίου 1948.

www.unhchr.ch/udhr/index.htm

- Σύμβαση για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ψήφισμα 2200 Α (XXI) /16 Δεκεμβρίου 1966 (ν. 2462/1997 ΦΕΚ Α/25/1997).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_ccpr.htm

- Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά / Μορφωτικά Δικαιώματα, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ψήφισμα 2200 Α (XXI) / 16 Δεκεμβρίου 1966 (ν. 1532/1985 ΦΕΚ Α/25/1985).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_cescr.htm

- Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ψήφισμα 39/46, 10 Δεκεμβρίου 1984 (ν. 1782/1988 ΦΕΚ Α/116/1988).

www.ohchr.org/english/law/pdf/cat.pdf

- Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών του Συμβουλίου της Ευρώπης, Ρωμη, 4 Νοεμβρίου 1950 (ν. 53/1974 ΦΕΚ Α/256/1974).

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/005.htm>

- Διακήρυξη της Βιέννης & Πρόγραμμα Δράσης, υιοθετήθηκε από το Παγκόσμιο Συμβούλιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα την 25η Ιουνίου 1993.

III. Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις κατά των Διακρίσεων του Φύλου.

- Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ψήφισμα 34/180, 18 Δεκεμβρίου 1979 (ν. 1342/1983 ΦΕΚ Α/39/1983).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/e1cedaw.htm

- Προαιρετικό Πρωτόκολλο την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, 06 Οκτωμβρίου 1999 (ν. 2952/2001 ΦΕΚ Α/248/2001).

IV. Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις Ανθρωπιστικού Χαρακτήρα.

- Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το καθεστώς των προσφύγων, 28 Ιουλίου 1951 (ν. 3989/1959 ΦΕΚ Α/201/1959).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/o_c_ref.htm

- Πρωτόκολλο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, 31 Ιανουαρίου 1967 (ν.389/1968 ΦΕΚ Α/125/1968).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/o_p_ref.htm

- Σύμβαση της Γενεύης για την προστασία τραυματιών και ασθενών των Ενόπλων Δυνάμεων στο πεδίο μάχης, 12 Αυγούστου 1949(ν. 3481/1955 ΦΕΚ Α/3/1956).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/q_genev1.htm

- Σύμβαση της Γενεύης για την προστασία τραυματιών, ασθενών και ναυαγών των Ενόπλων Δυνάμεων που βρίσκονται στη θάλασσα, 12 Αυγούστου 1949 (ν. 3481/1955 ΦΕΚ Α/3/1956).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/q_genev2.htm

- Σύμβαση της Γενεύης για τη μεταχείριση των αιχμαλώτων πολέμου, 12 Αυγούστου 1949 (ν. 3481/1955 ΦΕΚ Α/3/1956).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/91.htm

- Σύμβαση της Γενεύης για την προστασία του άμαχου πληθυσμού σε καιρό πολέμου, 12 Αυγούστου 1949 (ν. 3481/1955 ΦΕΚ Α/3/1956).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/92.htm

- Συμπληρωματικό πρωτόκολλο της σύμβαση της Γενεύης (12 Αυγούστου 1949) για την προστασία των θυμάτων διεθνών ένοπλων συγκρούσεων (Πρωτόκολλο I), 8 Ιουνίου 1977 (ν. 1786/1988 ΦΕΚ Α/125/1988). www.unhchr.ch/html/menu3/b/93.htm

- Συμπληρωματικό πρωτόκολλο της σύμβαση της Γενεύης (12 Αυγούστου 1949) για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ένοπλων συγκρούσεων (Πρωτόκολλο II), 8 Ιουνίου 1977 (ν. 1786/1988 ΦΕΚ Α/125/1977). www.unhchr.ch/html/menu3/b/94.htm

V. Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις για την Μετανάστευση.

- Η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους, υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ την 18 Δεκεμβρίου 1990, ψήφισμα 45/158.

www.unhchr.ch/html/menu3/b/m_mwctoc.htm

- Σύμβαση Νο. 97 & Νο. 86 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τη Μετανάστευση για Εργασία, 1949. www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C097
- Σύμβαση Νο. 143 & Νο. 151 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τη Μετανάστευση Υπό Βάναυσες Συνθήκες και την Προαγωγή Ίσων Ευκαιριών και Ίσης Μεταχείρισης απέναντι σε Αλλοδαπούς Εργαζόμενους, 1975. www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C143
- Σύμβαση Νο. 166 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τον Επαναπατρισμό των Θαλασσοπόρων, 1987.
- Σύσταση Νο. 174 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τον Επαναπατρισμό των Θαλασσοπόρων, 1987. www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R174
- Σύμβαση Νο. 181 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τα Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας, 1997 www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?C181
- Σύσταση Νο. 62 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, σχετικά με τη Συνεργασία μεταξύ των Κρατών ως προς τη Στρατολόγηση, την Τοποθέτηση και τις Προϋποθέσεις Εργασίας Μεταναστών, 1939. www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R062
- Σύσταση Νο. 100 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με την Προστασία των Μεταναστών Εργαζομένων σε Υποανάπτυκτες Χώρες και Επικράτειες, 1955.

www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R100

- Σύσταση Νο. 151 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τους Μετανάστες Εργαζόμενους, 1975. www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R15

VI. Διακηρύξεις, Σύμφωνα & Συμβάσεις κατά της Σύγχρονης Δουλείας.

- Σύμβαση περί δουλείας, 1926 Ηνωμένα Έθνη (ν. 4473/1930 ΦΕΚ Α' 62).

www.unhchr.ch/html/menu3/b/f2sc.htm

- Πρωτόκολλο Τροποποιούν την εν Γενεύη Υπογραφείσα την 25η Σεπτεμβρίου 1926, Σύμβαση περί Δουλείας (Ν. 2965/1954 ΦΕΚ Α' 194).

www.unhcr.ch/html/menu3/b/f2psc.htm

- Συμπληρωματική Σύμβαση σχετική προς την Κατάργηση της Δουλείας, της Εμπορίας των Δούλων και Παρεμφερών προς την Δουλεία Θεσμών και Πράξεων ή Συνηθειών (ΝΔ 1145/1972 ΦΕΚ Α' 105).

www.unhcr.ch/html/menu3/b/30.htm

- Διακρατική Συμφωνία για την Καταστολή του Λευκού Δουλεμπορίου, Υπεγράφη 18 Μαΐου 1904, στο Παρίσι.
- Πρωτόκολλο τροποποίησης της Διεθνούς Συμφωνίας για την εξάλειψη των Διακινούμενων λευκών σκλάβων, υπογραφείσα στο Παρίσι 1904 και η Διεθνής Σύμβαση.
- Διεθνής Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για την καταστολή του εμπορίου λευκής σαρκός, που υπεγράφη στο Παρίσι την 4 Μαΐου 1910, όπως αυτή τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο του Lake Success, που υπεγράφη στη Νέα Υόρκη στις 4 Μαΐου 1949.
- Διεθνής Συνθήκη για την καταστολή της διακίνησης γυναικών και παιδιών, Γενεύη, 30 Σεπτεμβρίου 1921.
- Διεθνής Συνθήκη για την καταστολή της διακίνησης ενήλικων γυναικών, Γενεύη, 11 Οκτωβρίου 1933.
- Πρωτόκολλο για την τροποποίηση τη Συνθήκης για την καταστολή της διακίνησης γυναικών και παιδιών της Γενεύης (30 Σεπτεμβρίου 1921) και της Συνθήκης για την καταστολή της διακίνησης ενήλικων γυναικών της Γενεύης (11 Οκτωβρίου 1933), που υπεγράφη στο Lake Success, 12 Νοεμβρίου 1947.
- Συνθήκη για την καταστολή της διακίνησης ατόμων και της εκμετάλλευσης της πορνείας, που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, με το Ψήφισμα 317 (IV), 2 Δεκεμβρίου 1949.